

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Přírodovědecká fakulta

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Sociální geografie a regionální rozvoj

Daniel Šnajdr

Integrace thajských migrantů v Česku

Integration of Thai Migrants in Czechia

Diplomová práce

Praha 2012

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 20. 8. 2012

.....
Daniel Šnajdr

V prvé řadě děkuji vedoucímu práce doc. RNDr. Dušanovi Drbohlavovi, CSc. za jeho rady, připomínky a především za jeho trpělivost a věnovaný čas. Rovněž děkuji své rodině za morální podporu při tvorbě této práce a to hlavně tátovi a Veronice. Poděkování rovněž patří všem respondentům empirické části práce a také Ing. Josefu Brožíkovi, který v Thajsku zajišťoval překlad dotazníku, bez kterého by tato práce vůbec nevznikla. V neposlední řadě zasílám vzpomínku Chaleo Yoovidhyaovi, jež stál za zrodem RedBullu, který se stal poslední měsíce mým častým thajským společníkem.

ขอบคุณ

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce analyzuje proces integrace Thajských migrantů do české společnosti. Hlavním záměrem je pomocí kvantitativního výzkumu analyzovat problematiku integrace thajských migrantů do ČR, jež nebyla v České republice doposud v plné míře zmapována. Na základě zjištěných dat porovnat tento stav s dalšími zeměmi a zasadit strategii integrace Thajců na našem území mezi klasické vzorce migračního chování, případně určit odlišnosti, které by mohly být specifické pouze pro Česko.

Práce je rozložena do tří hlavních částí: teoretické, popisné a praktické. V úvodní části je nastíněno pozadí thajské migrace, na které logicky navazuje teoretický rámec, který zjištěné údaje posazuje do teoretického konceptu migračních teorií a definuje důležité pojmy, jenž celou práci provází. Takto analyzované informace pak následně napomáhají k vyhodnocení údajů získaných praktickou částí. Nedílnou součástí práce je i její popisná část, která nastiňuje vývoj a realitu zkoumaného tématu. V praktické části jsou předloženy výsledky vlastního dotazníkového šetření a rozhovorů mezi thajskými migranty v České republice.

V závěru práce je stanoven diskurs mezi teorií a zjištěnými poznatky. Tato část rovněž zhodnocuje dosažené výsledky v rámci splnění cílů a potvrzení hypotéz.

Klíčová slova

Integrace, migrace, imigrace, Thajsko, Česká republika, masáže

Abstract

This thesis analyzes the process of integration of Thai migrants into Czech society. The main aim is to explore the issue of Thai integration in Czech Republic by a quantitative research which haven't been done fully in Czech Republic yet. Then on the basis of gained data to compare the state with another countries and to set the strategy of Thai integration in Czech Republic among the classic patterns of migrant behaviour or to identify the differences which could be specific only for Czech Republic.

The thesis consists three main parts: theoretical, descriptive and practical. The introduction outlines the background of Thai migration. The theoretical framework, that follows, sets the gained information into theoretical concept of migration theories and defines important terms that accompany this thesis. Those analyzed information then help to evaluate the data gained by the practical part. The integral component of the thesis is descriptive part which outlines the development and reality of the investigated topic. The results of the questionnaire survey and interviews among Thai migrants in Czech Republic are presented in the practical part of this work.

The conclusion establishes discourse between the theory and observed findings. There is also an assessment of the achieved results within the frame of fulfilling the aims and confirmation of hypotheses.

Keywords

Integration, Migration, Immigration, Thailand, Czech Republic, Massage

Obsah

Seznam používaných zkratk	8
Seznam tabulek	9
Seznam grafů	9
Seznam obrázků	10
Seznam příloh	10
1. Úvod	11
1.1 Pozadí thajské migrace	13
1.1.1 Vnitřní migrace.....	13
1.1.2 Migrace do Thajska	14
1.1.3 Uprchlíci a žadatelé o azyl.....	14
1.1.4 Mezinárodní turisté.....	14
1.1.5 Emigrace z Thajska	15
1.2 Thajská migrace a integrace v kontextu vědeckých studií	19
1.2.1 Německo.....	19
1.2.2 Island	21
1.2.3 Velká Británie.....	22
1.2.4 Spojené státy americké	24
1.2.5 Shrnutí migrace a integračních strategií	25
1.3 Cíle práce a hypotézy	27
2. Teoretický rámec	28
2.1 Migrační strategie.....	28
2.2 Akulturační strategie	31
2.3 Modely imigrační politiky	33
2.4 Integrační přístupy, dimenze a strategie	34
2.5 Integrační politika v České republice	36
3. Thajsko.....	38
3.1 Základní charakteristika území.....	38
3.2 Thajská kultura a její širší zarámování	40
3.3 Obyvatelstvo	42
4. Migrace na území České republiky	45
4.1 Počty cizinců v České republice	46

4.2	Thajci v České republice	47
4.3	Thajci v rámci krajů mezi roky 2006–2011	49
4.3.1	Praha	51
4.3.2	Středočeský kraj	53
4.3.3	Plzeňský kraj	53
4.3.4	Karlovarský kraj	54
4.3.5	Jihomoravský kraj	54
4.3.6	Jihočeský kraj	55
4.3.7	Závěrečné shrnutí	55
5.	Česko-Thajské vztahy	58
5.1	Česko-thajská společnost	62
6.	Empirická část práce	64
6.1	Metodika	64
6.1.1	Dotazníkové šetření	64
6.1.2	Rozhovory	66
6.2	Vyhodnocení výsledků šetření	67
6.2.1	Rozhovory	67
6.2.2	Identifikace respondentů dotazníkového šetření	68
6.2.3	Migrace a její důvody	71
6.2.4	Přijetí společností a její hodnocení	73
6.2.5	Sociální vazby	75
6.2.6	Jazykové znalosti	78
6.2.7	Socioekonomické zázemí	79
6.2.8	Kultura	82
7.	Diskuse	84
8.	Závěr	88
	Literatura	92

Seznam používaných zkratk

ASEAN	Sdružení států jihovýchodní Asie
CIA	Ústřední zpravodajská služba
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSFR	Československá federativní republika
ČSU	Český statistický úřad
ČTS	Česko-thajská společnost
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	Mezinárodní organizace práce
IS CIS	Informační systém: Cizinecký informační systém
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
USA	Spojené státy americké

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet Thajských emigrantů v zahraničí v roce 2010	16
Tabulka 2: Vývoj počtu Thajských imigrantů na území ČR mezi roky 1994–2011	47
Tabulka 3: Thajci v České republice podle věkových kategorií v roce 2011.....	48
Tabulka 4: Územní koncentrace obyvatelstva Česka a cizinců (Giniho koeficient koncentrace).....	50
Tabulka 5: Vzájemné oficiální návštěvy od roku 1994	62
Tabulka 6: Příčiny lepšího života Thajců v České republice (N=148)	74
Tabulka 7: Způsob seznámení s krajany v České republice	75
Tabulka 8: Touha trvalého usazení Thajců v České republice (N=153).....	78
Tabulka 9: Druhy povolání Thajců v České republice (N=145).....	79
Tabulka 10: Platové kategorie Thajských imigrantů v České republice (N=135).....	80

Seznam grafů

Graf 1: Počet a roční míra nárůstu obyvatelstva v Thajsku mezi roky 1909–2010.....	42
Graf 2: Thajské provincie s nejvyšším počtem obyvatelstva v roce 2010	43
Graf 3: Vývoj počtu cizinců na území ČR mezi roky 1993–2010	46
Graf 4: Počet Thajců v rámci krajů v letech 2006-2011	50
Graf 5: Počet Thajců dle roku příchodu (N=148).....	69
Graf 6: Hlavní důvody pro migraci Thajců do České republiky	72
Graf 7: Frekvence návštěv rodné země	76
Graf 8: Důvody stesku (N=152).....	77
Graf 9: Úrovně znalosti českého jazyka	78
Graf 10: Pracovní problémy Thajců v České republice (N=145)	81

Seznam obrázků

Obrázek 1: Berryho model akulturačních strategií	32
Obrázek 2: Schéma migrační politiky	36
Obrázek 3.: Mapa Thajska	38
Obrázek 4: Prostorové rozmístění Thajců v městských obvodech Prahy v roce 2011	52
Obrázek 5: Prostorové rozmístění Thajců v České republice v roce 2011	56
Obrázek 6: Oslava buddhistického svátku v Praze	57
Obrázek 7: Mapa provincií místa původu Thajských imigrantů v Česku	70
Obrázek 8: Wat Thai Prague (thajský chrám Praha)	83

Seznam příloh

Příloha 1: Mapa thajských provincií	
Příloha 2: Ukázka finálního dotazníků pro thajské imigranty	
Příloha 3: Ukázka pracovní verze dotazníku v českém jazyce	
Příloha 4: Tabulky a grafy	

1. Úvod

Mezinárodní migrace je označována za fenomén současné doby a je tak jedním z populárních témat vědeckého zkoumání a obecného lidského zájmu. Je vnímána v úhlu různých pohledů, jak v negativním světle (jejím důsledkem je například xenofobie, rasizmu, obchodování s lidmi nebo ztráty identity, zaměstnání, svobody...), tak jako pozitivní důsledek, který s sebou přináší multikulturní obohacení, rozvoj, zlepšení kvality života jednotlivců, případně jako nástroj, jež udržuje demografickou strukturu státu. Mezinárodní migrace ve smyslu stěhování lidí přes hranice určitého státu je vcelku novým jevem, který vznikl od 16. století se vznikem národních států. Jak však připomíná Bade, migrace je přirozený proces, který patří k podmínkám lidského bytí a existuje stejně dlouho jako lidstvo samo. Moderního člověka tak přímo označuje jako „*Homo migrants*“ (Bade 2005, s. 7). Díky globalizačním procesům, lepším technologiím, zrychleným pohybům migrace nabírá v současné době pouze nových podob.

Integrační proces migrantů, který logicky navazuje na samotný proces mezinárodní migrace je zřetelný i v České republice. Ta v průběhu dvacátého století prošla výraznou obměnou její společnosti. Ať už událostmi během válek a následně i po nich, či nástupem komunismu, nebo vstupem do Evropské unie. „*Česko je bezesporu již dnes migračním Goliášem regionu střední a východní Evropy. V evropské dimenzi pak je Davidem, který, po překonání dopadů globální ekonomické krize, bude pravděpodobně dále růst a mohutnět*“ (Drbohlav 2011, s. 416).

Zvolené téma Integrace Thajských migrantů do České republiky v sobě nese netradiční kontext zkoumaného tématu. Z jedné strany je téma integrace migrantů na území České republiky „klasickým“ tématem, kterým se zabývá několik odborných prací a výzkumníků. Z druhé strany je zde netradiční pohled práce zabývající se thajskými imigranty, kteří nepředstavují svým počtem výraznou migrační skupinu, jako například Ukrajinci, Vietnamci, Slováci.

Zmíněný fakt a můj osobní kontakt s Thajci představují hlavní příčiny, které mě vedly k sepsání této práce. V České republice je správně zaměřen pohled na největší imigrační skupiny, o kterých je třeba vědět co nejvíce, jelikož víceméně přímo ovlivňují náš běžný život. Máme tedy k dispozici několik prací – od méně kvalitních, až po mimořádně odborné, které se komplexně zaměřují na celou migrační problematiku, nebo jsou zaměřeny jen na určitá specifika daného problému. Potíže však nastávají, pokud se chceme zabývat méně početnou skupinou migrantů, jako jsou třeba Thajci. V tomto případě máme k dispozici pouze kusé informace. Jediným odborným výstupem zabývajícím se tímto tématem v České republice je práce od Puttarak Prachakitbamrung, která vyšla v květnu 2011, přičemž zkoumá pouze část pracovní migrace.

Z mého pohledu je důležité zabývat se právě i těmito skupinami, o jejichž působení téměř nic nevíme. Migrace a potažmo integrace Thajců do České republiky je novým tématem, které má svá specifika. Rovněž čtyřicetinásobný nárůst této skupiny za posledních 20 let stojí za povšimnutí.

Start ekonomického rozvoje a nové příležitosti zapříčinily boom migrace Thajců do zahraničí od sedmdesátých let. Avšak až v posledních deseti letech se začali autoři jako Huguet, Ruenkaew, Sims, Plambech, Bissat, Suksomboon, Mills a několik dalších zabývat tímto

tématem podrobněji. Má diplomová práce vychází právě z těchto poznatků a snaží se o komplexní zarámování thajské migrace na území České republiky s hlavním zřetelem na jejich případný integrační proces.

Práce je členěna na teoretickou, popisnou a empirickou část s následným diskursem, který porovnává zjištěné poznatky s teoretickým rámcem. Obsah je rozčleněn do osmi kapitol a jejich podkapitol.

V první úvodní kapitole práce je načrtnut důvod výběru zvoleného tématu a rovněž seznámení s thajskou migrací od jejího začátku do současné doby. Neméně důležitou částí je charakterizace integrační strategie Thajců v rámci jejich migrace do výběrových zemí. Poslední podkapitolu tvoří cíle a hypotézy této diplomové práce.

Druhou kapitolu tvoří samostatný teoretický rámec, kde jsou představena nejdůležitější teoretická východiska pro účely této práce. První část všeobecně seznamuje s vývojem migračních teorií. Následně je zde vytvořena užší specifikace migračních sítí a teorie nové ekonomické migrace, které nejvíce vystihují mezinárodní migraci Thajců. Druhá a třetí subkapitola se již zaměřuje na integraci, jako na hlavní téma této práce. Pohled na ní je jednak vysvětlen z „mikro“ hlediska Berryho akulturačními strategiemi. Na ně souvisle navazuje „makro“ pohled, který je představen skrze integrační politiky. Čtvrtá subkapitola se již zabývá samostatným pojmem integrace a jejími dimenzemi.

Třetí kapitola je zaměřena na specifikaci Thajska jakožto zdrojové země. V této části je představen stručný geografický a demografický přehled. Na tuto část navazuje seznámení s kulturními dimenzemi. Tyto tři charakteristické oblasti byly vybrány pro získání lepší orientace v pohledu na složení thajských imigrantů v České republice.

Čtvrtou kapitolu tvoří jedna z hlavních partií této práce, ve svém složení přináší přehled a vývoj migrace na našem území, včetně přehledů vývoje počtu cizích státních příslušníků. V její druhé části je již charakterizována cílová skupina Thajců. Tato část tvoří první ucelený přehled této migrační skupiny v České republice. Jednak z pohledu jejího vývoje a demografického složení a jednak charakteristikou thajské populace v rámci šesti nejhustěji osídlených krajů této migrační skupiny.

Poslední popisnou pátou kapitolu tvoří samostatné vztahy mezi Českou republikou (potažmo územím současné republiky) a Thajským královstvím.

Šestá kapitola je nejdůležitějším prvkem této diplomové práce. Je založena na empirickém zkoumání Thajské populace skrze dotazníkové šetření a polostrukturované rozhovory. Výsledky této části jsou první komplexní analýzou thajské populace v Česku. Primárním výstupem empirické části je rozbor dimenzí integrace Thajců na území České republiky.

Sedmá část práce je zaměřena na diskuzi mezi výsledky získanými empirickou částí a porovnáním zákonitostí z úvodu a teoretického rámce.

Poslední kapitolu tvoří samostatný závěr práce, který shrnuje a analyzuje získané výsledky a potvrzuje nebo zamítá zvolené hypotézy a cíle, které byly zvoleny na začátku.

1.1 Pozadí thajské migrace

Thajsko, respektive samotní Thajci nejsou z historického hlediska „mobilním“ národem. V dlouhé historii této země lidé vždy „milovali“ být usazeni a udržovali své kontakty s blízkým okolím. Migrace byla řešením jen v případech, pokud nebyla k dispozici jiná varianta. V tomto důsledku byla do nedávné doby v Thajsku známá a aplikovaná víceméně pouze vnitřní migrace v rámci země, především v rámci provincií. Nebyly tak známy žádné masivní přesuny obyvatelstva, kromě případů útěků před epidemiemi, jako byla cholera v období Ayuthaya (Chantavanich 2003). Tento stav platil do roku 1960, kdy Thajsko prožívalo rozvoj hospodářského systému akcelerující migraci z venkova na venkov a následně do měst. Start mezinárodní migrace je datován až od poloviny sedmdesátých let. Chantavanich (2003) ve své práci nastínil pět hlavních toků pohybu osob, které míří z Thajska ven nebo naopak dovnitř. Následující řádky se zabývají stručným popisem těchto skupin¹. Ačkoliv například samotné turisty nemůžeme charakterizovat jako migranty, hrají rovněž velkou roli v následné emigraci Thajců. Z tohoto důvodu jsou rovněž zařazeny do tohoto výčtu. Naopak migrace ostatních etnických skupin do Thajska byla vybrána pro celkové dokreslení všech pohybů obyvatel na území tohoto jihoasijského království.

Hlavní toky pohybů osob v současném Thajsku

- 1.) Vnitřní migrace
- 2.) Migrace do Thajska
- 3.) Emigrace z Thajska
- 4.) Uprchlíci a žadatelé o azyl
- 5.) Mezinárodní turisté

1.1.1 Vnitřní migrace

Od začátku masivní vnitřní migrace v šedesátých letech, byl hlavní směr přemísťování migrantů identifikován jako pohyb z venkova na venkov, který tvořil dvě třetiny všech pohybů po Thajsku do roku 1970. *„Hlavním důvodem pro tuto migraci je přesídlení v rámci manželství, ale rovněž zde hraje důležitou roli ekonomický faktor. Dalším zásadním faktorem byl vládní program pro přesídlení, v jehož rámci bylo přesunuto do roku 1970 asi 516 000 osob.“* (Goldstein 1987 in Chantavanich 2003, s. 12) Nicméně od roku 1960 se rozvíjí migrace směrem venkov – město, která je hlavním proudem současné doby. Jedná se především o přesun osob ze severovýchodního regionu do hlavního města a ostatních větších sídel. V začátcích byl hlavní proud vnitřních migrantů složen převážně z mužů ve věku 20–40 let, kteří se stěhovali do Bangkoku za prací jako taxikáři, číšníci nebo zahradníci. Ženy, které je následovaly, našly uplatnění především jako servírky a pomocnice v domácnosti. Změna nastala v následujících letech, kdy v rámci rozvoje Bangkoku, přicházeli migranti hlavně do továren na předměstí. V tomto směru se téměř vyrovnalo genderové složení migrantů. Nejdůležitějším faktorem pro migraci se tak stal ekonomický impuls a migrační síť složené z přátel a příbuzných (Chamratrithirong et al. 1995 in Chantavanich 2003).

¹ Emigrace z Thajska je popsána obšírněji, jelikož právě tito migranti jsou v hledáčku našeho zájmu jako cílová integrační skupina.

1.1.2 Migrace do Thajska

Thajsko má s imigrací a příchodem ostatních rozličných etnických skupin na jeho teritorium bohaté a dlouhodobé zkušenosti trvající již stovky let. V novodobé éře se Thajsko stalo vyhledávanou zemí pro pracovní migranty z okolních států, a to především díky rychlému hospodářskému růstu a lepším životním podmínkám. Skutečný boom cizinců nastal od devadesátých let, kdy do ekonomicky rozvíjejícího se Thajska mířilo čím dál tím více osob z Laosu, Kambodže a Myanmaru. Důsledkem alarmujícího stavu, který byl způsoben nekontrolovatelným přílivem migrantů, byla od roku 1992 zavedena restriktivní migrační politika. Ta umožňovala pouze vstup do určených provincií a do předem definovaných pracovních sektorů. Tímto způsobem se vláda snažila omezit vstup nízkokvalifikovaných pracovníků do země (Huguet a Chamrathirong 2011). Nicméně tato metoda nebyla moc účinná vlivem korupce a selhání kontrol, které naopak napomáhaly k nelegální migraci. K roku 2007 bylo v Thajsku odhadnuto 2,8 milionů neoprávněných migrantů (Pholphirul a Rukumnuaykit 2010).

1.1.3 Uprchlíci a žadatelé o azyl

Thajsko je známo svým vstřícným postojem k problematice uprchlictví. Po dlouhé roky je útočištěm pro ty, kteří uprchli před násilím a konflikty ze svých zemí. Především se jedná o obyvatele z okolních zemí, kteří utíkají před hromadným násilím. Posledním zaznamenaným případem je poskytnutí pomoci uprchlíkům ze sousedního Myanmaru, z nichž někteří byli od roku 2008 v několika vlnách přesídlení do České republiky na základě Koncepce národního přesídlovacího programu. Je však nutno dodat, že „*Thajsko není signatářem Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a tudíž jsou jejich šance na získání alespoň základní formy ochrany velmi limitované*“ (MZV 2011). Většina uprchlíků v Thajsku pak následně žije v ilegality a jedinou pomocí jsou jim právě přesídlovací programy vyspělých zemí (Chamtavanich 2003).

1.1.4 Mezinárodní turisté

Masová turistika se v Thajském království začala rozšiřovat až od osmdesátých let. Od té doby se země proměnila v turistický ráj a cestovní ruch se stal důležitým zdrojem financí, který každoročně přináší zisky v podobě stovek miliard bahtů². V roce 2011 navštívilo Thajsko 19,1 milionů turistů, z toho bylo 55 % ze zemí asijsko-pacifického regionu, 27 % z Evropy (především Velká Británie a Německo) a 5 % ze Spojených států amerických (thaiwebsite 2012). Zvýšený počet turistů dal vzniknout novému odvětví – sexuálnímu turismu, který vrhá na Thajsko špatný pohled. Nicméně právě sexuální turismus se stal jednou z hlavních příčin následné mezinárodní migrace thajských žen z Thajska, které se do cílových zemí dostávají legálně nebo pomocí převaděčů (smuggling) nebo obchodníků s lidmi (trafficking)³ (Chamtavanich 2003).

² Thajská měna.

³ „*Velmi zjednodušeně vyjádřeno: „Smuggling“ se obvykle odehrává se souhlasem pašovaných, převáděných osob a umožňuje těmto osobám nelegálně překročit státní hranice. „Trafficking“ je spojený s nátlakem, donucením a následným vykořisťováním pašovaných/převáděných osob*“ (Drbohlav 2008b in Polanská a Kadlecová 2008, s. 10).

1.1.5 Emigrace z Thajska

Podle odhadů Ministerstva zahraničních věcí Thajského království žije v zahraničí 1 006 051 thajských emigrantů s dlouhodobým pobytem. Největší skupina osob se nachází ve Spojených státech amerických (282 000), následuje Německo (140 581) a Tchaj-wan (67 600). V Japonsku, Korejské republice, Singapuru a Velké Británii je v každé zemi mezi 40 000 až 50 000 osob. Nicméně je nutno poznamenat, že existují určité nesrovnalosti v těchto počtech⁴. To se týká především Německa, u kterého bylo zjištěno pouze 54 391 thajských voličů. Takto nízký počet je označován jako důsledek nelegální migrace, která je v Německu mezi Thajci hojně využívána/zneužívána. Naopak u některých států bylo zjištěno určité podhodnocení statistik, jednalo se především o Malajsii (odhad 28 286, počet voličů 58 182) a Austrálii (odhad 30 000, počet voličů 55 000). Přehled patnácti nejpočetnějších zemí s thajskými migranty je zobrazen v tabulce 1.

Dalším problémem, který statistika nezachycuje je nelegální migrace do okolních zemí (stejně tak, jako je odhadováno 2,8 milionů neoprávněných migrantů v Thajsku, dá se očekávat, že větší počet Thajců bez oprávněného pobytu bude i v okolních zemích). Mezi roky 1995–2009 bylo v různých zemích zaměstnáno 2,5 milionu thajských pracovních migrantů. Jejich počet se však poslední dobou snižuje. Především v důsledku globální finanční krize byl zaznamenán pokles o 8,6 % mezi roky 2008–2009. I přestože počet Thajských pracovních migrantů klesá, počet zasílaných remitencí stoupá, každým rokem o 6 %. Nicméně v thajské ekonomice celkový počet remitencí nehraje významnou roli. Podíl na HDP spíše stagnuje a pohybuje se okolo 1% hranice, což je oproti dalším zemím ASEANu málo⁵ (Huguet 2011).

Jak bylo uvedeno na začátku této kapitoly, Thajci nejsou národem cestovatelů, proto není divu, že emigrace z Thajska byla ještě před necelými 70 lety téměř neznámým pojmem. Začala se formovat až po konci druhé světové války. Do té doby vycestovalo z Thajska jen pár osob mimo diplomatický sbor, a to kvůli akademickému vzdělání (i současný vládce studoval ve Švýcarsku) a rodinným důvodům (Chantavanich 2003).

⁴ Ministerstvo zahraničních věcí Thajského království provádí statistiky voličů ze zámoří, které jsou většinou v souladu s uvedenými oficiálními počty.

⁵ Remitence zasílané na Filipíny tvoří 11,17 % HDP, Vietnam 7,94 % HDP daných zemí (Huguet 2011).

Tabulka 1: Počet Thajských emigrantů v zahraničí v roce 2010

Země	Počet osob
Spojené státy americké	282 000
Německo	140 581
Tchaj-wan	67 600
Japonsko	49 609
Singapur	45 000
Korejská republika	43 865
Velká Británie	40 000
Švédsko	32 000
Austrálie	30 000
Malajsie	28 286
Izrael	26 000
Libye	23 000
Nový Zéland	22 353
Švýcarsko	22 000
Ostatní země	153 757
Dohromady	1 006 051

Zdroj: Počty zveřejněné Ministerstvem zahraničních věcí Thajského království in Thailand migration report 2011.

Při pohledu na emigraci z Thajska jsou zřetelné čtyři základní proudy migrace, které se vytvářely v průběhu posledních šedesáti let.

První vlna emigrantů byla složena z obyvatel střední třídy. Doktorři, inženýři nebo zdravotní sestry emigrovali do Spojených států amerických během šedesátých let. Mezi lety 1961–1970 přišlo do USA asi 5000 Thajců. V průběhu let se do Spojených států amerických stěhovali další osoby za účelem sjednocení rodiny, práce nebo studia s každoročním nárůstem většího počtu osob. Do dnešní doby je právě komunita Thajců žijících v zahraničí největší v USA. V roce 2006 tvořili Thajci 0,6 % z absolutního počtu cizinců v USA a svým počtem tak tvořili třetí nejsilnější komunitu imigrantů z jihovýchodní Asie po Vietnamcích a Filipíncích (Sciortino a Punpuing 2009).

Druhým proudem, který dal vzniknout masivní migraci v sedmdesátých letech, byla pracovní migrace nekvalifikovaných pracovníků na Blízký východ⁶ (Velázquez 2000; Chantavanich 2003; Piper a Rocas 2003). Příčinou byl přesun amerických firem z Thajska do Perského zálivu, poté co končila válka ve Vietnamu. Firmy, které začaly podnikat na Blízkém východě, nabíraly své zaměstnance často na základě etnického původu. Firmy se tak obrátily na své bývalé thajské pracovníky, jako na zdroj nové pracovní síly v zahraničí. Mnoho pracovních migrantů z Thajska bylo zaměstnáno jako stavební dělníci na ropných stanicích v pouštích nebo jako řidiči. V roce 1981 tak narostl počet thajských pracovních migrantů na Blízkém východě na 159 000, o pět let později se stav zvýšil na 230 000, z toho 80 % bylo zaměstnáno v Saudské Arábii (Velázquez 2000).

S pádem cen ropy, válkou v Perském zálivu a poklesem vztahů mezi Thajskem a Saudskou Arábií⁷ počet pracovních migrantů dramaticky klesl. Od pozdních osmdesátých let thajská

⁶ Pro toto území máme více ekvivalentů – ať už Blízký východ, Střední východ, Dálný východ nebo neutrální název používaný OSN – jihozápadní Asie. V této práci se budeme držet pouze označení Blízký východ.

⁷ Ochabnutí vztahů mezi zeměmi nastalo jako následek krádeže královských drahokamů thajským pracovníkem. Vláda Saudské Arábie se rozhodla, že do vyřešení případu nebude nabírat zaměstnance

migrace na Blízký východ téměř zmizela s výjimkou Izraele, kde Thajci nahradili palestinské pracovníky. Silící ekonomický růst ostatních zemí ve východní a jižní Asii se postupně stával příčinou pro novou, již třetí emigrační vlnu Thajců (Sciortino a Punpuing 2009).

Od devadesátých let začíná tedy nový třetí trend emigrace, který směřuje do asijsko-pacifického regionu. Novými cílovými zeměmi se tak staly především Tchaj-wan, Korejská republika, Japonsko, Hongkong, Singapur a Malajsie. Na konci roku 1999 bylo v této oblasti každoročně 180 000 thajských dělníků, zatímco na Blízkém východě již jen cca 20 000 (Chantavanich 2003). Tento trend pokračuje do současné doby. Počátky emigrace do tohoto regionu jsou však položeny již na začátku padesátých let, kdy emigrovalo několik Thajců do Austrálie v rámci Kolomboského plánu. Od osmdesátých let pak ve větší míře rostla migrace do Austrálie, kam mířili Thajci za účelem studia a sjednocení rodiny. „V roce 2006 byla Austrálie hlavní cílovou zemí pro thajské studenty, kterých zde studovalo 13 300“ (Sciortino a Punpuing 2009, s. 44). Odlišná je i emigrace do Japonska, kam souběžně s pracovními migranty směřuje velké množství žen pracujících především jako prostitutky. Mnoho z nich je však obětí traffickingu (Ruenkaew 2011).

Čtvrtý směr emigrace je zaměřený na vstup Thajců do Evropy. Tento proud migrace se rozvíjel současně s pracovní migrací směřující na Blízký východ v sedmdesátých letech. „Migrace je spojená s velkým počtem migrujících žen, především do Německa, Dánska, Švýcarska a Nizozemska“ (Suksomboon 2007, s. 4). Tento migrační směr však neodpovídá klasickým zvyklostem mezinárodní migrace. Ty jsou založeny na principu, kdy muži migrují první a jsou postupně následováni ženami a ostatní členy rodiny. Obrácený směr vyjádřený velkým množstvím Thajek v Evropě je důsledkem toho, že Thajsko nebylo nikdy pod koloniální nadvládou a muži nebyli do Evropy „zavlečeni“. Ženy tak v tomto případě neměly koho následovat (Skusomboon 2007). Emigrace do Evropy je spojena s pádem Saigona a rozvojem mezinárodního cestovního ruchu. Thajské ženy, které byly do té doby zapojeny do poskytování sexuálních služeb americkým vojákům a evropským turistům se začaly přesouvat do měst jako Amsterdam, Frankfurt a Curych (ILO 2012). První vlna této migrace tak byla spojena s prostitucí, následně se však vyvinul nový model skrze „cross-cultural marriage“. Sňatek s mužem ze „západu“ je v současné době hlavní a nejjednodušší strategií jak se dostat do Evropy přes přísná emigrační opatření (Chantavanich 2003; Suksomboon 2007). V roce 2007 tak bylo 15 % všech manželství v severovýchodním regionu Thajska smíšených⁸. „Sňatek s evropským mužem není výsledek krize, ale strategie jak řešit problém“ (Plambech 2007, s. 23).

Thajští migranti v zámoří jsou většinou ve věku nad 25 let. Největší koncentrace je ve věkové skupině 30–39 let. Většina přistěhovalců pochází ze Severovýchodního regionu „nejvíce pracovních migrantů odchází z provincií Udon Thani, Nakhon Ratchasima, Khon Kaen, Chaiyaphun, Buriram“ (ILO 2012, s. 10). Významná část migrantů pochází i z centrální části, což naznačuje, že Bangkok nemusí nabízet odpovídající pracovní příležitosti pro obyvatelstvo, které k vylepšení svých životních podmínek zvolilo migraci v rámci země. Většina emigrantů jsou muži, jejich počet se však poslední dobou snižuje na úkor žen. Výjimku tvoří emigrace do Evropy a Austrálie, která je již od začátku v režii emigrační vlny žen. Skutečnost nárůstu role

z Thajska, navíc poukazovala na zkorumpovanost policie a neochotu případ řešit což následně vyvolalo diplomatický konflikt mezi zeměmi (Chamtavanich 2003).

⁸ Např. vesnice Baan Jarn je známá jako Švýcarská vesnice, jelikož téměř každá třetí Thajka z 330 osob má za manžela cizince, především ze Švýcarska (Sciortino a Punpuing 2009).

žen ve všech regionech popisují Castles a Miller (2003) jako strukturální změnu v mezinárodním migračním pohybu a označují jej jako příklad feminizace migrace.

Vzdělanostní struktura migrantů je nízká. Polovina z nich má pouze částečné základní vzdělání. Více než 70 % má pouze nižší střední vzdělání (do 9 třídy). V souladu s nízkou vzdělaností jsou Thajci zaměstnaní většinou v oborech s nízkou kvalifikací. Pouze 8 % v roce 2007 pracovalo v kvalifikované funkci. Většina z nich míří do zemí OECD (nicméně i tak je podíl vysokoškolsky vzdělaných migrantů velmi nízký oproti jiným zemím v regionu⁹). V tomto hledisku jsou viditelné i dva přístupy. Osoby s nízkou kvalifikací jsou silně omezovány a působí v cílové zemi jen po krátkou dobu a následně se vrací zpět do Thajska. Naopak osoby s vysokou kvalifikací mají umožněn snazší přístup do země a více možností, což vede k lepší integraci v cílové zemi (Sciortino a Punpuing 2009). „*Omezená znalost angličtiny a místních jazyků je hlavní překážkou pro přizpůsobení se nové zemi, toto je i příčina horšího zaměstnání a pocitu diskriminace s ohledem na okolí*“ (Sciortino a Punpuing 2009, s. 28).

V současnosti je většina Thajských pracovníků zaměstnána ve stavebnictví, zemědělství a zpracovatelském průmyslu. Ženy jsou zapojeny do odvětví služeb nebo jako domácí pomocnice, uklízečky a pečovatelky. Začal se formovat i nový typ migrace žen, které se stěhují do zahraničí za prací v továrnách. S ženskou migrací se však pojí i organizované zločinecké organizace, které využívají ženy k prostituci, zejména v Japonsku (Chamtavanich 2003; Huguet a Punpuing 2005).

Důvodem pro migraci je nejčastěji podpora rodiny, chudoba rodiny nebo rodinný dluh. Chudoba je však relativní pojem, nemusí znamenat absolutní chudobu s nedostatkem základních potřeb, ale jedná se o relativní chudobu¹⁰ nebo pocit z chudoby (Lisborg a Plambech 2009).

Převládá vzestupný proud v hierarchické struktuře migrace, („step-wise migration“) kdy je nejdříve zřetelný přesun z místa bydliště do většího města v zemi a poté až do zahraničí. Výjimkou však není ani jednofázová migrace z rodného města do zahraničí. „*Thajská mobilita přešla z vozů tažených volem na letouny*“ (Plambech 2007, s. 85).

Mezi Thajci znamená rozdíl mezi úspěšnou a neúspěšnou migrací v množství remitencí zasílaných domů. Zasílání remitencí je v běžné praxi normální pro více než 90 % migrantů z Thajska. Výše zasílaných peněz se liší od cílové země působení. Suksomboon (2007) v tomto směru však zjistila, že se moc neliší výše částek zasílaných z Evropy. To je zapříčiněno tím, že si Thajci vzájemně porovnávají výše přijatých remitencí a snaží se apelovat na své rodinné příslušníky v zahraničí, aby posílali obdobnou částku, jakou dostávají ostatní. Obvykle jsou posílány rodičům nebo partnerům (manžel/manželka). Nicméně nejsou většinou využity efektivně, jsou především na nákup pozemku, nového domu, věcí pro domácnost (lednice, TV...). Část z nich je použita na výuku dětí a domácí výdaje. Méně než 5 % je použito za cílem přímých investic (Chamtavanich 2003; Huguet a Punpuing, 2005).

⁹ Podíl vysokoškolských migrantů na celkovém počtu vysokoškolsky vzdělaných v Thajsku je pouze 1,48 % v roce 2008, zatímco v Singapuru to bylo 13,23 %, Malajsii 11,64 % nebo na Filipínách 7,31 % (Sciortino a Punpuing 2009).

¹⁰ Je definována jako: „*dosažení max. 60 % nejčastějších příjmů ve společnosti. Člověk uspokojuje svoje základní potřeby, ale na mnohem nižší úrovni než průměrní jedinci ve společnosti*“ (Machová 2009).

1.2 Thajská migrace a integrace v kontextu vědeckých studií

Z výše uvedeného je zřejmé, že migrace a tím pádem i následná integrace Thajců v cílových zemích je poměrně nově zkoumaným tématem. „Masová“ migrace vznikala až od konce šedesátých let a počet Thajců není v porovnání s celkovým počtem migrantů nijak významný. Kvůli tomu začaly vznikat odborné práce v malém množství a to zejména od devadesátých let minulého století. V evropském kontextu studovaly provázející jevy této migrace – prostituci a „cross cultural marriage“, které je spojeno s „mail-order brides“¹¹. Zaměření na specifické jevy, jako například začlenění se do společnosti, je zkoumáno až v posledních letech.

V následujících odstavcích tak představím výsledky hodnocení thajské strategie pro pobyt v hlavních cílových destinacích, jakými jsou Německo, Velká Británie, Spojené státy americké a Island, jako zástupce severských zemí, které jsou mezi Thajci rovněž vyhledávanou cílovou destinací.

1.2.1 Německo

Imigrace Thajců do Německa je spojena s pádem Saigonu a příchodem prostitutek do velkých měst Německa (v Berlíně je 20–30 % Thajek zapojeno do prostituce (Morokvasic 1993 in Ohtsuki 2010)). Od roku 1975 roste počet Thajek, které se do Německa dostávají společně s jejich německými manžely (to vyplývá z faktu, že Thajsko je oblíbenou turistickou destinací této země). V roce 2007 bylo v zemi 53 952¹² Thajců, z toho bylo pouze 14 % mužů. Přibližně 60 % thajských žen je provdáno za Němce. Počet „cross culture“ manželství neustále roste a od roku 1990 se každoročně zvyšuje minimálně o 1000 uzavřených manželství za rok (Ruenkaew 2009).

Nejvíce imigrantů přichází do Německa ze severovýchodního regionu Thajska, který je obecně považován za nejchudší oblast celého království. V posledních 15 letech však narůstá i počet migrantů z centrálního a jižního regionu (ibid). Duangkumnerd (2009) ve své analýze konkretizuje přímo provincie Udon Thani, Nakhon Ratchasima, Khon Kaen a Buriram jako hlavní zdrojová místa odkud Thajci do Německa přicházejí.

Převážná část thajských migrantů v Německu je v ekonomicky aktivním věku a to zejména ve věkové skupině 31–40 let, přičemž průměrný věk činí 37,1 let (nevyskytují se zde skoro žádné osoby v důchodovém věku). Většina z nich má pouze základní vzdělání. Osoby s vysokoškolským vzděláním tvoří jen malou část. Pokud pomineme ženy, které pracují jako prostitutky, dostáváme se ke zjištění, že ostatní ženy zůstávají v domácnosti (43 %), dalších 23 % pracuje ve službách, 14 % jako manuální pracovnice a zbytek převážně v soukromém sektoru a také v obchodech s potravinami (ibid).

¹¹ „Mail-order brides“ – poštou objednané nevěsty (zásilkové nevěsty) jsou novým pojmem. Nahrazují tak díky lepším technickým možnostem předchozí koncept „picture bride“, kde ženy umístily svojí fotografii do katalogu a usilovali tak o sňatek s cizincem. V dnešní době je takováto nabídka zveřejněná na internetových stránkách, kde dominují právě „poštovní nevěsty“ z Thajska.

¹² Je však třeba si uvědomit, že poslední zpráva Thailand migration report z roku 2011 operuje s téměř trojnásobným počtem Thajců, kteří pobývají v Německu. Připomíná, že většina těchto osob je v nelegálním postavení, ať už dobrovolně nebo jako důsledek obchodování s lidmi. Jedná se především o ženy, které vykonávají práci prostitutek. Z tohoto hlediska je skutečné zastoupení žen v genderovém pohledu vyšší než uvádějí oficiální statistiky.

Mix a Piper (2003) připomínají, že manželství je díky omezujícím imigračním politikám hlavní způsob, jak získat povolení k pobytu. To je tak hlavní důvod toho, proč je genderové složení u Thajců tak jednoznačně založené na migraci žen do Německa (resp. celé Evropy). Ruenkaew (2009) ve svých studiích definovala tři skupiny žen, které migrují nejen do Německa. První skupinu tvoří svobodné matky, které jsou odpovědné za obživu svých dětí. Druhá skupina jsou prostitutky, které vidí v cestě do zahraničí start do nového života. Poslední skupinou jsou svobodné ženy, které trpí relativní ekonomickou deprivací a řešení ke zlepšení své situace vidí pouze v migraci. Zároveň připomíná, že svobodné matky představují většinu. Manželství je bráno jako cesta k získání povolení k pobytu a finančnímu zabezpečení (Mix a Piper 2003).

Hlavním „push“ faktorem, který působí na emigraci z Thajska do Německa je, ekonomická deprivace. Ta je odrazem nerovnoměrných příležitostí v thajské společnosti. Naopak lepší ekonomické podmínky v cílové zemi a naděje na vyšší příjmy jsou „pull“ faktory, které ovlivňují rozhodnutí proč migrovat. Mezinárodní migrace je považována za alternativu k lepšímu plnění jejich tužeb. Zasilání remitencí, zajištění lepšího vzdělání pro své děti a odstranění rodinných dluhů jsou většinou hlavní příčiny, které plynou ze zlepšených podmínek v zahraničí (Duangkumnerd 2009; Ruenkaew 2009). Faktor, který napomáhá a umožňuje migraci je existence sociálních a příbuzenských sítí, které poskytují informace a podporu nezbytnou k emigraci (více viz Massey et al. 1993).

Pro integraci do majoritní společnosti je nejdůležitější znalost jazyka, potažmo úroveň vzdělání. „*Osoby s nízkým stupněm vzdělání mají pak větší problém naučit se německy*“ (Duangkumnerd 2009, s. 46). Autor rovněž připomíná, že vzdělání je velmi důležité pro získání lepší práce. To je však pro Thajce velký problém, jelikož obvykle nemluví dobře německy ani anglicky. Jejich výběr zaměstnání je tak velmi omezen. Mix a Piper (2003) poukazují na to, že thajští imigranti kladou malé úsilí na učení německého jazyka. Jejich hodnocení úspěšného života je obvykle závislé v míře ekonomického zabezpečení. Integrace do německé společnosti není pro Thajce prioritní záležitostí, soustředí se pouze na finanční zajištění a vzdělání dětí, které většinou zůstávají v Thajsku¹³. Určité řešení přináší nový přistěhovalecký zákon¹⁴, který stanovuje jako podmínku pro pobyt znalost jazyka na úrovni A1¹⁵ a rovněž povinnost cizinců, kteří jsou v Německu na základě manželství účastnit, se jazykových kurzů po dobu dvou let (Duangkumnerd 2009).

Mnoho Thajců, kteří přišli do Německa, je zklamaných podmínkami, které tam panují. Určitý vliv na tom má fakt, že do země přichází bez větších znalostí a informací o Německu. K migraci se rozhodují na základě sdělených informací (skrze migrační sítě) a po příjezdu do Německa zjistí, že podmínky jsou jiné, než jaké jim byly sděleny. Do stresových situací je rovněž dostávají špatné klimatické podmínky a především osamělost a chybějící kontakt s rodinou, který je pro Thajce z hlediska jejich kultury velice důležitý. Problém tak nastává při střetu obou kultur. „*Thajci uznávají, že život v Thajsku je nejlepší, zámožný pobyt je pro ně*

¹³ To je určitým paradoxem. Z jejich strany je nejpodstatnější zisk co největšího finančního obnosu, o ten se však sami připravují tím, že neovládají jazyk hostitelské země a nemohou se tak dostat na lepší pracovní pozice. Z druhé strany je však třeba si uvědomit, že jejich příjem se migrací zvýšil z průměrného platu 2900 – 4500 bahtu na 20 000 – 40 000 bahtů* (Deemanop 2003 in Duangkumnerd 2009). * údaje o platu jsou k roku 2003, v současné době (2012) je kurz dle ČNB 100 bahtů = 65,875 Kč

¹⁴ Zákon o řízení a omezení přistěhovalectví, o regulaci pobytu a integraci občanů EU a cizinců.

¹⁵ Stupeň A1 odpovídá znalosti jazyka na úrovni, kdy mluvčí rozumí pouze větám a slovům, které se týkají pouze jeho osoby a okolí v omezené formě (NICM 2011).

velmi těžký. Musí se učit nový jazyk, zákony, kulturu, vadí jim špatné klimatické podmínky, jídlo je nepoživatelné a nechápou, o čem se ve společnosti mluví“ (Duangkumnerd 2009, s. 59).

Je však třeba podotknout, že Thajci v Německu nejsou zcela izolováni (84 % je v kontaktu se svými krajany žijícími v Německu). Především ve velkých městech, kde je vyšší koncentrace osob z Thajska, se setkávají pravidelně při společných oslavách, v thajských restauracích a buddhistických chrámech. Dobré přijetí se jim dostává i od rodin jejich německých manželů, se kterými se setkávají pravidelně během oslav a svátků. Tyto ženy pak lépe přijímají kulturní návyky majoritní společnosti a snaží se tak vést „západní“ život, který pak přijímají jako svůj standard. Ten pak následně prezentují při svých každoročních návštěvách Thajska. Je však třeba si uvědomit, že strategií Thajců v Německu není trvalé usazení v zemi. Jejich cílem je v zemi vydržet do té doby, dokud jsou finančně aktivní oni nebo jejich manželé. To bývá většinou i cílem jejich manželů, kteří se chtějí přestěhovat na důchod do Thajska (ibid). Následně pak dochází k ovlivnění kultury ve vysílající zemi, což přináší další migraci s vidinou lepší budoucnosti.

1.2.2 Island

Island byl dlouhou dobu dánskou kolonií a především emigrační zemí. Příliv migrantů byl vždy z okolních nordických zemí. Posledních deset let se však populace na Islandu rozrůstá i o obyvatele, kteří nejsou Skandinávci (ti tvořili 10,8 % obyvatelstva). V roce 2008 zde žilo 1002 Thajců a řadili se tak mezi nejpočetnější skupinu mimo-skandinávských migrantů (Bissat 2008). První obyvatel Thajska přišel na Island v roce 1979. Zlom v přílivu migrantů nastal až v roce 1987, kdy se počet Thajců rozrostl na 26 osob. Od té doby výrazně roste každý rok. První Thajci na Islandu byly ženy, které sem přišli za účelem manželství. Na základě migračních sítí (více viz Massey et. al. 1993) přicházely na Island děti (a rodinní příslušníci již usazených osob), které začaly na Islandu pracovat nebo chodit do školy. V roce 2003 se však změnila integrační politika, na jejímž základě mohou získat povolení k pobytu jen ti rodinní příslušníci, kteří jsou mladší 18 let nebo naopak starší 67 let.

Z 1002 Thajců, kteří žijí na Islandu, je 73 % žen a 12 % tvoří populace mladší 18 let (podle Islandského statistického úřadu jsou thajské děti čtvrtou nejpočetnější mimo-skandinávskou skupinou, jež míří do základních škol). Toto genderové složení je oproti ostatním zemím (Německo 86 %, Dánsko 83 %) nejvyváženější v celé Evropě (Plambech 2007). Bissat (2008) uvádí, že tento stav je možná zapříčiněn tím, že do těchto zemí proudí hodně žen jako sexuální pracovnice, čímž tak ještě více navyšují genderový nepoměr mezi ženami a muži. Na Islandu je však tento sektor omezený a Thajci se v něm téměř nevyskytují. Jsou zde převážně osoby ze severovýchodního regionu, centrálního regionu, a to především z Bangkoku (DeJong et. al. 2002 in Bissat 2008). Nejpočetnější je věková skupina 30–40 let, přičemž ženy jsou starší, což pramení již z výše popsaných událostí.

Hlavním důvodem pro migraci jsou špatné ekonomické podmínky v Thajsku, naopak přitahujícím faktorem je dobrá ekonomická situace na Islandu. Z pozice thajské migrace je rovněž velmi důležitý omezený „manželský trh“ pro Islandany v určitém věku, kteří mají nižší možnost najít si partnerku z většinové společnosti. Mnoho žen tak přichází na Island díky sponzorským darům od mužů z majoritní společnosti jako „zásilkové nevěsty“. *„Možná přesnější by byl pojem cyberbride“ (Schaeffer-Gabriel 2004 in Bissat 2008, s. 12).* Manželství je tak identifikačním znamením migrace z Thajska na Island (jednak vyhovuje mužům z Islandu a na druhé straně je jednou z nejlepších možností, jak získat povolení k pobytu pro ženy z Thajska).

Tento stav není neměnný v průběhu doby. Mnoho migrantek přijde kvůli manželství, ale nakonec skončí na pracovním trhu a naopak (Piper a Roces 2003).

Většina Thajců pracuje na nekvalifikovaných pracovních místech (zpracování ryb, pekárny, továrny a pečovatelské služby). Mají především základní vzdělání (6 tříd), přičemž největší podíl je mezi těmi, kteří migrovali primárně za prací. Manželky Island'anů jsou většinou středoškolsky vzdělané. Díky manželství získávají finanční kapitál a mají více možností k lepšímu pracovnímu místu, nicméně část z nich zůstává pouze v domácnosti. Z tohoto hlediska Bissat (2008) poukazuje na to, že vyšší procento pracovních migrantů umí lépe islandsky nežli manželky, které jsou v domácnosti samotné bez možnosti většího kontaktu s majoritní společností. Naopak lepší jazykové znalosti získávají pracovní migranti (jedná se především o vzdělanější osoby), a to z toho důvodu, že mnoho zaměstnavatelů zavedlo kurzy islandštiny v práci. Navíc se znalost umocňuje faktem, že pracovní migranti se dostávají do kontaktu s ostatními spolupracovníky, od kterých mají možnost jazyk zachytit při běžné konverzaci. Z tohoto vyplývá, že mají i více přátel mezi Island'any. Na druhou stranu ženy z manželství mají užší vztah a větší napojení na kulturní zvyklosti skrze jejich manžele a rodinu.

Na Islandu tak můžeme rozeznat dvě skupiny imigrantů z Thajska. První skupinou jsou osoby, které pracují v továrnách nebo málo kvalifikovaných místech, nemají zájem se učit jazyk a separují se od majoritní společnosti. Svůj volný čas tráví pouze s krajany, gamblerstvím a alkoholismem (tento negativní obraz však přisuzují na Islandu všem Thajcům). Mají tak velmi omezené možnosti integrace. Druhá skupina se naopak lépe integruje do společnosti - jsou to manželky Island'anů a osoby, které se snaží naučit jazyk, zároveň se jim tak dostává lepšího pracovního postavení a podílí se na společenských aktivitách. Jazyková znalost se tak považuje za jeden z nejdůležitějších faktorů pro integraci (Bissat 2008).

1.2.3 Velká Británie

Velká Británie a Thajsko má za sebou dlouhou historii společných vztahů od vojenských aliancí, přes turismus až po obchod¹⁶. Milníkem thajské migrace je rok 1965, kdy byl v Londýně postaven Wat Buddhapápa (první buddhistický chrám v Evropě). Podle Censu z roku 2001 bylo ve Velké Británii zjištěno 16 256¹⁷ imigrantů z Thajska. Podíl žen byl v té době 78 %, téměř jedna třetina žila v Londýně. Rovněž velký počet se vyskytuje v Manchesteru, kde vznikla první thajská čtvrť v Evropě. Je však třeba si uvědomit, že Thajci, kteří migrují do Velké Británie za účelem manželství, nesledují migrační trendy, ale následují své partnery do míst, kde oni trvale žijí. Tam již však nemusí žít žádní jejich krajané (Sims 2008).

Velká Británie (obdobně jako Austrálie) se od ostatních zemí Evropy odlišuje typem imigrantů, kteří na její území z Thajska přicházejí. V letech 2003–2006 přišla polovina všech příchozích Thajců za účelem studia. Pouze 19 % příchozích přišlo na základě vytvoření manželství (to však stále zůstává jako hlavní důvod pro naturalizaci). Nicméně, jak uvádí Black (2003 podle Sims 2008), tyto dvě vlastnosti se mohou sloučit a ze studentek se tak stávají manželky. Někdy je tak studium používáno jako zástěrka pro získání povolení k pobytu. Studium ve Velké Británii má z thajského pohledu své počátky již na začátku dvacátého století, kdy na Oxfordské univerzitě studoval král Rama VI. Tehdy byla zároveň založena studentská

¹⁶ Velká Británie je největší thajský vývozní trh a největší evropský investor (Sims 2008).

¹⁷ Stav k roku 2011 je podle Thailand migration report 2011 již 40 000.

asociace. V současné době každoročně přijíždí do Velké Británie studovat cca 5000 thajských studentů (přičemž 60 % jsou ženy).

V Británii jsou tak zřetelné dvě sociální skupiny Thajců. Zatímco do ostatních zemí migrují osoby především z nižší a střední sociální vrstvy, ve Velké Británii představují významnou část osoby, které pochází z thajské vyšší sociální třídy a míří do země za účelem studia na vysokých školách.

Sims (2008) připomíná, že znalost jazyka je nejdůležitějším faktorem pro integraci do společnosti, získání lepší pracovní pozice, ale rovněž je i podmínkou pro získání občanství. Skupiny migrantů, kteří ve Velké Británii studují, se tak díky lepší znalosti jazyka lépe integrují. Pracovní migranti jsou většinou méně vzdělaní, neovládají dobře jazyk a jsou tak najímáni jako levná pracovní síla do méně kvalifikovaných oborů. U těchto migrantů však nastává určitý „cyklický“ problém. Důvod jejich migrace je založen na ekonomické deprivaci a cíl jejich cesty je založen na výdělku co nejvyššího obnosu peněz, které v podobě remitencí budou moci zasílat zpět do Thajska na podporu své rodiny, vzdělání dětí a splacení dluhů. Avšak kvůli jejich nízkému vzdělání a malé znalosti jazyka majoritní společnosti pracují pouze jako levná pracovní síla s několikahodinovou pracovní dobou každý den. Nezbyvá jim tak čas navštěvovat jazykové kurzy, kde by se mohli jejich znalosti angličtiny zlepšit. V celkovém hodnocení se tak separují od společnosti. Bez znalosti jazyka se zároveň cítí diskriminováni a jsou tak špatně přijímáni většinovou společností.

Ekonomicky neaktivních jsou tvořeni ze 46 % studenty a z 32 % ženami v domácnosti, které se provdaly za místního muže. Pracující Thajci jsou nejvíce zaměstnáni v hotelích (v Londýně 40 %), restauracích, maloobchodech a thajských masážích (zde je však těžké určit, kolik je doopravdy masérek, jelikož velká část pracuje z domova a nejsou tak řádně registrované). Část žen rovněž pracuje jako prostitutky. Vykonávají tak zaměstnání, která nejsou pro Brity lukrativní a projevuje se čistá segmentace trhu (viz např. Piore 1979). Zaměstnanci jsou nabíráni přes pracovní agentury, kterým platí průměrný poplatek 40 000 – 60 000 Kč¹⁸, většina je však nabírána od přátel, známých nebo ostatních Thajců, kteří se vrací do Thajska (Kitcharoen 2007). „*Tato strategie je nejúčinnější ze všech metod*“ (Kitcharoen 2007, s. 561). Domluvy jsou však většinou na ústní bázi a založené na důvěře. Po příjezdu tak nemusí vždy platit to, co bylo domluveno.

Thajci se v nové společnosti snaží vyhledávat kontakty s ostatními krajany, organizují festivaly a kulturní akce, oslavy svátků. Tyto akce organizují ne jenom pro sebe ale i pro ostatní, aby se dozvěděli něco o jejich kultuře a změnili tak náhled na stereotyp Thajce („mail-order bride“ a „ti z restaurací, co nemluví anglicky“) (Sims 2008).

Různí se i jejich ubytování. Zatímco studenti bydlí v podnájmech, Thajky, které si vzaly Brity, v jejich společných domech. Většina zaměstnanců je ubytována, buďto v budovách kde pracují nebo jim zaměstnavatelé přiřadí ubytování v blízkosti práce. Pracovní migranti tak žijí ve skupinách v uzavřené společnosti izolované od majority.

Sims (2008) rovněž poukazuje na to, že u Thajců jsou obvyklé případy deprese, osamělosti a pocit izolovanosti z důvodů odloučení od rodiny, přátel a nezvyku na odlišné prostředí. Především pracovní migranti poukazují na známky diskriminace, profesního deskillingu a útrapy z pozice situování na spodku společnosti. Jsou však ochotni toto přijmout, jelikož i tyto

¹⁸ Údaje k roku 2004.

nepříznivé podmínky jim zaručují účel jejich migrace (finanční podpora rodiny, zlepšení finanční situace a účelů s tím spojených), který je spojený s vyšším platovým ohodnocením. Navíc všechny skupiny Thajců v Británii vyjadřují přání vrátit se zpět do Thajska. Studenti po ukončení studia, pracovní migranti po vyděláním dostatečného obnosu peněz a manželky Britů potom, co je jejich rodina zabezpečena nebo potom, co přestane být jejich manžel ekonomicky aktivní. Očekávají tak zlepšení pozice na sociálním žebříčku v Thajsku, které jim zajistí kapitál získaný během migrace (Kitcharoen 2007).

1.2.4 Spojené státy americké

Imigrace Thajců do USA byla první vlnou, která odstartovala masivnější mezinárodní migraci z Thajska. Počátek migrace je výhradně spojen s válkou ve Vietnamu, kdy americká armáda měla svoje stanoviště právě v Thajském království. Po kontaktu s Američany si začalo mnoho odborníků, především lékařů a zdravotních sester, uvědomovat výhody emigrace, které jim v té době umožňovala změna imigrační politiky v USA¹⁹. Mnoho amerických vojáků si v Thajsku našlo své manželky, které si po konci války přivezli do USA. Do konce roku 1970 narostl počet Thajců ve Spojených státech z téměř nulové hodnoty na 5000 obyvatel, přičemž dvě třetiny byly ženy (Bao 2010; Ratner 2000). Jednalo se především o vysoce kvalifikované pracovníky, osoby s vyšším vzděláním nebo studenty. Od té doby přicházelo do země kolem 6500 Thajců každý rok. Od roku 2000 se tento stav snížil stav příchozích na polovinu, především z toho důvodu, že většina osob, které přišly po válce, sjednotila již celkově svoji rodinu. S příchodem rodinných příslušníků, se začátkem osmdesátých let změnil typ příchozích migrantů. Oproti první vlně vzdělaných a vysoce kvalifikovaných osob přichází mnohem více nekvalifikovaní pracovníci s nižším vzděláním na základě sjednocování rodin (Patraporn 2010). K roku 2011 žilo ve Spojených státech amerických 282 000 thajských migrantů²⁰. Thajci jsou v USA rozmístěni po celé zemi, avšak největší koncentrace osob se nachází v metropolitních oblastech a městech, kde se nacházejí velké vojenské základny. Celkově největší počet osob se nachází v Kalifornii, zejména v Los Angeles, kde byla vybudována první thajská čtvrť ve Spojených státech (Ratner 2000).

Hlavním faktorem pro migraci do Spojených států amerických je široké spektrum příležitostí a vyšší mzdy. Oproti Evropě jsou zde více vzdělané osoby (39,6 % s vysokoškolským vzděláním²¹), což zákonitě vede i k lepším možnostem zaměstnání. Mnoho Thajců v USA podniká, vlastní banky, čerpací stanice, kosmetické salony, obchody s potravinami a restaurace. Méně kvalifikovaní pracují v maloobchodech a restauracích. Genderové složení je oproti Evropě velmi vyrovnané – 57,7 % jsou ženy. Medián věku je 31,8 let²².

Thajci se v USA společně sdružují a vytvářejí spolky. Důležité jsou i buddhistické chrámy, které slouží jako náboženské, kulturní, ekonomické a vzdělávací centra (Bao 2010). Především první generace dbá na udržování kultury a zachování pravidel. Tyto hodnoty pak přenáší i na druhou generaci (od výuky thajského jazyka a písma až po kulturní záležitosti, jako tanec nebo

¹⁹ Především přijetí zákona o Přistěhovalectví a státní příslušnosti z roku 1965, který rušil koncept národních kvót pro cizince.

²⁰ Údaje vychází z Thailand migration report 2011.

²¹ Údaje vychází z 2005-2007 American Community Survey 3-Year Estimates, U. S. Census Bureau in Patraporn (2010).

²² Ibid.

hodnoty spojené s buddhistickou vírou), na které je však zřetelný vliv amerikanizace (Yahirun 2011).

Z hlediska první vlny emigrace, která byla popsána výše, se tito migranti v USA dobře přizpůsobují a integrují se do majoritní společnosti, ačkoliv si zanechávají svojí kulturu a tradice. Tato flexibilita a adaptabilita má vliv i na první generaci Thajců, kteří se narodili v Americe. Ta má tendenci se již plně asimilovat do majoritní společnosti. Tento fakt společně s oblíbeností thajské kuchyně a masáží zpřičňuje dobrý obraz Thajců ve společnosti (Patraporn 2010). Bezproblémová integrace do společnosti však neplatí u druhé vlny migrantů, kteří přicházeli od osmdesátých let. Vzhledem k jejich nízké kvalifikaci a špatné znalosti jazyka je jejich začlenění obtížnější. Osoby z této skupiny jsou lehce zneužívány k prostituci nebo mají nestandardní podmínky²³, které vycházejí z jejich právní neznalosti (Martorell a Morlan 2011).

Zatímco u Thajců v Evropě je obvyklé, že většina z nich se chce vrátit zpět do Thajska, v Americe nastává v tomto směru velké dilema. Hlavním faktorem je, že v USA žijí jejich rodinní příslušníci a především děti, u kterých dochází k naturalizaci a stávají se tak Američany. Stárnoucí první i druhá generace Thajců tak zůstává trvale v Americe nebo rovnoměrně tráví čas v obou zemích (Yahirun 2011).

1.2.5 Shrnutí migrace a integračních strategií

Výše uvedené příkladové modely zachycují prakticky celkové migrační chování Thajců mířících do západních „vyspělých“ zemí a jejich následnou strategii integrace do hostitelské společnosti. Tyto modely si jsou vesměs dosti podobné (zasílání remitencí vyplývající z bun khun²⁴, věková struktura, důvody pro emigraci a její cíle,...), v některých částech se vzájemně prolínají, avšak každý je charakteristický určitou „zvláštností“. Pro účely této práce jsem rozvrhl následující členění.

1.) Americký model se vyznačuje vysokým počtem emigrantů v zemi²⁵. Je zde velký podíl vysokoškolsky vzdělaných osob a téměř vyrovnané genderové složení. Migrace je založena na základě ekonomických důvodů, slučování a vytváření rodiny a studijních účelů. Thajci se zpravidla dobře integrují jak z hlediska strukturálního, tak i kulturního a socioekonomického²⁶ (viz kapitola č. 2.4). Pro druhou generaci je charakteristická i identifikační dimenze integrace. Velká část osob tak zůstává natrvalo v zemi, kde se usazuje a následně celkově naturalizuje. Charakteristickou zemí tohoto modelu chování thajských migrantů jsou Spojené státy americké.

2.) Německý model je založen na vysokém počtu osob s velkým poměrem neregulérních migrantů. Migrace do země je založena především na základě „thajských nevěst“, které získávají povolení k pobytu jako manželky a družky. Hlavním důvodem pro migraci je ekonomická deprivace, která vyústila v emigraci za účelem podpory rodiny (v podobě zasílaných remitencí) a zároveň zlepšení životní situace migrujících jedinců. Charakteristické je

²³ V roce 1995 šokoval Ameriku případ v továrně El Monte, kde několik Thajců pracovalo 7let v podmínkách, které se daly přirovnat k otroctví (Martorell a Morlan 2011).

²⁴ Jde o sociální a kulturní ideály a vazby mezi rodiči a dětmi a opačně. Vyplývá z morálky a povinností, které určuje buddhistické učení a jeho pojetí dluhu za zásluhy. Rodiče předávají Bun khun na děti tím, že jim dali život a starali se o ně, když rostli. Naopak děti jsou za to svým rodičům vděčné a mají k nim úctu a zároveň jsou jim nápomocni po fyzické i materiální stránce v jejich stáří (Plambech 2007).

²⁵ Z hlediska celkového počtu thajských emigrantů (nikoliv v procentuálním zastoupení dané země).

²⁶ Zde se především jedná o osoby z první vlny emigrace a druhou generaci Thajců v USA. Naopak migranti z druhé migrační vlny se v tomto směru integrují velmi málo.

složení migrantů, kteří jsou z více jak 80 % ženy. Migranti míří do země především ze severovýchodního regionu Thajska a mají nízkou úroveň vzdělání. Jsou zde tak zřetelné dvě skupiny migrantů, přičemž neregulérní migranti jsou separováni od společnosti. Legální migranti se začleňují do strukturální dimenze integrace. Kulturní a socioekonomická dimenze je částečně zřetelná u manželek, které se do země dostaly na základě sjednocení rodiny, naopak je velmi nízká u osob, které jsou zde na základě pracovního povolení. K identifikační dimenzi integrace téměř nedochází, jelikož strategií je návrat do země původu. Charakteristické země pro tento migrační typ Thajců jsou Německo a Japonsko.

3.) Britský model je obdobně jako model Americký příznačný vysokým podílem vysokoškolsky vzdělaných osob. Zároveň je zde zřetelný genderový rozdíl v zastoupení žen, které tvoří více jak 70 % všech thajských imigrantů v zemi. Migranti míří do země ze všech regionů Thajska, vysoké zastoupení má především severovýchodní region, což je ovšem příznačné pro celou Evropu. Migranti se dostávají do země především na základě studijního účelu, sloučení rodiny a v neposlední řadě za účelem zaměstnání. Obvyklá je strukturální a socioekonomická dimenze integrace. U studentů²⁷ a manželek je zřetelné i kulturní začlenění. K identifikační dimenzi integrace téměř nedochází, jelikož strategií je návrat do země původu. Charakteristické země tohoto modelu jsou Velká Británie a Austrálie.

4.) Skandinávský model se oproti ostatním modelům nevyznačuje velkým počtem migrantů. Migrace do země je založena především na základě uzavírání manželství. Důvodem pro emigraci je zejména ekonomická deprivace v zemi původu. Více jak 60 % Thajců je v manželství s rodilým obyvatelem cílové země²⁸. Z toho vyplývá i vysoký podíl žen, který dosahuje hodnoty více jak 70%. Migranti pochází především ze severovýchodního regionu Thajska. Thajci se zpravidla dobře integrují z hlediska strukturálního a socioekonomického. Kulturní hledisko je zřejmé u lépe vzdělaných zaměstnanců a manželek²⁹. K identifikační dimenzi integrace téměř nedochází, jelikož strategií je návrat do země původu. Charakteristické země pro tento model jsou Island, Dánsko a Norsko.

²⁷ Jedná se především o znalost jazyka.

²⁸ Thajci se tak dostávají do popředí ve statistikách uzavírání manželství s cizincem. Např. ve Švédsku thajské manželky předběhly v počtu uzavřených manželství sousední Finky a jsou nejčastější národností v uzavření mezikulturního manželství ve Švédsku. Obdobně vysoké pozice mají i v dalších zemích, především v Dánsku a Norsku (Haandrikman 2012).

²⁹ V tomto pohledu je snaha u zaměstnanců komunikovat v místním jazyce. Naopak u manželek je snaha přizpůsobení se kultuře a místním zvykům.

1.3 Cíle práce a hypotézy

Diplomová práce si klade za cíl tři hlavní úkoly:

Prvním a primárním cílem je na základě výzkumného šetření analyzovat integraci Thajců do České republiky, která do současné doby nebyla na vědecké úrovni prozkoumána.

Druhým cílem je představit v souhrnném měřítku vztahy mezi Českou republikou a Thajskem od prvních kontaktů po současnost.

Třetím cílem je zhodnotit výsledky, které byly určeny jako primární cíl v širším kontextu ostatních zemí a zahrnout proces migrace a integrace Thajců do již fungujících vzorců. Případně specifikovat nový způsob migračního chování, který je pozorovaný v České republice.

Na základě pozorovaného chování Thajců v ostatních zemích logicky vyvstávají následující hypotézy práce:

Hypotéza jedna:

vychází z všeobecně fungujících vzorců začleňování Thajců do cílových společností pouze v rámci určitých sfér (Heckmann, 1999). Ve většině případů se nejedná o celkový proces, který by vedl k následné asimilaci. Tato hypotéza očekává, že: „integrace na všech úrovních nebude zjištěna ani v České republice“.

Hypotéza dvě:

„Integrace nejlépe probíhá skrze smíšené manželství“.

Hypotéza tři:

„Do České republiky migrují hlavně ženy z Thajska“.

Hypotéza čtyři:

„Získání dlouhodobého pobytu v České republice primárně nastává skrze manželství mezi Čechem a Thajkou“.

Hypotéza pět:

„Hlavním důvodem příchodu do České republiky je zisk ekonomických prostředků, které budou ve formě remitencí zasílány zpět do země původu“.

Hypotéza šest:

„Thajská komunita udržuje kontakt mezi sebou a separuje se od majoritní společnosti, vyjma manželek Čechů“.

Hypotéza sedm:

„Česká republika není pro Thajce cílovou zemí, v které se hodlají trvale usadit“.

2. Teoretický rámec

Teoretický rámec je nedílnou součástí práce. Na jeho základě můžeme analyzovat výsledky zjištěné v empirické části. Napomáhá nám tak pochopit proces thajské integrace do České republiky. Pro účely této diplomové práce je rozložen do tří celků. První část se zabývá migračními teoriemi a koncepty, které jsou hierarchicky řazeny nad ostatní teoretická východiska. Druhým celkem jsou akulturační strategie, jež napomáhají identifikovat typy soužití mezi majoritní společností a thajskými migranty. V posledním celku této části jsou načrtnuté integrační teorie, přístupy a koncepty, na jejichž základě můžeme následně odpovědět na otázku, zda se Thajci v České republice skutečně integrují nebo nikoliv.

2.1 Migrační strategie

Podle Vojtkové (2005) bylo konstruováno několik migračních teorií nezávisle na sobě v několika vědních oborech, přičemž každá z nich se zabývá určitým aspektem migrace podle toho, jakými příčinami se zabývá a na základě toho v jakém oboru a době vznikala. Tyto teorie následně uchopují problematiku ve dvou odlišných měřítkách. Mikrorovina, která se zaměřuje na jedince, potažmo domácnost a makrorovina, jež se soustředí na prostředí, ve kterém je realizovaný pohyb (například stát). Odlišují se i podle jejich pohledu na hlavní příčinu, která vede k migraci. *„Jednotlivým teoriím je vytýkána jednostrannost. V analýze dnešní mezinárodní migrace, ke komplexnímu porozumění všech aspektů současných migračních trendů je třeba více hledisek a přístupů“* (Vojtková, 2005).

V dnešní době tak neexistuje žádná komplexní teorie. Jak uvádí Portes (1997) *„...není reálné vytvořit jednu ucelenou teorii, která by zohledňovala všechny aspekty migrace. Výzkumné pole už je natolik široké, že by tato teorie musela být tak obecná, že by úplně ztratila explanační potenciál“* (Portes, 1997, s. 810).

Jak dodává Drbohlav a Uhrek (2007), je třeba si rovněž uvědomit, že většina migračních teorií nejsou v pravém slova smyslu teoriemi, jelikož neodpovídají základním požadavkům, které teorie musí splňovat. Často se tak jedná pouze o určité koncepty, perspektivy, přístupy, modely či jen prosté nashromáždění pravidelností.

Drbohlav a Uhrek (2007) rovněž poukazují na tři hlavní vývojová období v tvorbě migračních teorií:

- 1.) 2. polovina 19. století – 1. polovina 20. století;
- 2.) 2. polovina 20. století;
- 3.) v současnosti používané koncepty migrace.

V následujících řádcích je představen stručný přehled migračních teorií/konceptů. Nutno podotknout, že tato část si neklade za cíl obšírné seznámení s problematikou migračních teorií/konceptů (viz např. Brettell a Hollifield 2000), ale pouze stručně charakterizuje jejich vývoj v průběhu doby.

První období je předně spojeno s Ravensteinem, který se jako první pokusil systematictěji formulovat zákonitosti migrace. Na přelomu 19. a 20. století se změnil pohled na migraci, která byla do té doby chápána jako mechanický přesun z místa na místo. Posun nastává v tom smyslu, že migrace je již chápána jako: „proces vyvazování se ze sociálních vazeb ve zdrojovém prostoru a navazování nových sociálních vazeb v zemi cílové“ (Drbohlav a Uherek 2007, s. 4). V nově rodícím se paradigmatu migrace zanechávají největší stopu představitelé chicagské školy – především Thomas a Znaniecki (poukazují na to, že migrace mění životní strategii), Burgess (spojuje migraci a integraci se zónami ve městě) a Park (přináší teorii marginality). Na výzkumy této školy pak navazují další osobnosti, např. Redfield, Linton a Herskovits, kteří definují pojem akulturace.

Druhé období je spojeno s Petersenem, který vytvořil obecnou typologii migrace, která se soustředila na proměny v čase a zároveň definoval základní typy migrace (primitivní, vynucená, násilná, dobrovolná a masová). Jeho typologie však nemohla pokrýt celkovou škálu migračních procesů, proto byla několikrát upravována. Neméně důležité bylo položení základů push a pull teorie, která byla podrobněji rozpracována na přelomu šedesátých a sedmdesátých let. Jansen a Lee přidávají pojmy jako cílový a výchozí prostor nebo přitažlivý a odpuzující faktor. Ve stejném časovém období vytvářel Gordon analýzu teorie americké asimilace. Na začátku sedmdesátých let se pokusil Zelinski vysvětlit formy a intenzitu prostorové mobility. V devadesátých letech Castles a Miller analyzují charakter současné migrace a naznačují tak tendenci migračních toků v příštích dvaceti letech. Jak připomíná Drbohlav a Uherek (2007) „Snad vůbec nejsystematičtěji dosud přistoupil k migračním teoriím sociolog Douglas Massey se svým multidisciplinárním týmem, který se pokusil ve svých pracích shrnout dosavadní vědění a teoretická bádání o migraci. Výsledkem je formulování poměrně robustních a konzistentních závěrů“ (Drbohlav a Uherek 2007, s. 135).

Třetí období je zaměřeno na teorie a koncepty, které jsou v současnosti nejvíce využívány. Tyto teorie můžeme rozdělit do dvou hlavních okruhů. První okruh se zabývá vysvětlením příčin a důvodů migrace, do kterého můžeme zahrnout tyto teorie/koncepty: neoklasická ekonomická migrace, nová ekonomie migrace, teorie dvojího trhu a teorie světového systému. Druhá kategorie se snaží vysvětlit, proč migrace stále trvá a pokračuje od té doby, co začala. Do této skupiny spadá: teorie migračních sítí, teorie kumulativních příčin a institucionální teorie migrace.

Každá z těchto migračních teorií aspoň částečně vysvětluje pohyb thajských emigrantů. Na základě migračního chování, které bylo popsáno v předchozí subkapitole, jsem si pro potřeby této diplomové práce vybral k širší analýze teorii migračních sítí a teorii nové ekonomické migrace. Tyto dva koncepty nejvíce přispívají k pochopení imigračního začleňování Thajců do České republiky.

Nová ekonomie pracovního trhu

„Je souborem celé řady modelů, které se výrazně odlišují od klasických migračních modelů“ (Stark a Bloom 1985 in Ilinitchi 2010, s. 17). Na rozdíl od neoklasického ekonomického modelu, který se soustředí na ekonomické rozdíly ve výchozí a cílové zemi, tento koncept připouští, že finanční rozdíly nejsou jediným faktorem. Migrace zde není chápána jako individuální rozhodnutí jednotlivých aktérů, nýbrž jako proces v rámci kolektivního rozhodnutí větších sociálních jednotek. Rozhodnutí jsou tak výsledkem celé domácnosti nebo rodin. U thajské komunity tento jev popisuje Suksomboom (2007), kdy je zcela běžné, že rodina od malička dává jako pozitivní příklad emigraci do zahraničí, na kterou se následně finančně skládá celá rodina.

Migrací tak není účel zaměřen pouze na maximalizaci příjmů, ale zároveň se snaží minimalizovat rizika a diverzifikovat tak příjmy celé domácnosti. Stark v této souvislosti migraci spojuje s relativní chudobou. Zjistil, že relativní chudoba a nejistota jsou důležitější důvody pro migraci nežli rozdíl ve mzdě. Lisborg a Plambech (2009) identifikovali obdobné výsledky u migrace Thajců do Evropy. Stark a Bloom (1985) *“předpokládají, že migrace relativně chudých může způsobit další migraci”* (Stark a Bloom 1985 in Ilinitchi 2010, s. 19). V praxi tento stav popisuje Plambech (2007): Thajci jsou více motivováni k migraci, pokud vidí výhody migrace u ostatních, např. v podobě nového domu či zlepšenou finanční situaci. Více si pak uvědomují, že tento stav by mohl nastat i u nich, pokud by rovněž migrovali. Pojem relativního vnímání ekonomické pozice na základě okolí je tak velice významný. Velmi chudé domácnosti, které jsou v rámci své komunity relativně bohaté, tak nemusejí mít takové pohnutky k migraci jako ty, které jsou dobře zajištěné, ale v rámci komunity jsou relativně chudé (Ilinitchi 2010).

V zemích, kde domácnosti nemají možnost redukovat svá rizika za pomoci institucionálních mechanismů (např. pojištění majetku, pojištění v nemoci a stáří), je v tomto směru považované za rozumnou strategií diverzifikovat rodinné příjmy a to tím, že rodiny vyšlou některé členy domácnosti do jiné země, aby zde pracovali a posílali část svých výdělků domů, zatímco ostatní zůstávají v domovské zemi (více viz Massey et al. 1993). Remitence tak nejsou pouhým dodatečným příjmem, ale představují nový zdroj kapitálu, který dovoluje modernizaci domácnosti bez navyšování rizika (Franc 2010). *„Důležitým přínosem přístupu nové ekonomie pracovní migrace je zahrnutí zpětných vazeb migrantů na zemi původu, nejčastěji remitencí“* (Massey et al. 1993, s. 457).

Teorie migračních sítí

Dle Massey (1993) se *„migrační sítě rozumí soubor mezilidských svazků, které spojují migranty, bývalé migranty a nemigranty v původní i cílové oblasti skrze příbuzenská pouta, přátelství a společný původ“* (Massey et al. 1993, s. 448). Tyto vazby jsou často označovány jako sociální kapitál, jelikož poskytují jedincům nebo skupinám důležité zdroje informací, stejně tak jako materiální či psychickou podporu. Usnadňuje se tak adaptace emigranta do cílové země.

Sítě jsou tedy velmi důležité v podávání prvotních informací o situaci v budoucí cílové zemi, což vede k lepšímu překonání překážek v migraci a umožňuje lidem získat snazší přístup k zaměstnání, bydlení či dalším životním potřebám v zahraničí. Díky pomoci, kterou poskytují již usazení krajané, se tak snižují rizika spojená s migrací a naopak se zvyšuje pravděpodobnost dalších migračních pohybů, což opět rozšiřuje sítě, snižuje náklady atd. Migrační síť od určité

velikosti způsobuje migraci a každý další migrant se stává součástí této sítě (Massey et. al. 1993). Výzkumy thajské migrace prokazují, že většina migračních pohybů je založena právě na základě těchto sítí (Suksomboon 2007; Chantavanich 2003; Ruenkaew 2011). Nicméně, jak připomíná Drbohlav a Uherek (2007), migrační sítě nemusí migranty pouze přitahovat, ale naopak i odpuzovat, především pokud je migrací zamýšlena zásadní změna životního směru. V tomto případě mohou být krajané v blízkosti naopak určitou překážkou.

Migrační sítě jsou platné jak na mezinárodní tak i na regionální úrovni. Jak poukazuje Light (1989), migračními sítěmi se můžeme zabývat ve třech následujících rovinách:

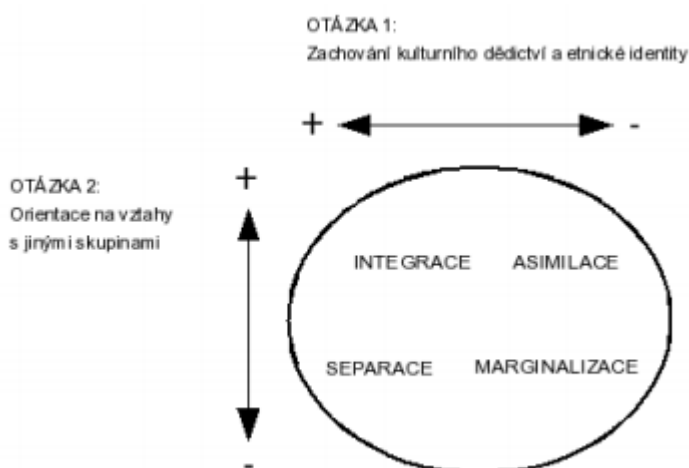
- 1.) *jako systém, který napomáhá snižovat investice (emoční, sociální a ekonomické) do samotného procesu migrace;*
- 2.) *jako systém, který ovlivňuje postmigrační chování;*
- 3.) *jako strategie individuí nebo širších kolektivů, která ovlivňuje ekonomické, sociální a jiné oblasti* (Light et al. 1989, in Drbohlav a Uherek 2007).

2.2 Akulturační strategie

Jak již bylo uvedeno výše, migrace je pro lidstvo přirozeným jevem, při němž docházelo ke kontaktům mezi různými kulturami. Všeobecný způsob propojení byl založen na základě, kdy se minorita přizpůsobila majoritnímu chování. Nicméně je platný i opačný směr, kdy většinová společnost je obohacena menšinovou kulturou. Je třeba si uvědomit, že nové prostředí, kultura i společenské požadavky majoritní společnosti v cílové zemi mohou být zároveň v rozporu s hodnotami a návyky imigrantů, kteří se do této společnosti začleňují (Prušvicová 2010). Berry (2002) připomíná, že „*proces akulturace postupuje v závislosti na tom, do jaké míry se jedinec účastní kulturního života v nové společnosti a zároveň si uchovává svou původní kulturní identitu. Je přirozené, že jedinci i skupiny prochází procesem akulturace rozdílným způsobem*“ (Berry 2002 in Vaňková 2007, s. 23).

Mírou ovlivnění mezi kulturami v psychologických procesech spojených s migrací se zabýval Berry, který vytvořil dvojdimenzionální model akulturních strategií. Na základě rozlišení preferencí ke své kulturní identitě a orientací k majoritní společnosti v cílové zemi určil čtyři výsledky akulturace. Akulturační strategie se tak podle Berryho skládá z integrace, asimilace, separace a marginalizace (viz obrázek 1)

Obrázek 1: Berryho model akulturačních strategií

Zdroj: Upraveno podle Berry (2006).

Asimilace

Je založena na bázi toho, že majorita pohlcuje minoritu. Jedinci tak nepovažují svojí kulturní identitu za důležitou pro život v cílové zemi a vyhledávají kontakt s majoritní společností. To jim umožňuje rychlejší začlenění do nové kultury, s kterou pak následně splývají jako jeden celek a získávají tak rovnocenný přístup ve všech sférách společnosti.

Integrace

Je vyjádřena dvojí kulturní identitou. Obdobně jako u asimilace jedinec má zájem na kontaktu s majoritní společností. Vstupuje do již existujících struktur společnosti, avšak zároveň si udržuje i svoje vlastní kulturu, osvojují si tak obě kultury navzájem.

Separace

Jedinci se v tomto případě drží svých kulturních vzorců a zachovávají si tak svojí vlastní identitu a zároveň se snaží vyhýbat kontaktům a spolupráci s majoritní společností. Akulturační proces tak neproběhnul. Paralelně je označována jako segregace³⁰.

Marginalizace

Je takovou strategií, kdy jedinec nemá potřebu být v kontaktu s majoritní společností a zároveň necítí potřebu nebo nemá možnost si uchovávat si svojí vlastní původní kulturní identitu (Berry 2006).

Výsledkem celého procesu je tak paleta různých scénářů. Ty se vyznačují jednak bezproblémovým soužitím, jež ústí v bezpečný právní status až po získání státního občanství. Na straně druhé je ilegální pobyt, separující se enklávy, které mohou být odmítány majoritní populací, až sociálněekonomická marginalizace (Drbohlav 2001 in Šišková 2001).

³⁰ Rozdíl mezi segregací a separací je, že separace je založena na dobrovolném vyčlenění z majoritní společnosti, zatímco segregace je nedobrovolná.

2.3 Modely imigrační politiky

Oproti předchozímu Berryho modelu akulturačních strategií, který se zabývá procesy na mikroúrovni, se modely imigrační politiky zaměřují na makroúroveň. Ve světě jsou všeobecně uznávané tři „základní“ modely imigrační politiky – diskriminační, asimilační a multikulturní (viz např. Drbohlav 2001; Baršová a Barša 2005; Castles a Miller 1993). V současnosti se však objevuje i „čtvrtý nový model“ (viz např. Baršová a Barša 2005; Brubaker 2001).

Diskriminační model

Etnicko-exklusivistický model „hostujících dělníků“ či diferenčního vyčlenění je založen na bázi dočasném a návratném pobytu cizinců. Imigranti jsou tak začleněni do určité společenské sféry, především se jedná o podmíněné potřeby, které jsou vyvolány trhem práce. Imigrantům jsou tak zajištěna základní lidská práva, ale zároveň je jim znemožněn přístup do ostatních oblastí (sociální péče, volební právo,...). Získání občanství, podíl na politickém životě či získání dalších občanských práv je pro tyto cizince nemožným úkolem. Právní mechanismy jsou tak k těmto imigrantům restriktivní, což vede k jejich socioekonomickému znevýhodnění (Drbohlav 2001 in Šišková 2001). Jak podotýká Barša a Baršová (2005), model vylučuje možnost, že by se tito lidé někdy stali „usedlíky“ a je jim přisouzen věčný status cizinců. Společnost tak nemusí usilovat o zlepšení jejich postavení, stát dokonce podporuje udržení jejich kultury, což může být chápáno jako určitá záruka, že se dříve či později vrátí do svojí vlasti. Prototypem tohoto modelu byla do devadesátých let Spolková republika Německo.

Asimilační model

Je historicky nejstarším modelem, za jehož hlavní prototyp je označována Francie. V tomto modelu jsou imigranti přijmuti do společnosti jako stálí a rovnoprávní členové (Baršová a Barša 2005). „Očekává se, že za rychlé umožnění získání občanství, práv a povinností majoritní populace imigrant zaplatí ztrátou svého mateřského jazyka, svých specifických kulturních a sociálních rysů, což má vést k rychlé asimilaci do majoritní společnosti“ (Drbohlav 2001 in Šišková 2001, s. 25). „Kulturně-skupinová odlišnost je tolerována jako soukromá záležitost, nikoliv však jako součást veřejné kultury“ (Barša 1999, s. 219). Tento typ je zaměřen výhradně na jednotlivce a nemůže tak být řeč o zaměření se na menšinové skupiny.

Multikulturní model

Multikulturní model (pluralistický) je v rámci svého působení opakem předchozího modelu. „Podporuje odlišnost minority od majoritní populace. Obě se liší jazykem, kulturou, sociálními vztahy i spolkovým životem po několik generací. Imigrantům jsou dána stejná práva ve všech společenských sférách, aniž by se očekávalo, že se vzdají svých specifík. Naopak na specifikace minorit se staví a stát všemožně intervenuje ve směru podpory jejich rozvoje“ (Drbohlav 2001 in Šišková 2001, s. 25). Nicméně striktní prosazování multikulturalismu vede spíše k segregaci nežli k integraci, jelikož některé etnické skupiny žijí v určitém paralelním světě, kdy jsou občany dané země, avšak neznají její mateřský jazyk ani její základní hodnoty a sdružují se pouze na základě podobnosti své rasy. Oproti asimilačnímu pojetí je „přistěhovalec primárně chápán jako člen skupiny, a má být proto zapojován do širšího občanského celku především prostřednictvím této skupiny“ (Baršová a Barša 2005, s. 41). Typickou zemí pro tento model bylo označováno Švédsko, ale také např. Velká Británie.

Je třeba si uvědomit, že výše popsané ideální modely se v dnešní době již prakticky nevyskytují. Státy se sice většinou kloní k určitému modelu, ale jejich imigrační a národnostně menšinové politiky se v průběhu času vyvíjejí a nezůstávají tak stále v nezměněné ideální podobě. Přechodové změny se nevyhnuly ani zemím, které jsou pro uvedené modely typické. Jak podotýká Brubaker (2001), Francie byla dlouho vzorovým příkladem asimilačního modelu, avšak s nástupem úspěchů Le Pena se situace obrátila a Francie začala praktikovat i krajně pravicové restriktivní prvky vůči cizincům. Po procitnutí z pravicové vlády se přehodnotila imigrační politika, o které se mluví jako o návratu k asimilacionismu. Ke změnám docházelo i v Německu, které praktikovalo institucionální separaci. Od konce devadesátých let se promítá více liberalizační politika, která mění i do té doby omezující zákon o občanství. Dochází tak ke změně nabývání občanství z principu *ius sanguinis*³¹ a přiklání se k *ius soli*³². V Německu tak nastal určitý asimilační obrat (Brubaker 2001).

Z výše uvedeného je jasné, že se „základní“ modely dosti překrývají a nechávají tak vzniknout čtvrtému modelu, který je označován jako občanská integrace.

Občanská integrace

Jedná se o určitý nový model integrace, který reaguje na dlouhodobou nefunkčnost základních modelů, které nejsou schopné vlivem příchodu nových etnických kultur a s nimi spojenými vlivy (jazyk, kultura,...) fungovat ve své základní podstatě, tak jak byly sestrojeny. Jejich následné prolínání a sblížování je tak základem pro tento čtvrtý směr. Obdobně jako předchozí model, který reagoval na nedostatky asimilačního konceptu, i tento model reaguje na nedostatky multikulturalismu, který byl hlavním proudem imigračních politik. Baršová a Barša k tomuto tématu uvádějí, že *„požadavek občanské integrace nemusí znamenat návrat k asimilačním politikám. Nejedná se v něm o znovunastolení „monokulturalismu“, ale o vymezení minimálního závazného rámce společenské soudržnosti. Pokud bychom tento požadavek přesto označili za asimilacionismus, pak je to asimilacionismus občanský, vycházející z teze, že podmínkou plné integrace přistěhovalců do evropských společností je, aby přijali jejich liberálně-demokratickou politickou kulturu. Spíše než o poopření multikulturalismu jde o přenesení důrazu v rámci multikulturního konceptu jednoty v různosti“* (Baršová a Barša 2005, s. 182). Model je založen na občanské jednotě a snaží se „opravovat“ chyby, které byly u předchozích modelů. Mezi podmínky pro úspěšnou integraci tak klade důraz alespoň na částečné zvládnutí jazyka, osvojení hodnot a pravidel hostitelské země. Rovněž je kladen důraz jak na ochotu imigrantů se adaptovat, tak i na ochotu hostitelské země je přijmout, což vede k zajištění politických práv, přístup na trh práce, bydlení a zamezení diskriminace.

2.4 Integrační přístupy, dimenze a strategie

Integrace je ústředním pojmem této diplomové práce. Samotný pojem integrace však není ve všeobecném diskurzu jednotně definován. Je to pojem, který je mnohoznačný a těžko uchopitelný (Bauböck 1994; Heckmann 1999; Korac in Tollarová 2006). Z tohoto důvodu je třeba nejdříve objasnit tento pojem.

³¹ *Ius sanguinis* znamená „právo krve“, na jehož základě je občanství přidělováno pokrevně po rodičích.

³² *Ius soli* znamená „právo místa/země“. Principem tohoto modelu je, že občanství je nabyto podle místa narození. V Německu tak v současné době nastala situace, kdy je přiděleno dětem cizinců (pobývají v zemi legálně a jeden z nich je v Německu aspoň po dobu 8 let) dočasné občanství. Po dosažení plnoletosti se „dítě“ samo rozhodne, zda si nechá občanství německé nebo si ponechá občanství jeho rodičů (Brubaker 2001).

Bauböck (1994) vidí víceznačnost pojmu ve dvou základních rovinách, kde musíme odlišit integraci jako stav a jako proces. Proces je definován tak, že nové jednotky vstupují do systému, do kterého se začleňují (v případě imigrantů se nemusí vždy jednat o jednotlivce). Zatímco stavem se rozumí vnitřní soudržnost systému, který je složen z více prvků.

Heckmann přiřazuje integraci tři možnosti úhlu jejího pochopení:

- 1.) *Vytvoření nové struktury z jednotlivých částí;*
- 2.) *zlepšení vztahů v rámci struktury;*
- 3.) *přidání jednotlivých elementů či částí struktury do již existujícího systému* (Heckmann 1999, s. 2–3).

V obecné rovině integraci definuje jako: „*proces, při kterém dochází k začlenění nižší části do vyššího celku za vzniku nové struktury. Zároveň také dochází ke změně původních vztahů ve struktuře*“ (Heckmann 2000 in Prušvicová 2010, s. 17)

Na integraci nahlížíme jako na oboustranný proces, jenž nemusí být úplně symetrický a v kterém je zřetelná snaha o akceptaci jak od majoritní společnosti, tak i ze strany imigrantů (Bauböck 1994).

Formy a dimenze integrace

Lockwood ve své práci rozlišil dva druhy integrace. Jednak se zmiňuje o systémové integraci, která je výsledkem fungování institucí, organizací a mechanismu (stát, právní systém, trh). Zadruhé se zmiňuje o integraci sociální, která je oproti systémové zaměřena na zařazení jedince do systému, vytváření vztahů mezi jednotlivci a jejich postoji vůči společnosti, což je výsledkem vědomé a motivované interakce (Lockwood 1964 in Boswick a Heckmann 2006). Na jeho práci navazuje Esser, který nově definuje stupně sociální integrace.

Akultura (Aculturation), *kterou můžeme rovněž definovat jako socializaci. Tento stav definuje jako proces, ve kterém jednotlivci získávají znalosti, kulturní standardy a kompetence, které potřebují k úspěšné integraci do společnosti.*

Umístění (Placement) *je chápáno jako získání postavení ve společnosti, v povolání, vzdělávacích a ekonomických systémech a rovněž získání postavení jako občan. To je spojeno s navázáním sociálních kontaktů a nabytím práv, které se vážou na předešlé situace.*

Interakce (Interaction) *je vytvoření vztahů a sítí mezi jednotlivci (přátelství, manželství, členství v sociální skupině).*

Identifikace (Identification) *znamená identifikaci jedince se sociálním systémem, do kterého vstupuje* (Esser 2000 in Boswick a Heckmann 2006).

Je třeba si uvědomit, že imigranti se mohou celkem dobře integrovat v určité oblasti, ale zároveň být úplně dezintegrovaní v dalších sférách ovlivňující jejich úplné začlenění do cílové země. Z tohoto pohledu vyvinulo několik autorů různé úrovně jejich integrace do majoritní společnosti. Barša (1999) rozeznává tři dimenze: **kulturní** (zde sleduje, jak imigrant nakládá s hodnotami a zvyky své původní komunity), **sociálně-ekonomická** (sociálně-ekonomické postavení v hostitelské společnosti) a **občansko-politická** (sleduje, zda dosažení politických či úředních postů je nezávislé na etnické příslušnosti (Barša 1999).

Ještě o něco komplexnější členění vytvořil Heckmann, který typologii sociální integrace člení do čtyř dimenzí.

1.) Strukturální integrace v sobě zahrnuje začlenění imigrantů do klíčových institucí (vzdělání, sociální zabezpečení, trh práce) hostitelské země. Její součástí je i právní a politická integrace, v jejichž rámci imigranti mohou získat povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu, což může vést až k plné naturalizaci nebo je jim zajištěna politická participace ve volbách.

2.) Kulturní integrace zahrnuje aktivní účast na získávání kulturních a znalostních hodnot a kompetencí cílové společnosti bez nutnosti vzdání se svojí bývalé kultury. Proces je do jisté míry oboustranný, kdy se zároveň i hostitelská společnost učí poznávat nové kulturní vzorce, jež s sebou přináší migranti. Základní podmínkou pro porozumění a sbližování je společně sdílený jazyk.

3.) Interaktivní integrace v sobě zahrnuje začlenění migrantů do sociálních sítí hostitelské společnosti. Hlavními ukazateli jsou vytvoření přátelství, partnerství či členství v dobrovolných organizacích.

4.) Identifikační integrace – v této fázi se migranti subjektivně začleňují do společnosti s pocitem sounáležitosti s hostitelskou společností, jak z hlediska identifikace s majoritní společností tak i z hlediska geografického. (Heckmann 1999, Boswick a Heckmann 2006).

Integrace aniž by vyžadovala splynutí kultur jako asimilace či nepředstavovala segregační postavení cizinců je tak považována za nej přijatelnější strategii pro soužití dvou kultur. V České republice jsou integrační politikou nastaveny čtyři základní předpoklady, které jsou nutné pro úspěšnou integraci. Za klíčové oblasti se považuje znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy mezi komunitami (Koncepce 2011).

2.5 Integrační politika v České republice

„Pod pojmem česká migrační politika chápeme soubor cílů a nástrojů k prosazování státní moci na poli migrace, které slouží zejména k regulaci pobytu cizinců a vstupu/výstupu na/z jejich území“ (Kušniráková, Čížinský 2011, s. 499).

Migrační politiky v sobě zahrnují několik odlišných politik (viz obrázek 2), dílčími složkami jsou integrační a migrační politika (Barša, Baršová 2005; Boswell 2007)..

Obrázek 2: Schéma migrační politiky

MIGRAČNÍ POLITIKY			
PŘÍSTĚHOVALECKÉ POLITIKY		AZYL ↔	kontrola hranic, potírání nelegální migrace, víza, turismus, sezónní práce, studium, stáže apod.
IMIGRAČNÍ POLITIKY	INTEGRAČNÍ POLITIKY		
regulace vstupu přistěhovalců na území	regulace začleňování přistěhovalců do společnosti		

Zdroj: Baršová a Barša 2005.

Česká republika v oblasti migrační politiky prošla od roku 1989 zrychleným vývojem (Baršová, Barša 2005). Tento vývoj můžeme dle Kušniráková, Čížinský (2011) shrnout do tří období:

- 1.) *Liberálně-cirkulační – projevoval se snadným vstupem, ale bylo těžké se prosadit;*
- 2.) *restriktivně-cirkulační – bylo složité vstoupit i usadit se;*
- 3.) *restriktivně-integrační – je těžké vstoupit, avšak usazení trvalých migrantů je jednodušší.*

Integrační politika byla na začátku devadesátých let do značné míry opomíjeným tématem, hlavní zájem spadal především na uprchlickou tematiku. Integrace nebyla považována za aktuální téma jednak vlivem toho, že česká společnost nebyla schopna odpovědět na otázku, zda usilovat o cizince s trvalým pobytem, a rovněž tím, že integrace nestála v popředí zájmu Evropské unie (Baršová, Barša 2005). Zásadní změny přicházely v období 1999–2003. Stěžejní bylo přijetí dvou zásadních vládních dokumentů, které reagovali na zvyšující se počet cizinců. První z nich byly *Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky* z roku 1999. Následující rok byla přijata *Koncepce integrace cizinců na území ČR*. Koncepce jsou pravidelně aktualizovány a každý rok je vládě předkládána zpráva o jejich realizaci. Definují cíle integrace a určují, v jakých mezích by se měla integrační politika České republiky vyvíjet. Významným krokem bylo zahrnutí evropských směrnic do cizineckého zákona v roce 2006 a rovněž přijetí Koncepce z roku 2006, která stanovila hlavní zájem na „*dlouhodobě legálně usazené cizince, kteří žijí na území České republiky legálně nejméně po dobu jednoho roku*“ (Koncepce 2006, s. 16).

Zároveň byly představeny čtyři prioritní oblasti integrace cizince do České republiky:

- 1.) *Znalost českého jazyka;*
- 2.) *ekonomická soběstačnost cizince;*
- 3.) *orientace cizince ve společnosti;*
- 4.) *vztahy cizince s členy majoritní společnosti* (Koncepce 2006).

V současné době stanovuje integrační politika cílovou skupinu „*občany třetích zemí pobývajících legálně na území České republiky déle než jeden rok a rovněž bude politika zacílena na nově přichozí cizince s legálním pobytem*“ (Koncepce 2009, s. 13). Poslední změny v integrační politice přinesla novela³³ zákona 326/1999 Sb. O pobytu cizinců. Především se jedná o změny v agendě pro dlouhodobá víza, která je převedena z cizinecké policie na Ministerstvo vnitra. Zkrátila se platnost dlouhodobého víza na dobu 6 měsíců.

V tvorbě migrační politiky jsou hlavními aktéry Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, ale především zásadním aktérem je po celou dobu Ministerstvo vnitra, které svojí roli v poslední době více posiluje³⁴. Integrační politika se tak rozvíjí od vlády směrem dolů (Rákoczyová, Trbola 2008).

³³ Novela je účinná od 1. 1. 2011.

³⁴ Viz poslední přebírání agendy o trvalých pobytech od Cizinecké policie ČR.

3. Thajsko

Tato kapitola je zaměřená na stručnou charakteristiku Thajska, jakožto zdrojové země imigrantů, na které je tato diplomová práce zaměřena. V následujících podkapitolách je popsána geografická poloha a základní charakteristika, obyvatelstvo a kultura země, jako klíčové oblasti, které nám pomohou lépe pochopit podstatu thajské imigrace.

3.1 Základní charakteristika území

Oficiální název země zní Ratch Anacharak Thai (v češtině známe tento název jako Thajské království), mezi samotnými Thajci je rozšířenější název Prathet Thai, tedy země Thajců.

Thajsko je svojí rozlohou 513 115 km² třetí největší zemí jihovýchodní Asie, přičemž od svého nejsevernějšího bodu po nejjižnější je délka rovna 1620 km a od západu na východ 775 km.

Království sousedí se 4 zeměmi: Svazovou republikou Myanmar (délka společné hranice 1800 km), Laoskou lidově demokratickou republikou (1754 km), Kambodžským královstvím (803 km) a Malajsií (506 km)³⁵.

Thajsko leží v jihovýchodní Asii ve středu poloostrova Západní Indie a částečně i na Malajském poloostrově. Z východní strany je Thajsko omýváno Thajským zálivem a ze západu Andamanským mořem.

Obrázek 3.: Mapa Thajska

Zdroj: <<http://www.thailandmissions.org/map.htm>>.

³⁵ Údaje o délce hranic převzaté CIA (2012).

Hlavním městem je Bangkok (Krung Thep), tento název je však velmi zjednodušený, oficiální název Bangkoku zní: Krung Thep Maha Nakhon Amorn Rattanakosindra Mahindrayutthaya Mahadilokpop Noparattana Radchhani Burirom Udom Rachnivet Mahastan Amorn Pimarn Avatarn Satit Sakatuttiya Vishnukarm Prasit³⁶.

Thajsko je administrativně členěno na 76 provincií a 2 zvláštní administrativní oblasti, jimiž jsou Bangkok a Pattaya (viz příloha č. 1). Provincie jsou rozděleny na 877 okresů a dalších 50 zvláštních okresů v Bangkoku (Bangkok 2012). Podle tradic a přírodních podmínek se však Thajsko nejběžněji rozděluje na čtyři³⁷ oblasti.

Severní Thajsko je nejhornatější oblastí celé země, nadmořská výška v této lokalitě dosahuje v průměru 1200 metrů nad mořem. V této části se nachází nejvyšší hora Doi Inthanon – 2565 m n. m. Nachází se zde druhé hlavní středisko Thajska – Chiang Mai. Nejsevernější část, kde se stýkají hranice Myanmaru a Laosu, je označována jako Zlatý trojúhelník, který se neslavně proslavil jako hlavní oblast pro pěstování opia.

Severovýchodní Thajsko, region známý též pod názvem Isaan je nejhustěji obydlený, ale zároveň i nejchudší. Svůj vliv zde sehrávají časté záplavy a neúrodné půdy pro zemědělství. Bránu do této oblasti tvoří plošina Khorat. Téměř celou hraniční linii s Laosem kopíruje řeka Mekong.

Jižní Thajsko je velice rozmanitou částí na Malajském poloostrově. Nachází se zde mnoho tropických ostrovů, ale jsou zde i hornaté oblasti.

Centrální část je hlavním centrem Thajska. Protéká zde královská řeka Chao Phaya a území je považováno za nejúrodnější oblast. Významný vliv zde hraje hlavní město, které přispívá k tomu, že tento region je nejbohatší v celé zemi.

„Thajci jsou velmi hrdí na fakt, že jejich země nebyla na rozdíl od sousedů nikdy kolonizována. Thajsko bylo vždy pod vládou Thajců a v podstatě až do poloviny dvacátého století si udržovalo svou tradiční kulturu bez výraznějších vnějších vlivů“ (ČTS 2007, s. 4). Toto privilegium však nebylo bez následků. Thajsko se muselo vůči evropským mocnostem vzdát několika částí svého území, které pak pracně získávalo po malých kouscích zpět.

„Dějiny Thajska se ubíraly složitou cestou, neboť historické zkušenosti Thajců se odehrávaly ve stále se měnících podmínkách, a to jak sociálních a kulturních, tak i zeměpisných“ (Watt 2004, s. 6). S nadsázkou tedy můžeme tvrdit, že se nejedná až tak o historii pouze jednoho národa, jako spíš o dějiny jihovýchodní Asie, neboť v průběhu staletí zde žilo několik různých etnik. Poslední z nich byli Tajové, kteří se stěhovali do této části Indočínského poloostrova teprve v prvním tisíciletí našeho letopočtu. Současní Thajci jsou většinou potomci Tajů, avšak mohou být i potomci dřívějších obyvatel – Monů či Khmérů, kteří obývali tento region ještě před Tají.

³⁶ Jedná se o nejdelší název města na světě se 165 znaky. V překladu do českého jazyka název zní: Město andělů, velké město, věčné a nádherné sídlo hinduistického boha Indry, vznešené město, kde je uloženo devět skvostných drahých kamenů, diamant, rubín, smaragd, žlutý safír, granát, modrý safír, měsíční kámen, zirkon, kočičí oko, královské město s mnoha velkolepými paláci a stavbami, věčné město, kde sídlí bohové a má svůj domov hinduistický bůh Krišna, město stvořené bohem Višnou (Zvolánek 2005).

³⁷ Literatura se v tomto rozdělení občas rozchází, můžeme najít rozdělení na 4–6 oblastí, nejčastěji uváděnou pátou oblastí bývá označeno Východní pobřeží.

Od roku 1782 je v Thajsku vládnoucí dynastie Chakri, kdy byl korunován Chao Praya Chakri jako *Rama I.* V téže roce byly vydány plány na nové hlavní město, kterým se stal Bangkok³⁸. V dlouhé řadě vládců této dynastie se významně podíleli na rozvoji Thajska zejména *Rama IV.*, který podpořil hospodářský rozvoj země a především posílil vztahy s většinou světových velmocí. Ruka dalšího vladaře, kterým byl *Rama V.*, se nesporně projevila v modernizaci země a zrušením otroctví. Je možná nejctěnějším členem dynastie Chakri, a to pro svoji obratnou politickou schopnost. Jako první thajský král vycestoval do Evropy, kde se seznámil s většinou panovníků, což mu pomohlo udržet zemi bez kolonializace. *Rama VI.* uskutečnil další reformu školství a zavedl školní docházku, rovněž reformoval kalendář. V roce 1932 se mění dosavadní systém absolutistické monarchie a podle vzoru západních zemí zavádí *Rama VII.* konstituční monarchii. V téže roce se mění i název země na Thajské království³⁹. Ustanovená vláda již několikrát změnila svůj charakter, avšak Thajsko si na rozdíl od svých sousedů dokázalo udržet silnou stabilitu. Do dnešní doby se v Thajsku uskutečnilo více než 20 převratů (poslední mimořádné volby se konaly 3. července 2011)⁴⁰. Převraty sice zbrzdily demokratizaci země, nicméně hospodářství se i tak začalo úspěšně rozvíjet a Thajsko se stalo přední industrializovanou zemí, jako jeden z tzv. „asijských tygrů“. Od roku 1946 vládne král Bhumibol Adulyadej – *Rama IX.*, který je mezi Thajci nesmírně oblíbený a v současnosti je nejdéle panujícím panovníkem na světě.

3.2 Thajská kultura a její širší zarámování

Pro vykreslení thajské kultury a s ní spojené myšlení lidí v různých situacích (v našem případě migrace) využívám v této kapitole výzkum Geerta Hofstedeho. Hofstede navázal na práce Inklese a Levisona z roku 1954, kteří navrhli čtyři okruhy pro fungování společnosti: 1.) vzdálenost moci, 2.) kolektivismus vs. individualismus, 3.) feminita vs. maskulinita, 4.) vyhýbání se nejistotě. K těmto základním dimenzím postupně přidal další dvě: 5.) dlouhodobá vs. krátkodobá orientace v životě, 6.) požitkářství vs. zdrženlivost.

1. **Vzdálenost moci (index PD)** vyjadřuje vztah míry nerovnoměrnosti rozložení moci v zemi, kterou jsou obyvatelé schopni akceptovat. Čím vyšší jsou hodnoty, tím více jsou nerovnoměrnosti akceptovány. Thajsko podle předpokladů získalo vysoké hodnocení 64 bodů⁴¹, což je však o 7 bodů méně, než je průměr v ostatních zemích Asie. Hodnota značí vysoké rozdíly v nerovnosti rozložení majetku a moci, které jsou Thajci ochotni přijmout. Tento stav se promítá ve vysokém hodnocení vlastností, jako jsou úcta, ctnost, skromnost a neangažovanost. V běžném životě Thajců se tyto hodnoty prezentují vysokou mírou úcty k autoritám od neobyčejné ke královské rodině, mnichům, ale i formálnímu postavení v rodině. Viditelná je i zřetelná hierarchická závislost mezi podřízeným a nadřízeným. Všechny tyto atributy jsou Thajci přijímány za své a jsou součástí jejich každodenního života.

2. **Individualismus vs. kolektivismus (index DV)** je založen na rozložení dvou typů společnosti. Individualistická upřednostňuje svůj zájem před kolektivním a je charakteristická omezenými vazbami mezi jedinci. Předpokladem je, že každý se stará sám o sebe. Naopak kolektivistická společnost je zaměřena na soudržnost skupiny, která se tvoří již od narození a

³⁸ „Často se zcela mylně uvádí, že Rama I. založil Bangkok. Již ale několik set let předtím bylo Thonburi (neboli Bangkok) známou zastávkou evropských obchodníků na jejich cestě do Ayutthayi“ Brožík (2012).

³⁹ „Thajsko se dříve nazývalo Siam, teprve v roce 1939 bylo přijato za oficiální název země jméno Thai, podle majoritního etnika země“ (Wyatt 2004, s. 220).

⁴⁰ Vychází z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/thajsko-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000801/>.

⁴¹ Všechny výsledky jsou určovány dle Hofstede (2010).

vyznačuje se vysokým poutem loajality. Thajsko dostalo v hodnocení 20 bodů (asijský průměr 24), což řadí Thajce mezi velmi kolektivistické společnosti. To se projevuje v silném poutu k celé rodině, která není pouze nukleární, ale zahrnuje i široké příbuzenstvo. Důležitá rozhodnutí (např. migrace) nejsou tedy jen rozhodnutím jedince, ale celé rodiny. Mezi nejpřirozenější vlastnosti patří péče a podpora rodiny (např. zasíláním remitencí). V rámci rodiny nebo přátelství se tyto znaky projevují na úrovni osobního sebeobětování.

3. **Maskulinní vs. feminní znaky (index MAS)** – podle této dimenze vztahy v rámci společnosti vyplývají jednak z očekávaného jednání muže (průbojné, přímé a zaměřené na materiální úspěch). Tyto znaky jsou označeny jako maskulinní. Oproti tomu u žen se předpokládá jemný, mírný přístup založený na kvalitě života, zde se jedná tedy o znaky feminní. Společnost je následně podle jedné převyšující hodnoty považována jako maskulinní nebo feminní. Thajsko bylo ohodnoceno 34 body (oproti asijskému průměru 53) a znázorňuje tak hodnoty feminní společnosti, které se projevují v mezilidských vztazích (což úzce souvisí s předchozím hodnocením) a kvalitou života. Společnost není materialistická a agresivní. Thajci jsou vychováni v dobrosrdečnosti, obětavosti a přátelském postoji, což rovněž vyplývá z jejich buddhistické víry.

4. **Vyhýbání se nejistotě (index UAI)** je „stav, kdy se příslušníci dané kultury cítí být ohroženi nejistotou nebo neznámými situacemi. Tento pocit je rovněž vyjadřován psanými i nepsanými pravidly“ (Hofstede, 2007). Thajsko s indexem 64, který je o něco vyšší než asijský (58), je zemí, pro kterou je preferencí zamezení nejistoty a snaha mít nad věcí kontrolu. Snaží se minimalizovat nebo snížit míru nejistoty (využívání migračních sítí) tvorbou jasných pravidelností, zákonů, přičemž vyžaduje jejich dodržování. V rámci této charakteristiky je pro Thajce nepříjemné přijímat jakékoliv změny. Pokud jsou změny přijaty, hlavním důvodem je jejich prospěch pro celou skupinu, nikoliv pro jedince (pravidelná remitence).

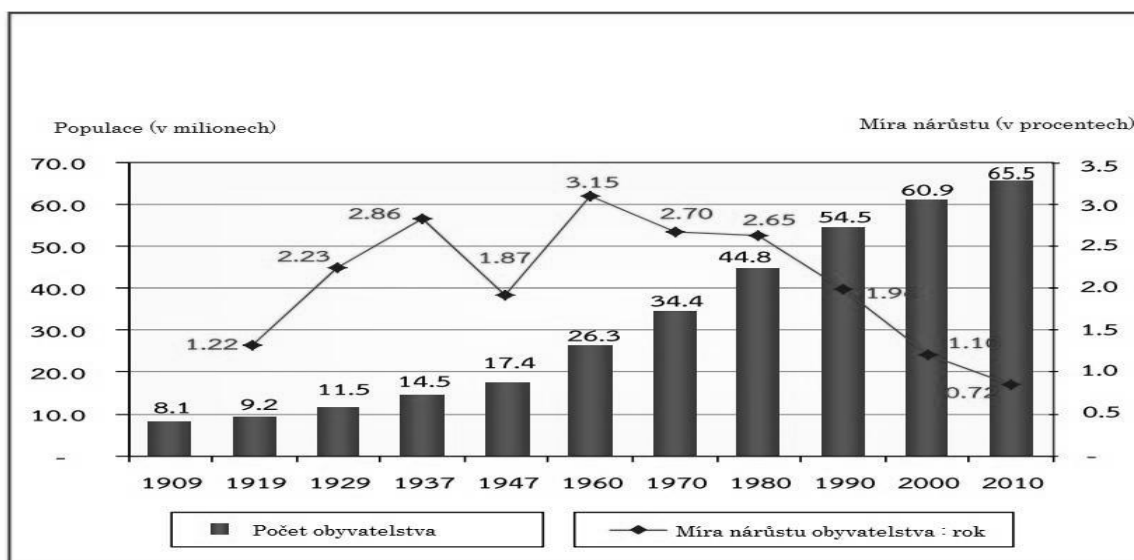
5. **Dlouhodobá orientace (index LTO)** je zaměřena na schopnosti a ochotu plánovat vzdálenou budoucnost. Země, které vykazují nízkou hodnotu indexu, a tedy krátkodobou orientaci zastávají přesvědčení, že výsledky úsilí musí přijít ihned. Naopak ty země, které jsou orientované dlouhodobě, věří ve vytrvalost, která následně přinese výsledky. Thajsko s 56 body je hodnoceno jako země s dlouhodobým zaměřením. To se projevuje i tím, že Thajci nepřisuzují času moc velkou roli, vyžadují trpělivost a neradi řeší věci urychleně (Chačaturov, 2009).

6. **Požítkářství vs. zdrženlivost (index VR)** je tendence připouštět si uspokojení základních potřeb spojených se zábavou, užíváním si života a na druhé straně zdrženlivostí v rámci společenských norem. Thajsko dosáhlo 45 bodů, což je určitou střední hodnotou, která Thajce neřadí ani do jedné skupiny. Na jednu stranu jsou Thajci usměvaví a milí lidé, kteří vyžadují společnou zábavu v rámci skupiny, na druhou stranu jsou ovlivněni pravidly, konvencemi a rovněž i svojí vírou, která vyžaduje určitou zdrženlivost.

3.3 Obyvatelstvo

Thajsko je s populací 66 720 153 obyvatel dvacátý nejlidnatější stát světa. Ačkoliv je zde zřetelný každoroční nárůst obyvatelstva od roku 1900, samotný meziroční nárůst obyvatelstva se od 60. let minulého století snižuje. V roce 1960 byl v Thajsku nárůst o 3,15 %, o deset let později o 2,70 %, v následujících deseti letech spadl nárůst pod jedno procento na 0,72 %⁴². Zmiňovaný trend nám znázorňuje graf 1.

Graf 1: Počet a roční míra nárůstu obyvatelstva v Thajsku mezi roky 1909–2010

Zdroj: Upraveno dle Censu 2010. Poznámka: Sloupce zobrazují postupný nárůst obyvatelstva v období 1909–2010. Červená křivka znázorňuje meziroční nárůst obyvatelstva. Výjimku tvoří Bangkok, kde je zřetelný vliv přímé urbanizace (Šilhánková 2007 chápe přímou urbanizaci jako přímé stěhování obyvatel z venkova do hlavního města, především v zemích jihovýchodní Asie) a nárůst v čase je zde naopak patrný (2,61 % dle Censu 2010).

V míře urbanizace se odráží celkový vývoj země za poslední dobu. Ještě v roce 1990 žilo 70,6 % obyvatel mimo město. Při posledním sčítání lidu v roce 2010 se podíl městského obyvatelstva výrazně zvýšil na 44,1 % obyvatel⁴³. Přechod od zemědělství k průmyslu přitahuje více obyvatel do měst, především ze severu země. Zkušenosti s vnitřní migrací pak bývají jednou z příčin pro migraci mezinárodní.

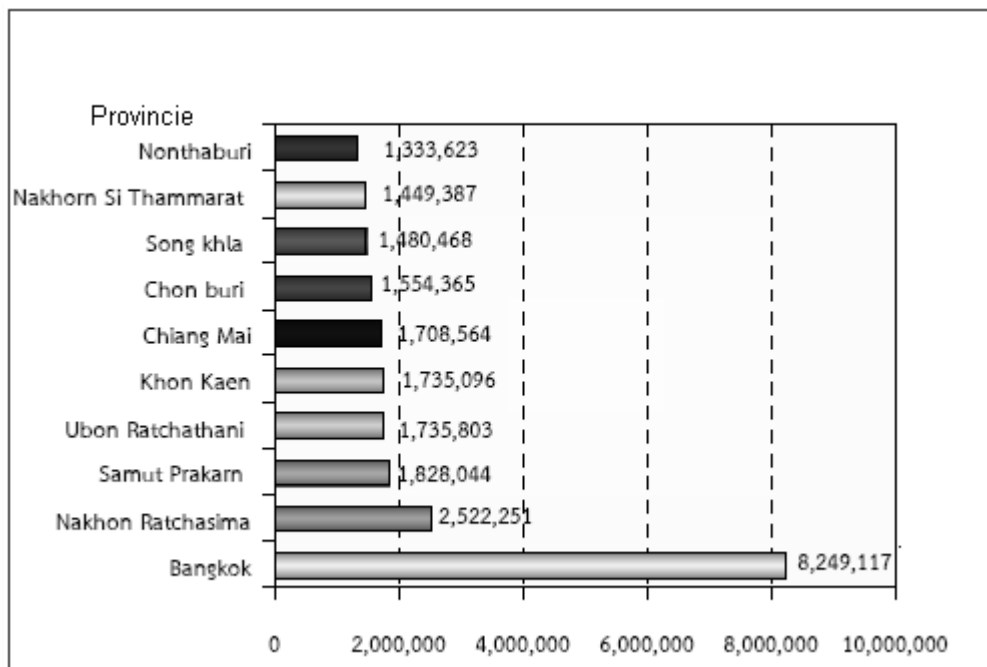
Nejvíce obyvatel se nachází v severovýchodní oblasti, kteří tvoří 28,7 % (18,8 milionu), následuje centrální oblast s 18,1 miliony obyvatel až po nejméně osídlený jih s 11,5 %. Podle administrativního členění je nejvíce osídlenou částí Bangkok s 8,25 miliony (ve skutečnosti je počet obyvatel po zahrnutí sídelní aglomerace téměř dvakrát vyšší). Postavení Bangkoku je velice specifické, nelze tak předpokládat, že další pořadí velikosti měst bude pokračovat podle Zipfova pravidla. Ostatní velká města Nonthaburi, Pak Kret, Hat Yai či Chiang Mai mají oproti

⁴² Census obyvatelstva 2010.

⁴³ Údaje dle Censu 2010. Statistiky se však liší, míra urbanizace je udávána i o 10 % nižší.

Bangkoku 40x nižší populaci⁴⁴, což se odráží i na postavení ostatních provincií. Celkově 18 provincií má populaci vyšší než 1 milion obyvatel. Mezi nejpočetnějších deset provincií, které následují za Bangkokem (viz graf 2), patří Nakhon Ratchasima (2,52 milionu), Samut Prakan (1,83 milionu), Ubon Ratchathani, Khon Kaen (1,74 milionu), Chiang Mai (1,71 milionu), Chon Buri (1,55 milionu), Songkhla (1,48 milionu), Nakhon Si Thammarat (1,45 milionu) a Nonthaburi (1,33 milionu)⁴⁵.

Graf 2: Thajské provincie s nejvyšším počtem obyvatelstva v roce 2010

Zdroj: Upraveno dle Censu 2010.

Etnické složení obyvatelstva reprezentují ze 75 % Thajci. Druhou nejpočetnější skupinou jsou Číňané (14 %), kteří se na území Thajska stěhovali již od jeho počátků v době rozvoje obchodu, 3,5 % tvoří sousední Malajci. Poslední početnější skupinu tvoří kmeny v hornatých oblastech severního a západního Thajska. Nicméně tato skupina není homogenní jako předešlé. V Thajsku se nachází minimálně 20 kmenů, které se přistěhovali z Laosu, Číny, Myanmaru nebo Tibetu, každý kmen má tak odlišný jazyk, zvyky, víru a odlišný styl oblékání.

Genderové složení je téměř stejné pro obě pohlaví, 33 milionu mužů a 33,7 milionu žen, přičemž nejpočetnější skupinu tvoří obyvatelé v produktivním věku – 47,3 milionu, tj. 70,9 %. Lidé ve věku 0–14 let tvoří 19,9 % a skupina nad 64 je zastoupena 9,2 % (MZV 2012).

Průměrný věk dožití činí 73,83 let (ženy 76,3; muži 71,5). Míra gramotnosti Thajců nad 15 let vzrostla ze 78,6 % v roce 1970 na 97 % v roce 2010. Úpravy školského systému (od roku 2003 je zavedena šestiletá školní docházka a další návazné 3 roky vzdělání jsou neplacené) se

⁴⁴ Nonthaburi je s populací 266 731 (k roku 2005) jediným městem s populací nad 200tisíc, pouze 10 měst k roku 2005 mělo populaci vyšší než 100tisíc (skyscarpetcity 2005).

⁴⁵ Census obyvatelstva 2010.

zvyšuje vzdělanost Thajců (v roce 1995 mělo základní vzdělání 78 % Thajců a vysokoškolské 5,1 %; v roce 2010 již tyto hodnoty dosahují 59,9 %, resp. 14,1 %)⁴⁶.

Informace z této kapitoly nám tak pomohou lépe identifikovat imigranty mířící do České republiky. Ať již z hlediska geografického, které je zhodnoceno v kapitole 4.1, nebo z hlediska demografického, které je uvedeno v kapitole 4.3. Tyto informace nám napomáhají k získání znalostí, odkud k nám imigranti míří a jaká je jejich demografická skladba. Na základě hodnocení kulturních sfér od Geerta Hofstedeho můžeme zas dostatečně pochopit jejich postoje k nové společnosti a chování Thajců v nové kultuře. Z jeho hodnocení nám tak vyplývá, že Thajci se na základě kolektivistického chování budou v nové zemi sdružovat, což nám potvrzují i výzkumy z ostatních zemí (např. Sims 2008; Runkaew 2011; Suksomboon 2007). Z jejich dlouhodobé orientace je tak zřetelná volba migrace i za předpokladu, že to zprvu znamená finanční zatížení, to však bude zastíněno dlouhodobým úsilím v nové zemi. Velký vztah vyhýbání se nejistotě pramení ve volbě migrační sítě, díky které je usnadněn migrační i integrační proces. Tyto poznatky jsou pak dále zhodnoceny v empirické části práce.

⁴⁶ Dostupné z [www: http://www.moph.go.th/ops/health_50/4_2_ENG.pdf](http://www.moph.go.th/ops/health_50/4_2_ENG.pdf); <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/profiles/Thailand.pdf>.

4. Migrace na území České republiky

Z historického pohledu byla Česká republika⁴⁷ do 19. století imigrační zemí, která přijímala cizince v několika vlnách. Následné změny v populačním vývoji, které probíhaly na začátku 20. století, lze přiřadit kvalitnějším životním podmínkám a rozrůstající se urbanizaci, jež byla podpořena průmyslovou revolucí. Vytvořené podmínky daly vzniknout populačnímu přetlaku, který vyústil v emigraci. *„České země v období 1850–1914 ztratily migrací přes 1,5 milionu obyvatel“* (Srb 2004 in Drbohlav a kol. 2010 s. 18).

Demografickou změnu obyvatelstva v následujícím období přinesla první světová válka, a to jednak počtem padlých a sekundárně i snížením natality. Po rozpadu monarchie vzniká samostatná Československá republika. Tento fakt sám o sobě vyvolal remigrační vlnu krajanů, kteří dříve opustili svou vlast. Migrační politiky většinou navázali na systém, který se uplatňoval v monarchii.

Po druhé světové válce nastává největší přesun obyvatelstva v historii Československa. Odsunem Němců, kteří v té době tvořili kolem 30 % populace, přišla republika asi o 2,8 milionu obyvatel. Jak moc citelný zásah to byl, svědčí fakt, že v současné době po více jak šedesáti letech je v Česku přibližně stejný počet obyvatel jako před tímto odsunem.

Následná změna politického systému a přechod na komunistický režim znamenalo ve svém důsledku neumožnění téměř žádné imigrace. Restriktivní migrační politika nebyla nakloněna volnému pohybu osob přes hranice, což bylo příčinou toho, že v tehdejší Československu nebyly téměř žádní mezinárodní migranti, tedy až na výjimky. *„...např. imigrace cca 12 000 řeckých uprchlíků na přelomu 40. a 50. let“* (Drbohlav 2008, s. 57). Podobně jako v ostatních socialistických zemích se prohlubovala nelegální emigrace.

V 70. a 80. letech byla provedena řízená dočasná imigrace zahraničních dělníků z ostatních socialistických zemí, jako důsledek nedostatku pracovní síly.

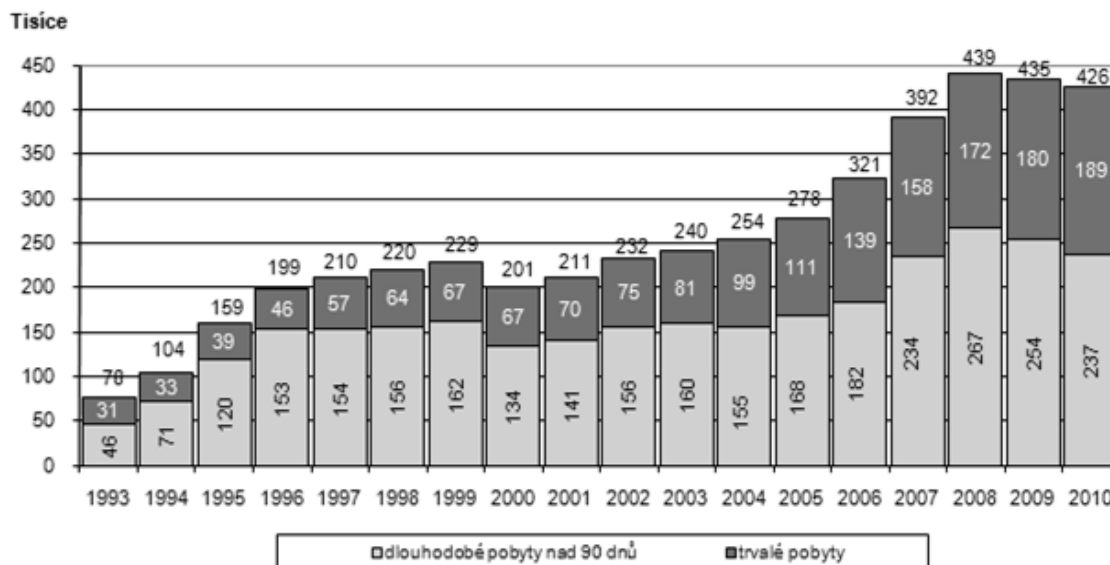
S revolucí v roce 1989 se zásadně změnil charakter vnímání migrační politiky v Československu. *„Společenské a ekonomické změny po roce 1989 v zemích střední a východní Evropy znamenaly změnu v přílivu cizinců na území České republiky. Důsledky lepší se ekonomické situace a vize ČR jakožto členského státu EU přidává naší zemi na atraktivitě i z pohledu lidí migrujících a hledajících útočiště v demokratickém systému“* (Konečná 2003 in Staňková 2009). Mezi další faktory, které byly v následujících letech rozhodující, patřilo rozdělení země a vznik samostatné České republiky. Po těchto událostech prošla Česká republika vývojem migračního přechodu, který představoval kompletní přeměnu ze stavu imigrační nevyvinutosti do stavu imigrační zralosti (Drbohlav a kol. 2010 in Čermák, Janská 2011). Tento jev zjednodušeně znamenal proměnu ze zdrojové země na zemi převážně tranzitní a následně na zemi cílovou.

⁴⁷ Území současné republiky.

4.1 Počty cizinců v České republice

Počet cizinců na území Československa od pádu „železné opony“ do vzniku samostatné ČR neustále rostl. Počet cizích státních příslušníků se za tuto dobu změnil z 35 298 legálně pobývajících cizinců na 77 668 (ČSU 2010c)⁴⁸, což je více než dvojnásobný nárůst. Následný vývoj po roce 1993 zachycuje graf 3.

Graf 3: Vývoj počtu cizinců na území ČR mezi roky 1993–2010

Zdroj: ČSU dostupné z: < http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.

Z grafu je zřejmý konstantní nárůst cizinců od roku 1993 do roku 2008, kdy se zastavil na 439 tisících. V tomto období lze vypočítat jednu výjimku v roce 2000, kde je zaznamenán pokles o necelých 30 000. Tento vývoj je všeobecně přisuzován změně legislativy, která vyústila k významnému zpřísnění podmínek pro získání vstupních a pobytových víz a rovněž ekonomické krizi v Česku. V roce 2009 se již naplno projevila světová ekonomická krize⁴⁹ a počet cizinců v ČR se po patnácti letech růstu začal snižovat. Stejný trend byl zaznamenán i v roce 2010, kdy počet cizinců klesl na 426 423 (ČSU 2012)⁵⁰. Od roku 2011 je postupně zaznamenán mírný nárůst na 430 137 (MVČR 2011a)⁵¹, z toho 68 % tvoří cizinci ze třetích zemí. Uvedený pokles se týká pouze cizinců, kteří zde pobývají přechodně, kategorie cizinců s trvalým pobytem se naopak trvale zvyšuje. Složení migrantů podle státního občanství je od roku 1996 na prvních pěti místech neměnné. Nejpočetnější skupiny tvoří Ukrajinci 122 215, Slováci 77 661, Vietnamci 59 456, Rusové 31 533 a Poláci 18 862 (ibid)⁵². „Základní demografické charakteristiky cizinců pobývajících v Česku odpovídají v podstatě obecně platným zákonitostem zahraniční migrace“ (Drbohlav a kol. 2010, s. 40). Cizinci v ČR jsou převážně v ekonomicky aktivním věku, více než polovina osob spadá do věkové skupiny 20–39

⁴⁸ Údaje k 31. 12. 2010.

⁴⁹ Je třeba si uvědomit, že migranti jsou krizí ohroženi nejen ztrátou zaměstnání, ale i mnohými dalšími důsledky. Mění se poptávka rovněž souvisí s výší zasílaných remitencí, diskriminací a xenofobií ze strany majoritní společnosti nebo návraty do zdrojových zemí (Drbohlav a kol. 2010).

⁵⁰ Údaje k 31. 12. 2010.

⁵¹ Údaje k 31. 1. 2011.

⁵² Ibid.

let. Z genderového pohledu jsou z 60 % zastoupeni muži, avšak u trvalých pobytů je podíl mužů a žen vyrovnaný.

4.2 Thajci v České republice

Pobyt občanů Thajského království na území Česka zaznamenáváme až od konce 20. století. Do roku 1993 byla přítomnost Thajců v ČR téměř výlučně záležitostí státních návštěv. Od roku 1993 jsou patrné silící vztahy mezi zeměmi, ekonomický rozvoj Thajska a rovněž oboustranné otevření migrační politiky. Tento fakt je zaznamenán i první pracovní migrací Thajců na území České republiky. V roce 1994 se zde nacházelo pouze 17 obyvatel tohoto jihoasijského království. Vývoj v následujících letech zachycuje tabulka 2.

Tabulka 2: Vývoj počtu Thajských imigrantů na území ČR mezi roky 1994–2011

<i>Rok</i>	<i>Přechodný pobyt</i>	<i>Trvalý pobyt</i>	<i>Celkem</i>
1994	16	1	17
1995	18	1	19
1996	9	5	14
1997	12	6	18
1998	19	8	27
1999	30	6	36
2000	26	9	35
2001	43	12	55
2002	54	16	70
2003	72	22	94
2004	116	33	149
2005	173	42	215
2006	223	59	282
2007	328	79	407
2008	403	91	494
2009	452	99	551
2010	570	106	676
2011	499	110	609

Zdroj: Vytvořeno na základě dat z ČSU (2012) a IS CIS (2012). Poznámka: Přechodný pobyt je brán do roku 2000 jako povolení k dlouhodobému pobytu a následně i víza pro dobu překračující 90 dní.

Z tabulky je zřejmé, že počet Thajců v České republice rostl souběžně s tempem vývoje počtu ostatních cizinců. Jsou zde patrné i oba negativní trendy – propad v roce 2000 a poslední globální ekonomická krize⁵³. V té je však vidět patrný rozdíl – počet cizinců začal klesat již v roce 2009, avšak v tu dobu je stále zřejmý boom příchodu thajských pracovních migrantů do ČR, který vrcholil v roce 2010. Krize a jasný propad se projevuje až od následujícího roku 2011, kdy je zaznamenán pokles o 67 osob (obdobně jako o ostatních cizinců, klesá počet přechodných pobytů a je zaznamenán nárůst pobytů trvalých). V této době bylo zaznamenáno

⁵³ Zde je třeba si uvědomit, že krize ve svých důsledcích má na thajské pracovní migranty stejný vliv jako na ostatní cizince. Avšak hlavním problémem u této komunity je krach zaměstnavatelů vlivem ekonomických obtíží. Poptávka po masážích je již v dnešní době naplněna. Specifické zaměření thajských migrantů, neznalost poměrů v ČR a především neznalost jazyka jim neumožňuje v zákonem stanovené lhůtě nalézt nové zaměstnání. To vede především k návratům do vlasti nebo k nelegální migraci, resp. neoprávněnému pobytu či ekonomickým aktivitám.

609⁵⁴ Thajců, kteří mají v ČR legální pobyt. Nicméně Česko jako ostatní imigrační země má vedle legálně pracujících migrantů také značný počet neoprávněných migrantů (Drbohlav 2008; Černík 2005). Tento fenomén je zřetelný i u thajské komunity. Za poslední čtyři roky bylo zjištěno cizineckou policií 41 neoprávněných imigrantů z Thajska (4 v roce 2008, 17 za rok 2009 a 10 v letech 2010 a 2011). Z celkového pohledu⁵⁵ na nelegální migraci v Česku je tento počet zanedbatelný (v roce 2011 byl podíl Thajců na neoprávněném pobytu pouze 0,3 %), avšak pokud vezmeme v úvahu velikost komunity, docházíme k výsledku, že na každého 61. Thajce je zde 1 s neoprávněným pobytem. Při vytvoření obdobného výpočtu u celkového souhrnu cizinců přijdeme ke zjištění, že u Thajců je nelegální migrace 2x rozšířenější než u cizinců celkem⁵⁶. Na druhé straně je však třeba upozornit na fakt, že zjištěný počet neoprávněných migrantů nevypovídá o skutečné realitě. Celkové odhady jsou velmi odlišné – od 40 tisíc až po 200 tisíc (Drbohlav, Lachmanová 2008 in Medová 2011). Vyšší počet neoprávněných migrantů než oficiálně poskytnuté údaje je logicky zaznamenán i u Thajců, dle vlastního šetření je tento počet minimálně dvakrát vyšší⁵⁷.

Dynamika růstu této populace na území ČR v letech 1994–2010 je poměrně vysoká. U standardních nejpočetnějších skupin, jako jsou Ukrajinci, Vietnamci a Slováci, byl nárůst populace v tomto období čtyřnásobný (Slovensko) až osminásobný (Ukrajina). U Thajců byl nárůst čtyřicetinasobný, což Thajsko řadí na šestou příčku zemí s nejvyšším nárůstem obyvatel hned za Uzbekistán, Kyrgyzstán, Kazachstán, Moldavsko a Pobřeží Slonoviny⁵⁸. Nárůst thajských migrantů je odrazem nových možností na trhu služeb. Od roku 1998 jsou otevírány v Praze první thajské masážní salony a od této doby je zaznamenán zřetelný nárůst v následujících letech. Věkovou strukturu dle statistik Cizineckého informačního systému k roku 2011 vystihuje následující tabulka 3.

Tabulka 3: Thajci v České republice podle věkových kategorií v roce 2011

Věková skupina	0–18	19–25	26–35	36–45	46–55	56–65	66 a více
Počet osob	30	19	179	258	114	9	0

Zdroj: Vytvořeno na základě IS CIS (2012).

V porovnání s věkovou strukturou cizinců v Česku můžeme konstatovat, že občané Thajska přicházejí do České republiky ve starším věku nežli ostatní migranti, u kterých činí průměrný věk 35,81⁵⁹. Stejnou analogii však můžeme zaznamenat u počtu osob ve věku do 18 let a nad 60 let. Počet těchto osob je obdobně nízký jako u ostatních cizinců v ČR (Drbohlav a kol. 2010). Jakkoliv si jsou demografické statistiky podobné a odpovídající zákonitostem mezinárodní migrace, tak i zde můžeme najít jednu charakteristiku, která se naprosto vymyká. Zastoupení žen je v této komunitě unikátní. Tvoří 93,2 %, což je naprosto nejvyšší poměr v genderovém hledisku u všech cizinců celkem, pokud bereme v úvahu státní příslušnosti, jejichž početní zastoupení přesahuje 100 osob. Toto téměř jednostranné zastoupení vyplývá z povahy účelu

⁵⁴ Údaj k 30. 11. 2011.

⁵⁵ Za rok 2011 bylo evidováno 3360 osob při nelegální migraci (z toho 3280 nelegální pobyt).

⁵⁶ Toto porovnání je pouze ilustrativní bez vypovídající hodnoty, jelikož porovnává dvě odlišné statistiky (cizinci celkem oproti jednomu státu).

⁵⁷ Informace poskytnuty v rozhovorech se samotnými imigranty a jejich zaměstnavateli, kdy se zmiňují o větším počtu osob, o kterých vědí, že jsou zde nelegálně. V některých případech i více než 2 roky.

⁵⁸ Tento fakt je však poměrně zkreslený tím, že se jedná o početně malé skupiny.

⁵⁹ ČSU (2010b) k 31. 12. 2010.

pobytu, kdy většina Thajců je zaměstnána v masážních salónech, které jsou typicky ženskou záležitostí (Prachakitbamrung 2011).

4.3 Thajci v rámci krajů mezi roky 2006–2011

Statistické údaje v této podkapitole vychází hlavně z Cizineckého informačního systému a z dat ČSU. Je sledováno 6 po sobě jdoucích posledních let – tedy 2006–2011. Informace z předchozích let nejsou v důsledku rozdílných databází dostupné⁶⁰.

Nejpřitažlivějšími cílovými místy jsou pro cizince především velká města (Brno, Ostrava). V České republice je v dominantním postavení Praha, kde je soustředěna téměř jedna třetina všech cizinců (Čermák, Janská 2011). Tato pravidelnost je u thajských migrantů ještě zřetelnější. Na území hlavního města jich pobývá více než 50 %. Výběr větších měst vyplývá z jeho standardních podmínek, které jsou uzpůsobeny k lepšímu přijímání migračních skupin nežli ostatní sídelní typy. Nicméně rozložení cizinců je nerovnoměrné a nezávisí pouze na velikosti. Atraktivní jsou pro cizince i lázeňská centra, příhraniční regiony nebo města s velkou podporou zahraničních investic (Čermáková in Sýkora 2011; Uherek 2003). Tento fakt potvrzuje i rozmístění Thajců, kteří jsou kromě Prahy ve větších počtech především v Brně, Plzni, Chebu a Karlových Varech.

Rozmístění thajských migrantů v krajích odpovídá již výše zmíněnému. Největší skupina je soustředěna v hlavním městě – 296 osob a dále následují kraje: Středočeský (55), Plzeňský (54), Karlovarský (47), Jihomoravský (33), Jihočeský (28), Ústecký (23), Zlínský (16), Moravskoslezský (14), Královéhradecký (13), Liberecký (9), Olomoucký (8), Vysočina (8) a Pardubický (5)⁶¹.

Velmi nerovnoměrné rozložení prokazuje i výpočet Giniho koeficientu⁶², který je u Thajců téměř 2x vyšší nežli územní koncentrace obyvatelstva Česka a dosahuje tak hodnoty 0,784 (viz následující tabulka 4)

⁶⁰ Do roku 2006 byly Thajci zaznamenávání cizineckou policií v jedné skupině, jako osoby ze třetích zemí. Od roku 2006 do roku 2007 je sledováno již samostatné bydliště. Od roku 2008 je Thajsko sledováno v podrobnějších statistikách.

⁶¹ IS CIS k 30. 11. 2011.

⁶² „Giniho koeficient je ukazatel, který vyjadřuje koncentraci studovaného jevu v prostoru (např. v geografii obyvatelstva sledujeme koncentraci obyvatelstva v území). Koncentrací vyjadřujeme kvantitativně pomocí čísla v intervalu <0;1>. Pro praktický výpočet se někdy využívá následujícího vztahu:

$$G = \sum_{i=1}^k (F_i' \cdot F_{i+1} - F_{i+1}' \cdot F_i)$$

Kde F_i' kumulovaná četnost rozlohy

F_i kumulovaná četnost obyvatelstva

K počet územních jednotek.“ Dostupné z [www: <http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/obyvatelstvo-2/hustota-zalidneni-2>](http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/obyvatelstvo-2/hustota-zalidneni-2).

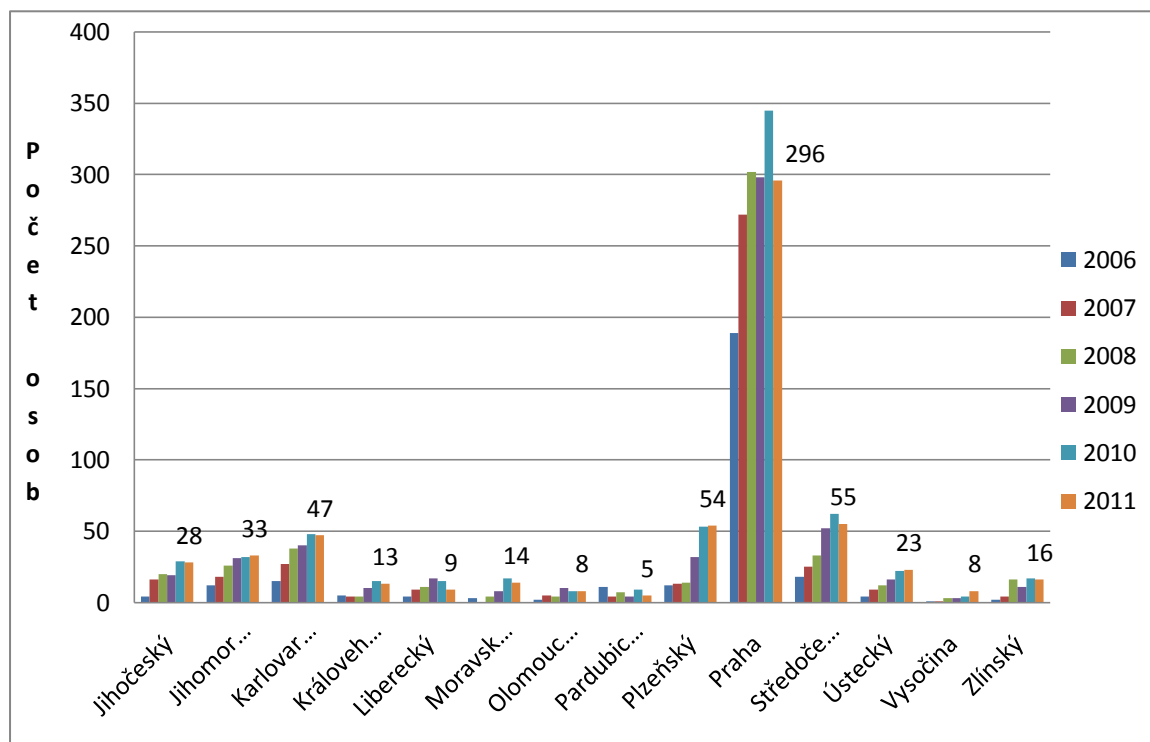
Tabulka 4: Územní koncentrace obyvatelstva Česka a cizinců (Giniho koeficient koncentrace)

Obyvatelstvo celkem	0,402
Cizinci celkem	0,660
Thajci	0,784
Vietnamci	0,662
Ukrajinci	0,727

Zdroj: Thajsko vypočteno na základě hodnot z IS CIS (2012). Ostatní ukazatele převzaty z: Čermák, Janská (2011).
Poznámka: Vypočteno z dat 76 okresů + Praha. Pro Thajsko jsou údaje platné k roku 2011, ostatní 2008. Hodnoty jsou v rozmezí (0;1), kdy maximální koncentrace do jednoho regionu = 1. Naopak rovnoměrné rozložení ve všech regionech = 0.

Rozdíl mezi koncentrací Thajců a obyvatel majoritní společnosti je zřetelný z předchozí tabulky. Je třeba ještě zmínit rozdíl mezi územní koncentrací Thajců s dlouhodobým a trvalým pobytem. Zde je zřetelné rovnoměrnější rozmístění Thajců s trvalým pobytem nežli s pobytem dlouhodobým. Tento fakt je zapříčiněn jednak větším počtem imigrantů, které v zemi pobývají na základě dlouhodobého pobytu, a jednak je jejich pobyt primárně vázán na koncentrovanější ekonomické aktivity ve velkých městech. Tento úkaz je podobný i u ostatních cizinců (Čermák, Janská 2011; Novotný, Janská, Čermáková 2007).

Graf 4: Počet Thajců v rámci krajů v letech 2006-2011

Zdroj: Vytvořeno na základě dat z IS CIS (2012).

Poznámka: Znárodněná čísla nad každým sloupcem daného kraje jsou poslední dostupné hodnoty počtu Thajců v daném kraji k 30. 11. 2011.

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že počty thajských migrantů jsou v některých krajích velmi nízké. Z tohoto důvodu jsem pro účely této diplomové práce vybral pouze šest nejvíce osídlených krajů, u kterých je v následujících řádcích charakterizováno složení Thajské populace. Popis je řazen od nejvíce koncentrovaných krajů směrem dolu.

4.3.1 Praha

Praha je absolutně nejpočetnějším krajem s thajskou populací. Na území hlavního města žije 50 % všech Thajců v České republice. V roce 2011 zde žilo 296 Thajců. Počet osob s thajským občanstvím v Praze se dynamicky rozrůstal již od vzniku samostatné ČR, proto zde existovala početná skupina již od začátku sledování v roce 2006 (189 osob). V roce 2007 je zaznamenán největší boom v přílivu Thajců do Prahy. Počet se zvýšil oproti předcházejícímu roku o necelých 100 osob na 272. Následující rok pokračovala vlna nově přichozích a počet se zvýšil o dalších 30 osob. Světová ekonomická krize znamenala po dlouhé době stagnaci v stále sílící thajské populaci v Praze. V roce 2008 byl zaznamenán první pokles o 4 osoby (celkově 298 osob). Nábor nových pracovních migrantů byl v tomto roce rovněž ovlivněn zastavením vydávání pracovních víz pro občany Thajska během února až září 2009. Nicméně již další rok byl zaznamenán opět 15% nárůst v příchodu nové thajské populace do Prahy. Vyústění krize však postihlo bankrotem několik thajských masáží napříč celou Českou republikou v roce 2011. Tento jev se samozřejmě promítl i na odlivu Thajců z Prahy, kterým zde tak zaniklo pracovní povolení. K roku 2011 tak čítala thajská populace v hlavním městě 296 osob (viz graf 4).

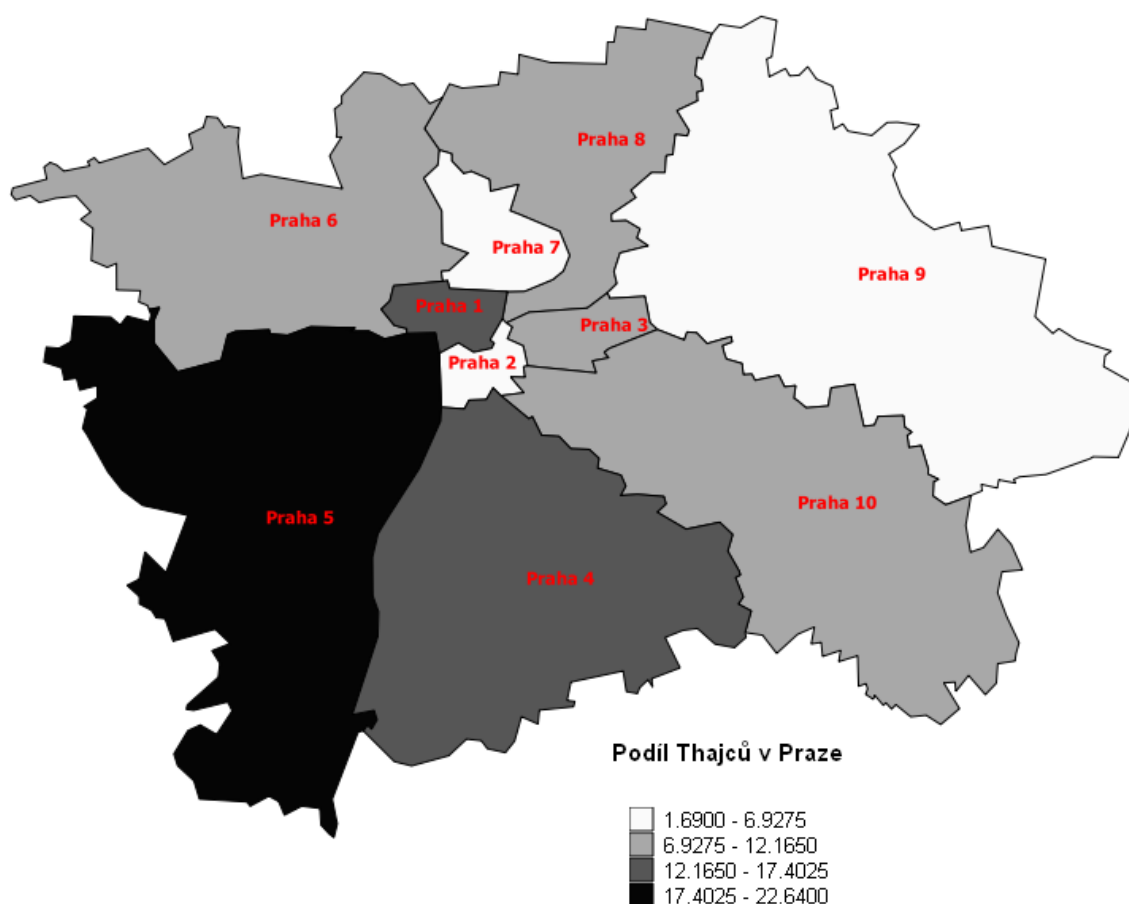
Nejpočetněji Thajci obydlenou městskou částí je k roku 2011 Praha 5 s 67 Thajci (22 %), následovaná městskými částmi 1, 3 a 4. V předešlých letech byla vždy nejvíce obydlená Praha 4. Naopak Thajci nejméně osídlenou částí je Praha 7, v které má přechodné bydliště necelé 2 % osob. Bližší pohled na prostorové rozmístění nám ukazuje, že uspořádání Thajců v Praze vytváří téměř dokonalý prstenec okolo městské části Praha 2 (viz obrázek 4). Podobný jev lze sledovat u rozmístění Rusů a Ukrajinců, kteří vytváří jakýsi prstenec okolo vnitřního města (Drbohlav a kol. 2010). Je však nutno podotknout, že většina Thajců v Praze dojíždí za prací do centra, v kterém je posazena většina masážních salonů a nezdržují se tak přes den v místě udaného bydliště. Rovněž je u velkých masážních salonů, které mají více poboček, časté, že jejich zaměstnanci udávají místo bydliště v Praze, ale pobývají v jiných městech. Týká se to především Plzně, kam každý den zaměstnanci dojíždějí z hlavního města nebo Karlových Varů, kde zaměstnanci žijí a pracují několik dnů, a poté se pravidelně střídají s další skupinou, která pracovala v Praze. Tímto způsobem celoročně rotují mezi městy. Rozmístění Thajců v Praze však není založeno pouze na jejich výběru dané lokality. Většina pracovních migrantů dostává přidělené ubytování od zaměstnavatele, které je v blízkosti jejich místa pracovního výkonu (Prachakitbamrung 2011; Sims 2008). Tímto faktem je pak zřetelné husté osídlení městských částí okolo centra, kde se nachází nejvyšší počet masážních salonů. U thajské populace v Praze tak vzniká pravidelnost, že s větší vzdáleností od centra klesá jejich počet.

Thajci v hlavním městě působí převážně na základě přechodného pobytu, avšak je zaznamenán každoroční nárůst pobytu trvalých (15 % v roce 2006, 17 % v roce 2008 až 20 % v roce 2011). Největší počet osob s trvalým pobytem žije v Praze 8, nejméně zastoupena je Praha 7. Z genderového pohledu každoročně stoupá procento zastoupení žen, které nikdy nekleslo pod 90% hranici (k roku 2011 tvořilo 94 %), což je důsledkem specifického zaměření pouze na jeden segment pracovního trhu po celé České republice.

Ve sledovaném období byla nejvíce zastoupená věková kategorie 36–45 let, pod kterou spadalo po celou dobu 40 % populace. V Praze se nachází i nejpočetnější skupina osob mladších 18 let, která však činí pouhé 4 %. Výjimečný byl i pobyt osob starší 66 let v roce 2010. Většina osob starších 46 let má nahlášené trvalé bydliště v Praze 4. Naopak největší zastoupení mladších migrantů do 25 let má Praha 8.

Hlavním účelem pobytu byl po celou dobu důvod zaměstnání (nikdy neklesl pod hranici 60 %). Druhým nejčastějším účelem je rodinný⁶³ důvod, který je rok od roku více zastoupen (23 % v roce 2011), rozrůstá se však ve formě přechodného pobytu (10% nárůst za poslední 4 roky).

Obrázek 4: Prostorové rozmístění Thajců v městských obvodech Prahy v roce 2011

Zdroj: Vytvořeno na základě ISCIS (2012) k 30. 11. 2011.

Poznámka: Podíly jsou tvořeny v rámci thajské komunity v Praze. Praha jako celek má hodnotu 100 (údaje jsou uváděny v procentech). Čím více je Thajců v rámci jedné části, tím vyšší je jejich podíl.

⁶³ Zde je započítán důvod sjednocení a vytvoření rodiny (včetně stavu druh/družka). Tato definice je platná i pro všechna ostatní hodnocení.

4.3.2 Středočeský kraj

Kraj těží z výhodné polohy v okolí Prahy, což se projevuje druhým největším počtem Thajců na jeho území (55 v roce 2011) a to především v částech, které tvoří zázemí Prahy – okres Praha- východ a Praha-západ. Středočeský kraj však nebyl druhým nejpočetnějším územím až do roku 2010. V průběhu roku 2009 se thajská populace téměř zdvojnásobila (z 33 osob na 52) zásluhou velkého přílivu pracovních migrantů do okresu Praha-západ. Následující rok populace v tomto kraji stále rostla, ale v roce 2011 byl i zde zaznamenán pokles o 12 % (viz graf 4).

Thajskou populací je nejvíce obydlen okres Praha-západ (30 %), kde se začala formulovat relativně silná komunita od roku 2009. Od roku 2010 převzal roli nejsilnějšího okresu po Praze-východ, která přišla za poslední dva roky (tj. 2010 a 2011) o 75 % thajské populace v důsledku finanční krize a s tím spojeným krachem nebo ukončením podnikatelské činnosti masážních center.

Kromě okresu Praha-východ žijí Thajci ve všech okresech tohoto kraje většinou na základě přechodného pobytu.

Zastoupení žen je v tomto regionu velmi jednostranné. Zvyšování počtu osob ženského pohlaví rostlo každým rokem. Na druhé straně se snižoval počet mužů, což zapříčinilo, že v regionu je zastoupení mužů pouze 2 % oproti 98 % žen. Věkové rozložení je ve srovnání s celostátním průměrem soustředěno spíše do mladších skupin obyvatelstva. Jsou zde zastoupeny především věkové kategorie 26–35 let a 36–45 let. Do roku 2010 byla nejvíce zastoupena kategorie do 35 let.

Hlavním účelem pro pobyt Thajců v tomto kraji je zaměstnání, kde je po celou dobu až do roku 2011 zaznamenán nárůst v počtu pracovních migrantů. Druhým nejčastějším účelem je rodinný důvod, který zaznamenává totožný každoroční růst, avšak bez snížení v roce 2011.

4.3.3 Plzeňský kraj

Je třetím nejpočetnějším krajem v zastoupení Thajců v Česku. V roce 2011 se na jeho území nacházelo 54 osob. Nárůst thajských migrantů je zaznamenán především v letech 2009 a 2010, kdy nastal téměř čtyřnásobný růst oproti roku 2008 (tj. z 14 Thajců v roce 2008 na 32 v roce 2009 a následně na 53 v roce 2010) (viz graf 4).

Dominantním místem osídlení je okres Plzeň-město, ve kterém žilo v letech 2006–2010 více než 80 % thajských migrantů z tohoto kraje. Pod tuto hranici se Plzeňský okres dostal v roce 2011. Tento fakt byl zapříčiněn odlivem pracovních migrantů do okresu Rokycany, který nebyl do té doby thajskými migranty osídlen. Nicméně i touto změnou si Plzeň udržela většinu Thajců v kraji (75 % v roce 2011)

Ve všech okresech kraje převažuje přechodný pobyt, který v roce 2011 představoval 93 % všech pobytů. Genderové hledisko ovládají v procentuálním zastoupení ženy (100 % do roku 2010). Tento stav se sice změnil v následujících letech, avšak procento žen je stále velmi vysoké (96 % v roce 2011).

Věková struktura byla ovlivněna příchodem starších pracovních migrantů v roce 2010. Do této doby bylo stejné zastoupení mezi skupinami 26–35 a 36–45 let, které dohromady tvořili 81

% všech Thajců v kraji v roce 2009. Druhá vlna otevírání masážních salonů v Plzni v roce 2010 však znamenala obrát. Do regionu přibyli pouze osoby ve věkové skupině 36–45 let, která se tak stala převažující věkovou kategorií s 59 % v roce 2010 a 2011.

Hlavním účelem pobytu bylo po celou dobu zaměstnání, u kterého se každým rokem zvyšoval podíl zaměstnaných Thajců v kraji. Od roku 2010 byl jedním z hlavních důvodů i účel podnikání, který byl reprezentován 6 podnikateli. Tento stav představoval největší počet thajských podnikatelů v jednom kraji v České republice v roce 2010.

4.3.4 Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji žije čtvrtá nejpočetnější skupina Thajců, která v roce 2011 činila 47 osob. Obdobně jako u Jihomoravského kraje i v tomto regionu pobývala početnější skupina již před zkoumaným obdobím, avšak budování nových masážních center po roce 2006 znamenalo dvojnásobný nárůst do roku 2007 a následný konstantní růst (viz graf 4).

Dominantní jsou sídla Cheb a Karlovy Vary s 98% zastoupením (po 23 osobách v každém městě k roku 2011). Totožný je i stav v zastoupení trvalého či přechodného pobytu. Do roku 2009 nebyl v kraji zaznamenán žádný trvalý pobyt. Tento stav se změnil 3 osobami v roce 2010, nicméně na základě trvalého pobytu žije v Karlovarském kraji pouze 6 % thajských migrantů. Obdobně jednoznačný pohled je i u genderového složení, ze 7 % mužů v roce 2008 klesl stav mužské populace na 2 % v roce 2011.

Z 60 % je po celou dobu zastoupena věková skupina 36–45 let. V žádné z územních jednotek nebyly osoby mladší 25 let či starší 56 let.

Do roku 2008 byl jediným důvodem k pobytu účel zaměstnání. K roku 2011 tvořili pracovní migranti 91 %, ostatní zde pobývají na základě rodinných důvodů⁶⁴. Jednoznačné statistiky dělají z tohoto kraje nejvíce zaměřený kraj z hlediska pracovní migrace Thajské populace v Česku.

4.3.5 Jihomoravský kraj

Brno, jako hlavní spádové centrum Jihomoravského kraje, bylo thajskou populací již částečně zastoupeno před obdobím roku 2006. Za posledních 6 let se však populace ztrojnásobila na 33 osob. Kraj zaznamenával konstantní růst thajské populace i v období světové finanční krize. Mezi lety 2006 až 2009 je každoročně zřetelný skokový nárůst o 5–8 osob. Od roku 2009 je stav prakticky neměnný (viz graf 4).

Dle předpokladů je nejpočetněji zastoupen okres Brno-město, kde pobývá 50 % všech thajských migrantů z tohoto kraje. Okres Břeclav byl do roku 2010 jediným okresem, kde žilovíce osob s trvalým pobytem⁶⁵. Genderový pohled nabízí hodnoty okolo 90% složení žen v celém sledovaném období (91 % v roce 2011).

Věkové složení se měnilo v průběhu doby z nejvíce zastoupené kategorie 26–35 let na kategorii 36–45, která se v posledních dvou letech (2010 a 2011) dostala přes hranici 40 %, resp. 42 %, jako nejvíce početnější věková skupina. Po hlavním městě Praze je v tomto kraji nejpočetněji zastoupená skupina 0–18 let, která v roce 2011 dosahuje složení 12 %.

⁶⁴ Výjimku tvořil rok 2010, kdy zde byl zastoupen 1 Thajský podnikatel.

⁶⁵ Od roku 2007 zde figurují 2 osoby s trvalým pobytem, nicméně obdobně jako u předchozího kraje je toto číslo velice malé a nelze z něho dělat všeobecné závěry, které by Břeclav činily místem preferovaným pro trvalý pobyt. Tento náhled je třeba brát v potaz i u následujících krajů.

Thajci jsou v Jihomoravském kraji nejčastěji za účelem zaměstnání, rodinném a rovněž i za studijním účelem, který v roce 2011 tvořil 13% zastoupení všech Thajců v kraji. V roce 2008 bylo shodně s 38 % hlavním účelem zaměstnání nebo vytvoření/sjednocení rodiny. Následující rok rostlo procento pracovních migrantů, kteří se v roce 2011 dostali na hranici 42 %. Zde je nutno poukázat na přímý vliv finanční krize, která zapříčinila 10% úbytek v této skupině během posledního roku.

4.3.6 Jihočeský kraj

Je šestým nejpočetněji zastoupeným krajem thajskou populací. V roce 2011 zde mělo registrované bydliště 28 osob. Nárůst thajských migrantů je zaznamenán v roce 2007, kdy nastal čtyřnásobný růst oproti předešlému roku (4 Thajci v roce 2006, 16 v roce 2007). V následujících letech vznikaly masážní salóny i v ostatních městech kraje a počet se stále navyšoval (viz graf 4).

Nejpočetněji bylo zastoupeno město Český Krumlov, kde rostl stav thajských migrantů od roku 2007 do roku 2009. V tomto roce byl zaznamenán největší počet Thajců (10) v tomto kraji do dnešní doby (tj. rok 2011). Od roku 2010 početní stav klesal a naopak rostl v Českých Budějovicích, které jsou v současné době s 8 Thajci nejvíce zastoupeným městem Jihočeského kraje.

Ve všech okresech převažuje přechodný pobyt, výjimku tvoří Jindřichův Hradec s větším zastoupením trvalých pobytů⁶⁶. Genderové hledisko ovládají v procentuálním zastoupení ženy ve všech okresech. Toto zastoupení navíc od roku 2008 v tomto kraji stále stoupá (z 65 % v roce 2008 na 86 % v roce 2011). Výjimku tvořil v roce 2008 Český Krumlov, kde bylo 55% zastoupení mužské populace.

V celém sledovaném období byla nejvíce zastoupena věková kategorie 26–35 let, která měla zastoupení v kraji více než 50 % do roku 2010. Poslední 2 roky se tato kvóta snižovala a v roce 2011 klesla pod tuto hranici na 46 % z celkového počtu. V žádné z územních jednotek nebyly osoby mladší 25 let či starší 56 let.

Účel pobytu, byl po celé období v dominanci dvou důvodů – zaměstnání a rodinný (96% v roce 2011). Po celou dobu je v největším zastoupení účel zaměstnání, který vykazoval růst zaměstnanců po většinu sledovaného období. Nicméně v celkovém procentuálním hodnocení se tento účel pohyboval stále na hranici 60 %. Rostoucí trend vykazoval rodinný účel (z 20 % v roce 2008 na 36 % v roce 2011).

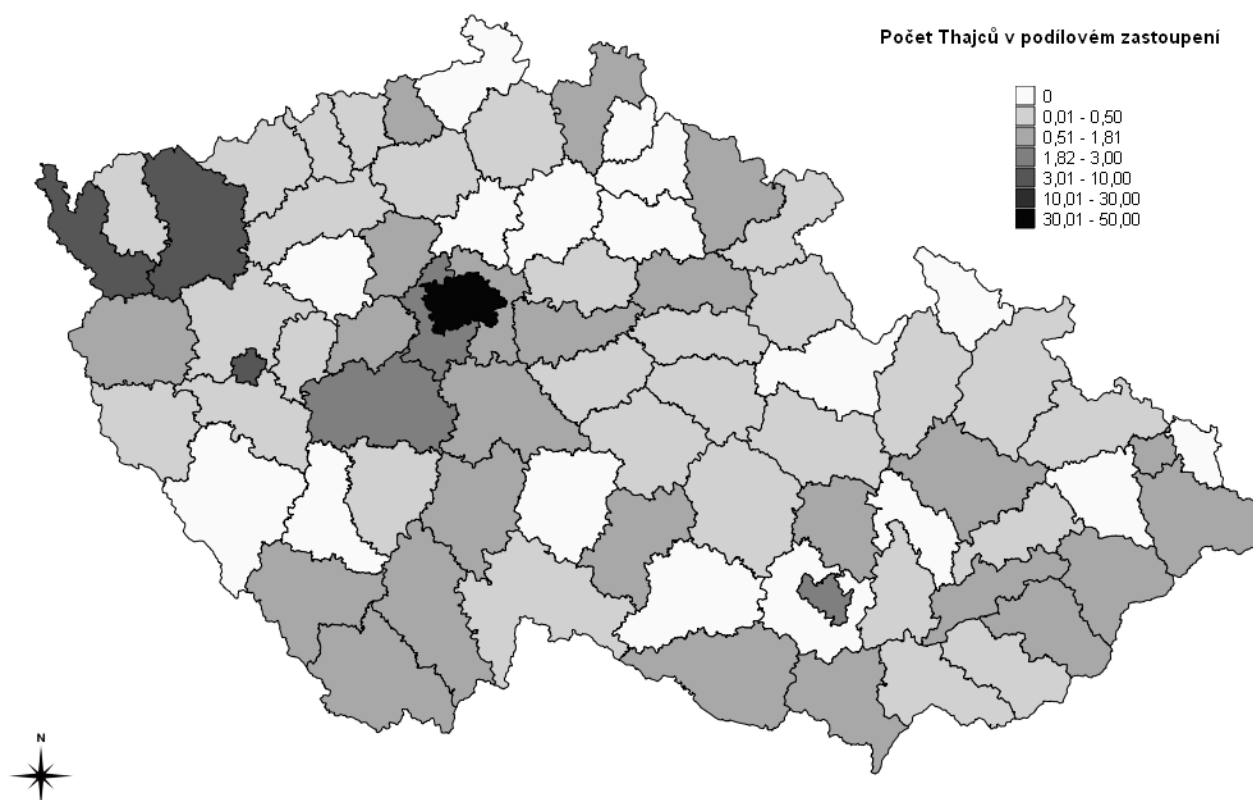
4.3.7 Závěrečné shrnutí

Z výše popsaného vývoje můžeme vypožorovat obdobné demografické složení přicházejících Thajců a ostatních cizinců (s výjimkou poměru v zastoupení mužů a žen). Je zde i stejný trend ve výběru hlavních cílových míst. Avšak v celkovém geografickém rozmístění je zřetelný jiný vývoj koncentrace Thajců na území ČR. „Z hlediska podílu cizinců na obyvatelstvu Česka se zřetelně rysuje západo-východní gradient, resp. rozdíl mezi západní a východní částí republiky, kdy se podíly cizinců snižují směrem k východu“ (Čermák, Janská 2011, s. 424). V Čechách je rovněž zřetelný rozdíl mezi regiony ležícími severně od Prahy,

⁶⁶ Od roku 2009 zde figuruje pouze jediná osoba Thajské národnosti, která zde sídlí na bázi trvalého pobytu.

které jsou cizinci více osídlené oproti jižním (Drbohlav a kol., 2010; Čermák, Janská 2011). Rozmístnění Thajců však tento trend nepotvrzuje. Naopak můžeme mluvit spíše o jižní koncentraci, která vykazuje vyšší podíl Thajců oproti menšímu rozmístnění v severní části Čech (obrázek 5).

Obrázek 5: Prostorové rozmístnění Thajců v České republice v roce 2011

Zdroj: Vytvořeno na základě dat z IS CIS (2012) k 31. 10. 2011.

Poznámka: Podíly jsou vytvořeny v rámci Thajské komunity na úrovni celé republiky. Česká republika má tedy jako celek hodnotu 100 (údaje jsou uváděny v procentech).

Ve všech krajích jsou zřetelné dva odlišné scénáře pro pobyt Thajců v České republice. Osoby s přechodným pobytem jsou zde za účelem zaměstnání a zdržují se ve velkých městech, naopak většina osob s trvalým pobytem zde pobývají na základě rodinných důvodů. Tento stav je zřetelný například v Ústeckém kraji, kde 100 % osob, jež sídlí ve městě Ústí nad Labem, je v zaměstnaneckém poměru na základě přechodného pobytu. Oproti tomu v okrese Most je naopak 100% zastoupení trvalých pobytu, a ani jedna osoba zde není za účelem zaměstnání.

Převážně ve všech krajích je hlavním účelem pobytu zaměstnání nebo rodinný důvod. Každoročně je zaznamenán zvyšující se počet osob, které zde vytvářejí nebo sjednocují rodinu. Tento jev se projevuje zvýšeným počtem dlouhodobých pobytů.

K závěru této kapitoly je třeba znova podotknout, že uvedené výsledky jsou odrazem současné reality. Z důvodů nízkého počtu Thajců ve většině krajů nelze vyvozovat všeobecné závěry. To se týká především nejméně osídlených krajů, kde by otevření jednoho nového masážního salonu s normální/průměrnou kapacitou⁶⁷ znamenalo celkové zvýšení počtu daných

⁶⁷ V Česku mají masážní salony kapacitu 2–15 thajských terapeutů, přičemž obvyklý je počet 3–4 Thajci na jednu provozovnu.

imigrantů až o 50 %. Nejvíce náchylný ke změnám je z důvodu nejnižšího počtu Pardubický kraj. Naopak v Praze se již rýsuje silná komunita, u které můžeme sledovat výše popsané pravidelnosti.

Obrázek 6: Oslava buddhistického svátku v Praze

Zdroj: <http://www.thaitemple.cz/>. Poznámka: Fotografie pořízená v centru Prahy při oslavě buddhistického svátku Vesakh v roce 2012.

5. Česko-Thajské vztahy

Oficiální vztahy mezi Thajskem a Českou republikou (resp. Československem) byly navázány v roce 1974. Po rozdělení Československa se vztahy nemění, Thajsko uznalo Českou republiku hned v den jejího vzniku 1. 1. 1993 a vzájemné vztahy se nadále prohlubují. Nicméně první zmínky o Thajsku a první kontakty mezi oběma zeměmi probíhali již o více než 300 let dříve. „*Obraz Thajska se v očích Čechů vytvářel po staletí. Nepřímé údaje o této vzdálené zemi se sporadicky objevovaly v nejrůznějších geografických spisech a zprávách, jako byla například německá Münsterova Cosmographia*“ (Wyatt 2004, s. 271).

Prvním českým dochovaným záznamem o Thajsku je latinská zpráva od jezuitského misionáře Matyáše Kukulína ze dne 7. 11. 1679, kterou odeslal ze Španělské Sevilly (Wyatt 2004). Tato klíčová zpráva se však Čechům dostala celkem náhodně. Kukulín se svými jezuitskými bratry původně cestoval do Mexika, avšak po problémech cestou do Španělska se jejich loď zdržela. Do cílového přístavu v Cádizu připluli po odplutí lodi, která je měla dopravit do zámoří. Svůj čas při čekání na další loď využili v Seville pro studium zámořských misí. Kukulín tak nechal vzniknout zprávě De Regno Siam, ve které líčí Thajsko: „*Král sídlí ve městě Siam, podle něhož je pojmenováno celé království, a disponuje nezměrným bohatstvím zlata, stříbra a dalších cenností. Rozlehlé město Siam obývají všechny možné národy, ... Příliv cizinců tak zesílil, že se zdá, že jich je více než domorodců*“ (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005, s. 65). V následujících letech se do Thajska dostalo několik poutníků, obchodníků a misionářů. Podle dochovaných zpráv se dá říci, že jednou z nejvýraznějších osob, co se týče posílání informativních zpráv o této zemi, byl jezuita Neugebauer. Ten po svém propuštění od vietnamského císařského dvora zamířil do Thajska a posílal mnohačetné zprávy o nekřesťanském království Siam. V království však nepobyl dlouze a nedosáhl žádných velkých úspěchů. Za pouhý jeden rok odešel do Číny. Znamé jsou však jeho zprávy o christianizaci, kde popisuje vzdor Thajců vůči konverzi na křesťany. Podává informace o přísném zákazu křtu, za který hrozil trest nejvyšší – smrt. „*Otce mladého krále označil za zapřísáhlého nepřítele principu či modlářského pána*“ (ibid).

Užší vztahy mezi zeměmi byly navázány v roce 1865, kdy habsburská monarchie jmenovala Alexiuse Redlicha jako honorární konzula v Thajsku. Thajsko se o 4 roky později stalo první zemí Dálného východu, s kterou monarchie uzavřela významné dohody ohledně hospodářských zájmů. Smlouvu o obchodu, přátelství a o plavbě lodí uzavřelo jakožto malý a vojensky slabý stát s velkou Evropskou mocností, díky zásluhám svého krále Ramy IV., který byl v Evropě uznáván jako velmi vzdělaný člověk (Nožina a kol., 2004). Připravené smlouvy však již podepsal Rama V., který se stal následníkem svého otce, který zemřel na malárii. V této době se do Siamu dostávalo i více imigrantů z českého území, kteří zde hledali novou šanci pro zlepšení svých životních podmínek, které se v Rakousku-Uhersku, vlivem hospodářské krize, zhoršovaly. Mezi nimi se objevil i stavbař Ing. E. Block, který se stal jednou z nejváženějších osob v království. Přes práci ve státní službě se dostal k založení vlastní firmy a následně se podílel na stavbě první thajské železnice, za což dostal Řád siamské koruny IV. stupně. Vzájemné vztahy v této době byly na velice dobré úrovni, především po stránce obchodní. „*Mezi zbožím dováženým v dobách Rakouska-Uherska z českých zemí do Thajska se objevovalo zejména české sklo, porcelán, nábytek a rovněž plzeňské pivo*“ (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005, s. 67). Mezi dováženým artiklem se však objevuje i strojní technika (například po návštěvě thajského prince v Plzni v roce 1908 byl uzavřen kontrakt pro výzbroj armády).

28. 7. 1914 začíná první světová válka a na čtyři roky se rozhoří boj mocností a ostatních zemí po celém světě. Ke konci války v roce 1917 se na stranu mocností dohody připojuje i Thajsko. Tento akt má samozřejmě vliv na diplomatické vztahy mezi Rakouskem-Uherskem a Thajskem. Veškeré kontakty jsou za další dva roky ukončeny. Všichni občané monarchie jsou deportováni pryč z království a jsou zrušeny i všechny významné smlouvy, které byly uzavřeny před padesáti lety (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005).

Po skončení války, dne 28. 10. 1918, vzniká samostatné Československo jako jeden z nástupnických států rozpadlé monarchie. Téhož roku navazuje nově vzniklý stát kontakty s Thajskem, avšak k výměně diplomatů nedochází. Vztahy mezi zeměmi jsou vlažné a nedosahují takového rázu jako před válkou. Určité změny nastávají první oficiální návštěvou thajské královské rodiny, která se konala po 18 letech od vzniku Československa. Dne 29. 7. 1934 na Hlavní nádraží v Praze přijíždí král Rama VII., který byl v té době se svojí chotí na cestě Evropou⁶⁸. Tato cesta měla zásadní význam pro obě země. Byla to první a zároveň i poslední cesta thajského monarchy na naše území do dnešní doby (tj. 2012). Touto cestou se dostalo Československo do většího povědomí Thajců. Osoba krále je v Thajsku vysoce ceněna a každá jeho návštěva je bedlivě sledována jeho poddanými. Stejnou pozornost věnovala návštěvě i československá veřejnost, která byla zvědavá na orientálního panovníka a informace o zemi, o které měla jen kusé informace. Velký vliv byl především kladen na obchodní a ekonomické vztahy. Československá strana si byla dobře vědoma, že se Thajsko může stát dobrým odběratelem většiny výrobků, které se v té době v zemi vyráběly. Z tohoto důvodu bylo delegaci představeno několik podniků a továren. Jako stěžejní se ukázala návštěva Plzně, kde se nacházela továrna Škodovky. Ta v následujících letech po úspěšném uzavřeném kontraktu vybudovala v Thajsku cukrovar s celým zázemím a dovážela výrobky od trubek, motorů až po automobily a stavební stroje. Thajsko bylo v té době jedním z předních partnerů Škodovky v celé jihovýchodní Asii. Mezi zeměmi probíhal čilý obchod v různých odvětvích. „*Do Siamu se vyvážely čs. stroje, nářadí, papír, smaltované zboží, sklo, porcelán, textil a obuv. Siam za ně nabízel rýži, surový kaučuk, cín, tropická dřeva pro nábytkářský průmysl, koření, některé druhy olejnatých rostlin a textilních surovin*“ (Wyatt 2004, s. 281).

Tyto přátelské a obchodně podnikatelské vztahy končí ve víru druhé světové války. Mír mezi Thajskem a Československem je zachován, avšak kontakty jsou přerušeny. Obě země stojí na opačných stranách fronty. Thajsko, jež se přidalo na stranu Japonska a zemí osy, vyhlásilo válku spojencům. Tento akt nebyl mířen proti Československu, které tuto situaci vysvětlilo: „*Se Siamem nejsme ve válečném stavu, protože prohlášení presidenta ze 16. prosince 1941 jest nutno rozuměti tak, že Československo se octlo ve válečném stavu jen s těmi státy, které téhož dne již byly ve válečném stavu se třemi velmocemi*“⁶⁹ (Nožina a kol., 2004). Po skončení války byla snaha dobré vztahy opět navázat. To však nebylo možné úplně realizovat kvůli změnám režimů v obou zemích.

První snaha o zpětné navázání předešlých kontaktů je podnícena thajskou stranou v roce 1947 prostřednictvím československého velvyslance v Nankingu. Pozitivní vyjádření bylo na obou stranách. Po pár měsících však došlo k přerušení jednání zvratem v celé thajské politice. Maršál Songkhram učinil dne 8. 11. 1947 převrat. Tento akt měl vliv na všechny politické oblasti (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005).

⁶⁸ Nutno podotknout, že se Rama VII. od převratu z roku 1932 většinou zdržoval v Londýně a cesty po ostatních evropských zemích tak nebyly velkým problémem.

⁶⁹ Thajsko vyhlásilo válku spojencům 25. 1. 1942.

Podobná událost nastává i v Československu, a to dne 25. 2. 1948. Tehdy se demokratická země stává totalitním režimem v rukách komunistické strany, která se v té době hlásí k sovětskému bloku. Obchod a bližší vztahy pro prozápadně orientované Thajce nebyl z důvodu nastoleného režimu v Československu zprvu téměř vůbec možný. Ukázkou nedůvěry v komunistický režim prezentuje ve své knize Birabongs (1992), který popisuje události z roku 1949, kdy automobilový nadšenec a závodník thajský princ Bira havaroval ve svém voze na závodním okruhu v Brně. Ten ze strachu o svoje zdraví zamířil do nemocnice ve Švýcarsku, než aby spoléhal na komunistické lékaře v Československu.

Obchodní vztahy se postupem doby zlepšovaly. Thajsko bylo výhodný trh z hlediska poptávky téměř po všech produktech, které se v Československu vyráběly, navíc oproti západním zemím za příznivější ceny. Z tohoto důvodu vzniklo v Thajsku v roce 1958 obchodní oddělení. Diplomatie vztahy se však navázat nepodařilo ani po mnoha návrzích v padesátých letech. Zlepšení nepřinesla ani neoficiální návštěva parlamentní delegace, která se konala v Praze a dalších městech v roce 1958. Výrazný problém v tomto směru představoval rozdílný postoj k válce v Indočíně (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005).

Ukončení války ve Vietnamu se stalo přelomovou událostí i v otázce spolupráce mezi oběma zeměmi. „*Předsednictvo Ústředního výboru Komunistické strany Československa pak po konzultaci s ministerstvem zahraničí SSSR schválilo navázání diplomatických styků s Thajským královstvím dne 4. května 1973. Na základě toho vláda ČSSR schválila navázání diplomatických vztahů s Thajskem svým usnesením č. 20 ze 17. ledna 1974*“ (Nožina, Šitler, Fajfrová 2005, s. 70). Téhož roku vzniká v Bangkoku i oficiální obchodní zastoupení. V květnu byla potvrzena dohoda obsahující doložku nejvyšších výhod, která upravovala platební styk a pravidelné obměňování listiny zboží pro obchod. V té době však Československo nemá v Thajsku své velvyslanectví, a tak je všechna diplomatická agenda vyřizována ze zastupitelského úřadu v Mjanmarském městě Rangún.

Mezníkem v rozvoji vzájemných styků na všech úrovních mezi Thajským královstvím a Československem byl převrat v politických poměrech v Československé federativní republice v roce 1989. Následující rok se konala přelomová jednání mezi ministry zahraničních věcí. V březnu 1990 se nejdříve dostává do Prahy Siddhi Savetsila a za půl roku následuje návštěva Jiřího Dienstbiera v Bangkoku. Obě návštěvy proběhly v pozitivním duchu a byl vyjádřen zájem nad všestranným rozvojem styků. Zároveň došlo i k dohodě k vytvoření zastupitelských úřadů v hlavních městech. Výsledky dohody na sebe nenechaly dlouho čekat. V roce 1990 jsou zřízeny velvyslanectví v obou zemích a následující rok si země vyměňují velvyslance. Prvním a zároveň i posledním velvyslancem ČSFR byl Mgr. Karel Stehno⁷⁰, za Thajsko Kobsak Chutikul. Tento krok přispěl k dalšímu zlepšení kontaktů a vztahů. Pro obě země bylo hlavním cílem nalézt co nejvíce efektivní formy v hospodářské spolupráci. Za tímto účelem bylo do Thajska vysláno několik početných vládních delegací.

V roce 1993 vzniká samostatná Česká republika, kterou Thajsko uznalo hned po jejím vzniku. Zanedlouho navštěvuje⁷¹ Thajsko prezident Václav Havel s početnou delegací představitelů českého politického a kulturního života. Byla to v historii vzájemných vztahů nejvýznamnější vrcholná státní návštěva naší země v Thajském království. Prezident se ve dnech své návštěvy setkal s králem Ramou IX. a dalšími představiteli thajské politiky a kultury.

⁷⁰ Mgr. Karel Stehno byl mimořádný a zplnomocněný velvyslanec v Bangkoku v období od 9. dubna 1991 až do srpna 1992 (MZV 2005).

⁷¹ Návštěva se konala ve dnech 11. – 14. 2. 1994.

V průběhu návštěvy byly podepsány obchodní dohody, významné především z hlediska usnadnění podnikatelských aktivit (Dohoda o dvojím zdanění a ochraně investic). Byl podepsán i protokol o spolupráci ministerstev zahraničních věcí. Návštěvy probíhaly i opačným směrem. Česko navštívilo několik obchodních, politických ale i vojenských delegací (ČTS 2007)(viz tabulka 5).

Zlom v mezinárodním obchodu mezi zeměmi přišel v roce 1997, kdy bylo Thajsko zasaženo asijskou finanční krizí, v jejímž důsledku byla znehodnocena thajská měna. Mezinárodní pomoc nastartovala thajskou ekonomiku zpět. Vzájemná obchodní výměna mezi Thajskem a Českem začíná od roku 1999 opět růst.

V souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie bylo třeba definovat nově vzniklé vztahy. „*Na tuto potřebu reagoval i výzkumný projekt Ministerstva zahraničních věcí ČR s názvem Česko-thajské partnerství 2004. Historie spolupráce a vzájemných vztahů*“ (ČTS 2007). Tento projekt analyzoval vzájemné vazby, na něž navazovala další diplomatická aktivita.

V roce 2007 byly vztahy mezi zeměmi negativně ovlivněny vojenským převratem, který se odehrál v Thajsku v roce 2006. Další trhlinou byly důsledky globální ekonomická krize, která v Česku vyústila vůči Thajsku mimo jiné v usnesení vlády č. 171 ze dne 9. února 2009⁷². Na základě tohoto usnesení bylo v Česku zastaveno nabírání žádostí o dlouhodobá víza za účelem zaměstnání a podnikání pro thajské občany. Nicméně po 6 měsících bylo Thajsko nahrazeno Uzbekistánem a ze seznamu tak bylo vyškrtnuto.

V současné době jsou vztahy mezi zeměmi bezproblémové. Thajsko se stalo jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů České republiky v jihovýchodní Asii. Objem obchodní výměny dosáhl v roce 2010 hodnoty 107,7 mil. dolarů, což řadí Thajsko na 24. místo mezi obchodními partnery ČR⁷³. Důkazem rozvoje kladných vztahů je i několik kulturních akcí mezi zeměmi, založení Česko-thajské společnosti v roce 1998 nebo Thajsko-české asociace v roce 2008 či vytvoření honorárních úřadů na Phuketu a v Chaing Maii. Pozitivní vztahy vyvrcholily v roce 2011, kdy byly od 11. 8. 2011 zrušeny turistická víza pro občany České republiky (MZV 2012).

⁷² Dostupné z [www: http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2240480#_ftn5](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2240480#_ftn5)

⁷³ Dostupné z [www: http://www.businessinfo.cz/cz/sti/thajsko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000801/](http://www.businessinfo.cz/cz/sti/thajsko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/7/1000801/).

Tabulka 5: Vzájemné oficiální návštěvy od roku 1994

11. – 14. 2. 1994	Prezident ČR Václav Havel, v delegaci m. j. místopředseda vlády ministr financí I. Kočárník, ministr zahraničních věcí J. Zieleniec
13. – 15. 3. 1994	Místopředseda vlády Supach Panitchpakdi
27. – 30. 3. 1994	Předseda PSP ČR Milan Uhde
26. – 28. 5. 1994	Ministr průmyslu a obchodu V. Dlouhý se skupinou podnikatelů
10. – 12. 6. 1994	Náměstek ministra práce a sociálních věcí M. Vaněk
29. 8 – 2. 9. 1994	Předseda parlamentu Marut Bunnagem
21. – 23. 11. 1995	1. náměstek ministra zahraničních věcí A. Vondra
27. – 28. 11. 1995	Náměstek ministra obchodu a průmyslu M. Somol
17. – 18. 2. 1996	Princezna Mah Chakri Sirindhorn
25. – 27. 3. 1996	Náměstkyně ministra zahraničních věcí H. Bambasová
23. – 27. 10. 1999	Předseda výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu M. Žantovský
12. – 15. 11. 1999	První místopředseda parlamentu Sophonem Phetsawanem
24. – 26. 4. 2000	Náměstek ministra zahraničních věcí ČR H. Kmoníček
16. – 21. 5. 2000	Princezna Chulabhorn
14. – 15. 6. 2000	Náměstek ministra obchodu Kopoje Asvinvichite
4. – 7. 2. 2002	Ministr zahraničních věcí ČR Jan Kavan
27. – 28. 10. 2002	Královna Sirikit
6. – 7. 5. 2003	Ministr zahraničních věcí Surakiart Sathiratha
6. 2004	Petiční výbor PSP ČR
4. – 9. 11. 2004	Náměstek ministra zahraničí ČR P. Kolář
12. 3. 2005	Ministr zahraničních věcí ČR C. Svoboda
3. 11. 2005	Náměstek ministra obrany P. Mašek
4. – 7. 11. 2009	Náměstek ministra obrany J. Kopřiva
25. 1. 2011	Vrchní ředitel justice Vitay Suriyawong

Zdroj: Upraveno dle MZV ČR. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/bangkok/cz/vzajemne_vztahy/thajsko/index.html>.

5.1 Česko-thajská společnost

„je dobrovolná, nevládní a nezisková organizace, jejímž cílem je spolupráce a vytváření kontaktů ve všech oblastech kultury, vědy, vzdělání, ekonomiky a turistiky mezi občany a organizacemi v České republice a Thajském království.“⁷⁴

Společnost byla založena v listopadu 1998 odborníkem na tropickou medicínu profesorem MUDr. Vladimírem Šerým, DrSc., dále prvním československým velvyslancem Mgr. Karlem Stehнем a majitelem cestovní agentury Siam Travel Mgr. Markem Němcem. Jejím dlouhodobým a prvním prezidentem byl do nedávné doby Ing. Jiří Škába, který je autorem prvního česko-thajského slovníku. Od roku 2011 se funkce prezidenta ujal jeden ze zakladatelů M. Němec.

⁷⁴ Dostupné z [www: <http://www.czechthaisociety.cz/>](http://www.czechthaisociety.cz/).

Ze stanov společnosti jsou určeny 3 základní cíle společnosti:

- 1.) Upevňovat charakter, vzájemné porozumění a přátelství mezi Českou republikou a Thajským královstvím s ohledem na Chartu OSN a dvoustranné dohody mezi ČR a Thajskem*
- 2.) Rozšiřovat informace mezi občany České republiky a Thajského království o důležitých sociálních, politických, kulturních, vědeckých a ekonomických událostech, stejně tak jako o historii, přírodě, ekologii a turistických možnostech těchto zemí*
- 3.) Podpořit vzájemnou bohatou spolupráci v oblastech kultury, sportu, vědy, obchodu a vzájemného poznání prostřednictvím turistiky*

Tyto závazky jsou víceméně plněny pomocí přednášek, seminářů a symposií po celé České republice. Společnost je rovněž organizátorem akcí o thajské kultuře pomocí výstav, promítání filmů nebo organizováním odborných kurzů. Každoročně je organizátorem hlavních thajských svátků – Songkran⁷⁵, Loi Kratong⁷⁶ a státního svátku Thajského království⁷⁷ v České republice. Členové společnosti se setkávají se členy thajských delegací a jsou v kontaktu s členy thajského velvyslanectví. V neposlední řadě je poskytovatelem informací všem zájemcům o Thajsko.

⁷⁵ Je tradiční oslava thajského nového roku, který je datován na 13. – 15. Dubna.

⁷⁶ Výlučně thajský svátek, který se oslavuje listopadový úplněk. Symbolizuje končící období dešťů.

⁷⁷ Pripadá na 5. prosince – jako oslavy narozenin krále Ramy IX.

6. Empirická část práce

V předchozích částech diplomové práce byly vysvětleny základní pojmy a zobrazeny souvislosti na teoretické a popisné úrovni. Takto zpracovaný materiál by měl být dostačujícím základem pro porozumění zkoumanému problému. Tato část se již čistě zabývá výzkumem cílové skupiny migrantů, jejímž záměrem je ověření pracovních hypotéz a především dosažení celkového cíle diplomové práce.

6.1 Metodika

Metodika práce je založena na kvalitativních i kvantitativních znacích. Mezi kvantitativní znaky spadají informace získané ze statistik cizinecké policie a statistických úřadů, a to především z České republiky a Thajska. Kvalitativní část této práce je založena na dvou základních technikách⁷⁸ - dotazníkovém šetření a rozhovorech.

6.1.1 Dotazníkové šetření

Samostatné dotazníkové šetření probíhalo v několika krocích od předvýzkumu, který byl zahájen v dubnu 2012, až po ukončení šetření v červenci 2012. Na základě získaných statistických dat proběhla první analýza koncentrace Thajců v České republice. Ta identifikovala hlavní koncentraci Thajců v Praze. Tato skupina byla pro samostatné šetření primární. Jednak z důvodu, že je nejpočetnější, ale rovněž z toho důvodu, že jsem byl již dříve v kontaktu s několika jejími členy, kteří se stali nedílnou součástí přípravné i hlavní fáze výzkumu realizovaného dotazníkovým šetřením. Distribuce dotazníků do ostatních měst byla velmi složitá, v některých případech i neřešitelná. Z mého hlediska to bylo dané geografickou vzdáleností, ale především tím, že komunita Thajců je málo početná. Je tedy téměř nemožné zajistit přímý, potažmo nepřímý kontakt, na jehož základě by byl realizovaný výzkum ve všech analyzovaných místech. Z tohoto hlediska byl stanoven první výzkumný cíl, kterým byla snaha zajistit informace o Thajcích pocházejících z thajsky nejpočetněji osídlených krajů s hlavním zřetelem na hlavní město (viz kapitola č. 4). Druhým cílem výzkumu bylo zajištění minimálního počtu vrácených dotazníků, který byl stanoven na 83 respondentů⁷⁹.

Po konstrukci první verze dotazníku následoval předvýzkum, který je nezbytnou součástí každého výzkumu (Disman 2002). Na základě prostého náhodného výběru⁸⁰ bylo vybráno 17 testujících osob⁸¹. Cílem této části předvýzkumu bylo odzkoušet správnou formulaci dotazníku, resp. jeho srozumitelnost a jednoznačnost položených otázek. Výsledky přinesly odhalení určitých nepřesností, které se týkaly především nejednoznačnosti některých otázek. Po následné úpravě byl vytvořen v té době finální dotazník v anglickém jazyce, který byl opětovně testován

⁷⁸ Disman (2002) považuje za základní techniky sběru dat přímé pozorování, rozhovor, dotazník a analýzu dokumentů.

⁷⁹ Vzorek respondentů byl stanoven na základě výpočtu survey systému s 10% tolerovanou chybou na 95% hladině významnosti.

⁸⁰ „prostý náhodný výběr je pravděpodobnostní výběr, kdy každý prvek populace má stejnou pravděpodobnost, že se do výběru dostane“ (Hendl 2006, s. 27).

⁸¹ Vzorek byl sestaven pouze z osob majoritní společnosti, z důvodu konstrukce dotazníku v českém jazyce.

na vzorku 10 osob⁸². Výsledek tohoto šetření byl však alarmující. Většina osob, jež se účastnily tohoto výzkumu, vyjádřila problém se srozumitelností s ohledem na jejich úroveň anglického jazyka. Rovněž nastal problém s definicí některých otázek, které byly svojí strukturou náročnější na pochopení (to se dá připočíst nízké vzdělanosti, což tak nepřímě potvrdilo zkušenosti z ostatních zemí, které jsou popsány v úvodní kapitole). Z tohoto důvodu bylo nutné vytvořit thajskou formu dotazníku, která by zabránila špatnému porozumění kladených otázek. Pro tento účel jsem oslovil členy Česko-thajské společnosti, jejímž jsem členem, s žádostí o pomoc při realizaci thajské mutace dotazníku. Na základě vstřícného vyjádření byl dotazník zaslán do Thajska za účelem oficiálního překladu. Během této doby byla skrze dostupné informace zmapována přesná lokace výskytu Thajských migrantů v Praze a dalších pěti prioritních krajích. Hlavní zřetel byl brán na thajské masážní salony a restaurace, kde se dle mých zkušeností a na základě poznatků z úvodní části nachází nejvíce Thajců. Po finálních korekturách, které vyvřely z posledního předvýzkumu thajské verze dotazníku, byl zahájen hlavní výzkum od května 2012.

Vzorek respondentů byl vybírán na základě nepravděpodobnostního výběru⁸³. Pro tento účel byla definována charakteristika osob, jež se mohou stát účastníky výzkumu. Respondenti tak museli splňovat dvě následující podmínky:

- 1.) Osoby thajské národnosti, mají thajské občanství a zároveň se nejedná o naturalizované osoby.
- 2.) V současné době žijí v České republice na základě dlouhodobého pobytu, tj. nad 90 dní nebo trvalého pobytu.

Zároveň byla použita metoda „sněhové koule“, která spočívá ve výběru jedinců na základě informací získaných od původního informátora (Disman 2002).

Distribuce dotazníku

Pro distribuci dotazníků bylo využito čtyř odlišných forem: osobní kontakt, internet, pošta a skrze prostředníka. Nejvíce používanou metodou se stal osobní kontakt, prostřednictvím kterého proběhlo roznesení všech dotazníků v Praze a Středočeském kraji. Jak bylo zmíněno, v případě Prahy se hlavní zřetel zaměřoval na thajské masáže a restaurace. Kontaktovány byly všechny thajské restaurace a masážní salony, které mají dohledatelné kontaktní údaje na internetu. Osoby v restauracích byly kontaktovány přímo při návštěvě podniku. Proces distribuce dotazníků u Thajců pracujících v masáží probíhal na základě oslovení manažera nebo majitele, kterým byl sdělen účel výzkumu. V některých případech bylo nutné přeposlat dotazník ke schválení majiteli. Po tomto „řízení“ se rozhodlo, zda může být výzkum v podniku realizován nebo nikoliv. V tomto směru je nutno podotknout, že převažovaly většinou pozitivní ohlasy a ve většině případů došlo k distribuci dotazníků. Ve dvou pražských případech se výzkum nezdařilo zrealizovat, přičemž v jednom z největších masážních salonů bylo zaměstnancům výslovně zakázáno na výzkumu jakkoliv spolupracovat⁸⁴. V případě povolení výzkumu byla následně

⁸² Vzorek byl sestaven pouze z thajských imigrantů.

⁸³ Disman (2002) připomíná, že tento výběr je založen na úsudku výzkumníka, kde musí být přesně a jasně definována populace, která bude zkoumána. V některých případech je tento způsob jediným řešením, to se týká především etnických minorit.

⁸⁴ Na základě informací od několika masérek, které znám, mi bylo sděleno, že zaměstnanci měli zájem dotazníky vyplnit v rámci pracovního volna, ale ty jim byly zabaveny se zákazem spolupráce pod podmínkou ukončení pracovního poměru a finanční pokuty. To může být zapříčiněno snahou zaměstnavatele vyhnout se sdělování informací o pracovních podmínkách zaměstnanců, které nemusí

navštívena provozovna a rozdány dotazníky buď přímo, nebo skrze kontaktní osobu. Na základě domluvy probíhal zpětný výběr dotazníků obvykle za 3 až 7 dní od distribuce. Ostatní typy šetření probíhaly v dalších krajích České republiky. Především se jednalo o výzkum probíhající skrze kontaktní osobu a poštu. V těchto případech byl nejdříve o záměru obeznámen zaměstnavatel (obdobná forma procesu jako v Praze). Následovalo doručení dotazníků, které byly po domluveném čase vybrány zpět kontaktní osobou nebo zaslány zaměstnavatelem na adresu výzkumníka. Poslední a nejméně využívanou metodou byla distribuce prostřednictvím internetu. Metoda spočívala v doporučení kontaktu některým z informátorů. Po obeznámení kontaktované osoby o projektu jí byl zaslán odkaz na webovou aplikaci s přístupem dotazníku v elektronické podobě.

Struktura dotazníku

Samotný dotazník se celkem skládal z 55 výzkumných otázek (viz příloha č. 2 a 3). Primárně byl rozdělen na 2 hlavní části. První část tvořilo 40 otázek rozdělených do šesti tematických celků, které se zaměřovaly na tyto oblasti: 1. migrace a její důvody, 2. přijetí společností a její hodnocení, 3. sociální vazby, 4. jazykové znalosti, 5. socioekonomické zázemí, 6. kultura. Druhá samostatně číslovaná část se skládala z 15 identifikačních otázek. Dotazník tvořilo 36 uzavřených otázek⁸⁵, 12 polouzavřených a 7 otevřených otázek.

6.1.2 Rozhovory

V konečné fázi dotazníkového šetření, které již vykazovalo signifikantní výsledky, byl zahájen kvalitativní výzkum formou rozhovorů. Z celé palety technik⁸⁶, které jsou v tomto výzkumu možné, jsem využil metodu polostrukturovaných rozhovorů s využitím návodu. Cílový počet osob získaných pro interview byl stanoven na 10 respondentů. Podmínky pro rozhovory vycházely ze stejných základů jako u dotazníkového šetření, s přidáním jedné podmínky - dobré jazykové znalost anglického, případně českého jazyka. Výběr respondentů probíhal na základě účelového výběru s použitím metody „sněhové koule“. Účelem těchto interview bylo nepřímo navázat na předchozí dotazníkové šetření a doplnit tak chybějící informace, které v předchozím výzkumu zůstaly skryté. Z toho vyplývala i obdobná struktura témat rozhovorů.

být vždy legální. O těchto podmínkách píše ve své práci Prachakitbamrung (2011), který odhalil, že je thajským zaměstnancům v České republice v některých případech odebírán pas, omezena osobní svoboda, nejsou jim vypláceny mzdy nebo je jiným způsobem porušována pracovní smlouva, a to především překročením zákonem stanovené pracovní doby. Téměř totožné výsledky přinesl i tento výzkum.

⁸⁵ Bylo použito několik typů uzavřených otázek, jednak dichotomické, alternativní, výčtové nebo stupnicové.

⁸⁶ Podle Hendla (2006) je v kvalitativním dotazování možno využít techniku skupinové diskuse, strukturovaných rozhovorů, neformálních rozhovorů, rozhovorů pomocí návodu atd.

6.2 Vyhodnocení výsledků šetření

Před začátkem výzkumu byly stanoveny 2 dílčí cíle, které se týkaly pouze samostatného výzkumu. Ty se však ne vždy podařilo naplnit. První cíl zaměřený na obsáhnutí výsledků ze šesti nejpočetněji osídlených krajů thajskou populací se podařilo naplnit pouze z 67 %. A to především z toho důvodu, že se nepodařilo zajistit distribuce do Jihočeského kraje kvůli geografické vzdálenosti a nulovým kontaktem se zástupci této skupiny. Rovněž se nepodařilo zrealizovat výzkum v Karlovarském kraji kvůli odmítavému postoji respondentů. Druhý cíl byl zaměřen na reprezentativnost vzorku se záměrem získání dostatečného počtu dotazníků (83) a interview (10). Závěrečné výsledky nakonec ukázaly, že odhad pro návratnost dotazníků se ukázal značně podhodnocený. V celkovém výčtu tvořila návratnost dotazníků 74 %, kdy z celkově 214 rozdaných dotazníků bylo navraceno 159. Příčinu vysoké návratnosti vidím jednak v přívětivé formulaci dotazníku, poskytnutém v rodném jazyce respondentů a samotným zájmem respondentů o výzkum⁸⁷. Další důležitou roli hrál fakt, že formuláře byly předány s podporou zaměstnavatele a v některých případech mohli respondenti vyplnit dotazníky během pracovní doby. Naopak počet osob potřebných k interview se ukázal jako nadhodnocený. Podařilo se získat pouze 4 respondenty. Nízká ochota k interview byla zapříčiněna horší jazykovou vybaveností Thajců a časovou tísni respondentů⁸⁸. I přesto, že se nepodařilo plně naplnit subjektivní cíle výzkumu, věřím, že práce přinese zajímavou analýzu thajské populace v České republice a to především z hlediska vysokého počtu zúčastněných respondentů. Jak připomíná Disman (2002) „s rostoucí velikostí vzorku se rozdíl mezi strukturou populace a vzorkem zmenšuje“ (Disman 2002, s. 97). Doufám, se že práce tak stane dobrým základem pro studium thajské populace v Česku.

6.2.1 Rozhovory

Rozhovorů se zúčastnila necelá polovina plánovaných respondentů. Kvůli nízkému stavu jsem se rozhodl, že nebudu věnovat tomuto kvalitativnímu výzkumu samostatnou kapitolu s prepisem jednotlivých odpovědí, ale budou vhodně zahrnuty jako doplňující součást výsledků dotazníkového šetření. Všechny rozhovory probíhaly v anglickém jazyce⁸⁹ a trvaly od 41 do 84 minut. V textu je zobrazena jejich modifikace v českém jazyce (překlad autora).

Charakteristika respondentů

R1 – žena, 44 let, základní vzdělání, rozvedená. Do České republiky přišla před 9 lety, před příchodem do Česka migrovala kvůli práci pouze v rámci Thajska. V současné době zde pobývá na základě dlouhodobého pobytu za účelem podnikání. Je spolumajitelka masáže, kde zároveň pracuje jako masérka. Rozhovor trval 55 minut.

R2 – žena, 50 let, základní vzdělání, rozvedená. Do České republiky přijela před 8 lety na základě pozvání její sestry, která zde již pracovala. Před příchodem do České republiky žila

⁸⁷ Několik respondentů během výzkumu přišlo s nabídkou distribuce dotazníků svým krajanům, kteří rovněž žijí v České republice. Této nabídky bylo využito minimálně, z důvodů systematického předávání dotazníku. Podmínkou pro tuto distribuci bylo, že osoby nesmí pracovat v místech, která již byla kontaktována, aby se předešlo případnému zdvojení poskytnutých dotazníků.

⁸⁸ Většina osob pracuje celý týden do pozdních hodin a poté už nejsou ochotni absolvovat proces, který by jim ubíral další část volna.

⁸⁹ Určitou výjimku tvořil rozhovor 4, u kterého byl účasten manžel respondentky, s kterým probíhal kontakt v češtině.

pouze v rodné vesnici. V Česku je na základě dlouhodobého pobytu a pracuje jako masérka v thajských masážích. Rozhovor trval 41 minut.

R3 – žena, 36 let, vysokoškolské vzdělání, vdaná za Čecha. Žije zde 7 let a před svým příjezdem migrovala jak v rámci Thajska, tak i v mezinárodním měřítku. V současnosti je držitelkou trvalého pobytu. V České republice pracovala jako učitelka, ale nyní pracuje jako recepční v salonu thajských masáží a občasně jako turistická průvodkyně. Rozhovor trval 63 minut.

R4 – žena, 42 let, základní vzdělání, vdaná za Čecha. V České republice žije 6 let, před příjezdem opakovaně migrovala v rámci Thajska. V současnosti pobývá v Česku na základě trvalého pobytu a pracuje jako masérka v masážním salonu, který si otevřela společně se svým mužem. Rozhovor trval 84 minut⁹⁰.

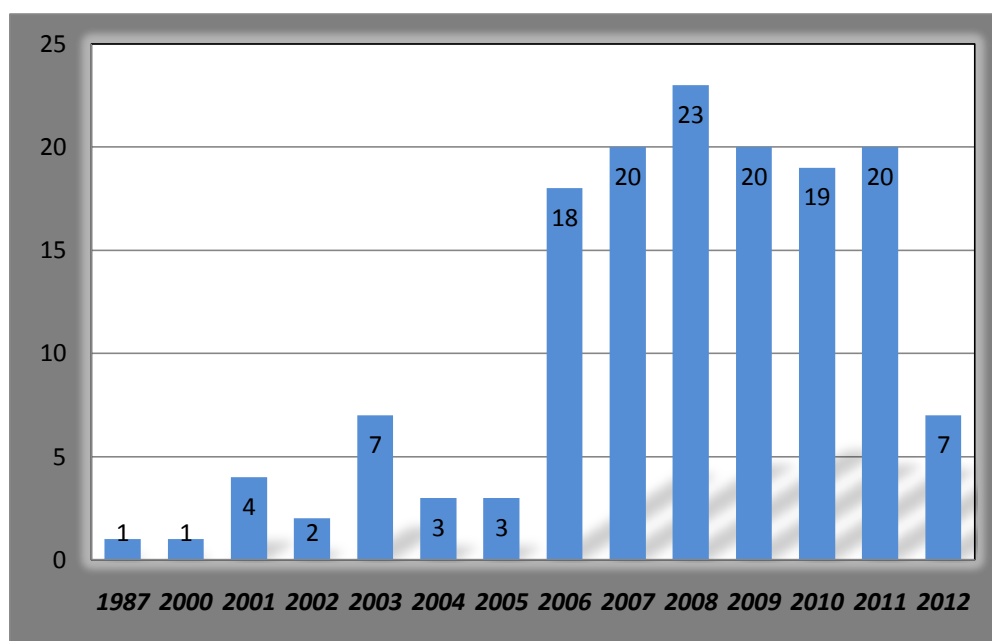
6.2.2 Identifikace respondentů dotazníkového šetření

Šetření se zúčastnilo 159 thajských imigrantů, z čehož bylo 139 žen, 6 mužů a 14 osob nevyplnilo tuto otázku (N=145). 95,2% zastoupení žen ve výzkumu tak téměř odpovídá reálnému stavu z pohledu genderového hlediska udávaného Českým statistickým úřadem (93 %). Průměrný věk je 40,1 let (N=147). Ukázalo se, že muži jsou mladší než ženy (průměrný věk muže 33,5 let, ženy 40,1 let). Nejmladší respondentem se stala žena ve věku 21 let, naopak nejstarším respondentem šetření žena ve věku 59 let. Se zvyšujícím se věkem stoupal počet respondentů. Tento stav kulminoval ve věkové kategorii 40–43 let, která v sobě zahrnovala největší počet respondentů. Následně počet respondentů s přibývajícím věkem klesal, jistou výjimku tvořili migranti ve věku 50 let, jež tvořili čtvrtou nejpočetnější skupinu (viz příloha 4, tabulka 1). S rostoucí oblibou České republiky a s tím spojeným nárůstem imigrantů je zároveň zřetelná změna ve věkové struktuře. Do roku 2007 průměrný věk Thajců přesahoval hodnotu 40 let. Od roku 2008 se však tato hranice každoročně snižuje (v roce 2011 byl průměrný věk příchozích 35,2 let, částečné výsledky z roku 2012 ukazují podobnou hodnotu 35,4 let).

První respondent šetření pobývá v Česku již od roku 1987, ostatní (N=148) přišli až po roce 2000. Nejpočetnější skupiny Thajců však přicházeli až od roku 2006 (viz graf 5). Tento jev plně koresponduje s údaji cizinecké policie, které jsou rozvedeny ve čtvrté kapitole.

⁹⁰ Délka rozhovoru byla ovlivněna přítomností manžela, který se aktivně zapojoval do společného rozhovoru.

Graf 5: Počet Thajců dle roku příchodu (N=148)

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: rok 2012 je neúplný, sčítání bylo ukončeno v sedmém měsíci.

87,2 % Thajců pobývá v České republice na základě dlouhodobého víza za účelem zaměstnání. Ostatní skupiny nejsou již tak statisticky významné – druhá nejpočetnější skupina jsou migranti, kteří jsou zde za účelem podnikání (5,4 %), osoby na základě dlouhodobého pobytu za účelem sjednocení rodiny (4 %), trvalého pobytu (2,7 %) a dlouhodobého pobytu za účelem studia (0,7 %)⁹¹. Je nutno vzpomenout, že osoby s trvalým pobytem jsou ze 75 % manželky Čechů, které zde mají nepřerušovaný pobyt po dobu minimálně 5 let.

Pro vzdělání imigrantu⁹² platí, že se jedná o osoby spíše s nižší úrovní vzdělání. Základní stupeň uvedlo 40,1 % respondentů, nižší střední vzdělání 24,6 %, vyšší střední 28,2 % a vysokoškolské či postgraduální 7 % (jedná se především o bakalářský stupeň). Je však třeba si uvědomit rozdíly ve vzdělávacím systému⁹³. Na úrovni vzdělání se rovněž podepisuje fakt, že vyšší vzdělání je již placené a střední školy nejsou zcela dostupné pro odlehlé rurální oblasti. „*Chtěla jsem studovat ještě střední školu, ale rodiče mi to nemohli zaplatit, navíc bych musela každý den cestovat a to je drahé, po základní škole jsem musela jít pracovat*“ (R4). Zlepšující se kvalita úrovně vzdělání v Thajsku se pomalu promítá i do struktury thajských imigrantů v Česku – zatímco do roku 2008 přicházeli na území republiky většinou osoby se základním vzděláním, nyní se již zvyšuje počet osob, které mají vyšší kvalifikaci (např. 70 % vysokoškolsky vzdělaných přišlo až po roce 2008). V tomto případě platí rovnice, kdy s klesajícím věkem, který byl zaznamenán v poslední době, roste úroveň vzdělání (průměrný

⁹¹ Pro charakteristiku pobytu na území České republiky, platí, že N=149.

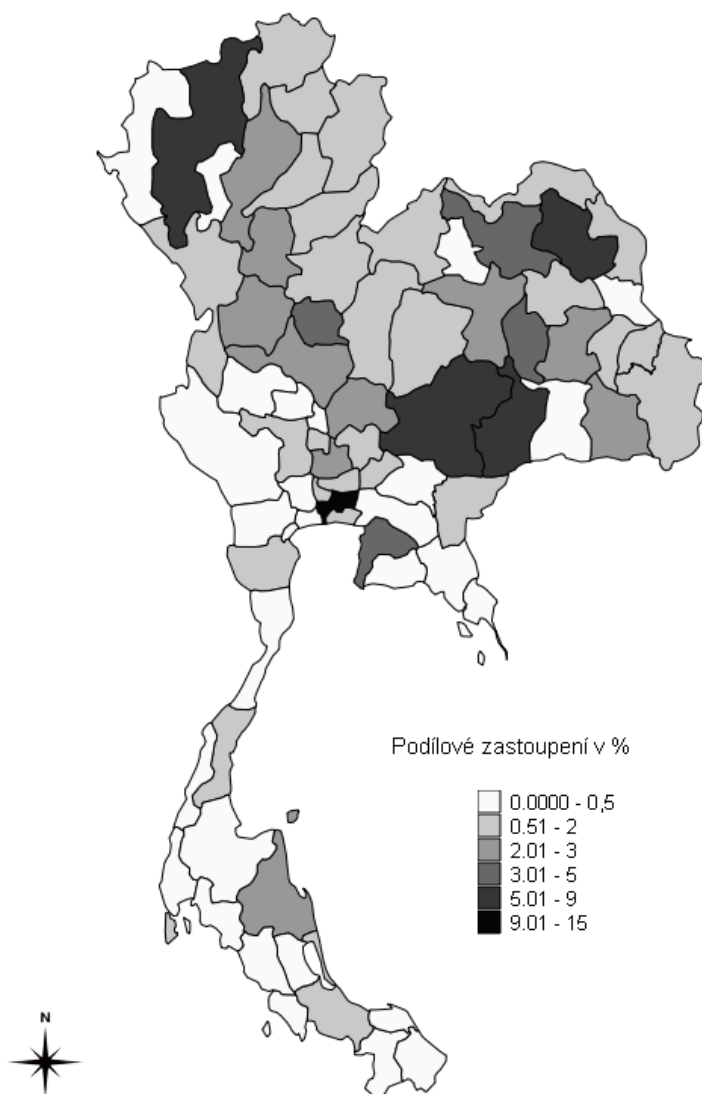
⁹² Pro vzdělání je N=142.

⁹³ Základní vzdělání v Thajsku je pouze do šesté třídy a zároveň je zde odlišná vyučovací osnova. Na rozvoj gramotnosti a aritmetiky je brán hlavní zřetel pouze v prvních 2 letech studia a postupně se snižuje. Výuka je poté zaměřena hlavně na pracovní dovednosti, rozvoj charakteru a řešení sociálních problémů. Nižší střední vzdělání trvá další tři roky a je zaměřeno na další rozvoj vědomostí a dovedností. Vyšší střední vzdělání je rovněž tříleté a je zaměřeno na přípravu do zaměstnání nebo na studium vysoké školy. Vysoké vzdělání je děleno na bakalářský stupeň, jehož studium trvá 4 nebo 5let a magisterské studium (2roky).

věk pro základní vzdělání je 44,8 let, nižší střední 37,9 let, vyšší střední 37,2 let, vysokoškolské 35 let).

Rodinný stav respondentů (N=152) ukazuje na to, že největší skupinu tvoří imigranti, kteří jsou svobodní (44,1 %). Následují skupiny vdaná/ženatý (21,7 %), rozvedený (19,1 %), vdovec/vdova (9,9 %) a osoby, které žijí s partnerem (5,3 %). Thajci, kteří jsou v manželském svazku nebo žijí s partnerem (N=41), jsou ve vztahu především opět s Thajci (61 %) a Čechy (29 %), ostatní cizinci tvoří zbytek. 68,6 % ze 137 respondentů má děti, přičemž platí, že osoby, které jsou v manželství s českým občanem, jsou ve 30 % případech bezdětné. Děti z těchto párů žijí v 100% zastoupení v České republice, naopak děti Thajců, kteří nemají českého partnera, žijí v 96 % případů v Thajsku.

Obrázek 7: Mapa provincií místa původu Thajských imigrantů v Česku

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Mapa na základě černo-bílé škály zobrazuje místa původu Thajských imigrantů v Česku v podílovém zastoupení. Při 100 % zastoupení N=144 (numerický přehled viz příloha 4, tabulka 2).

Thajci v České republice pochází téměř ze všech provincií Thajska. Největší skupina osob se však narodila v severovýchodním regionu (43 %) ⁹⁴. Nejvyšší zastoupení osob z jedné provincie pochází z Bangkoku (11,1 %), dále jsou vysoce zastoupeny provincie Buriram, Sakon Nakhon (obě po 6,9 %), Chiang Mai, Nakhon Ratchasima (obě po 6,3 %) a Udon Thani (4,9 %). Celkový přehled o původu thajských imigrantů dle provincií zobrazuje obrázek 7, který pomocí černobílé škály odlišuje podílové zastoupení Thajců v Česku dle jejich rodné provincie. Při bližším pohledu na úroveň okresu zjistíme, že koncentrace se logicky ještě snížila. Větší zastoupení tvoří opět Bangkok (11,9 %) ⁹⁵, dále Bua Yai (3,7 %), Chonburi, Wanon Niwat (oba po 3 %). Ostatní okresy mají zastoupení maximálně tři osob, přičemž 83 % okresů je zastoupeno pouze jednou osobou (přehled všech okresů viz příloha 4, tabulka 3).

6.2.3 Migrace a její důvody

Tato část šetření byla zaměřena na identifikaci důvodů migrace do České republiky a rovněž analyzovala zkušenosti respondentů s vnitřní a mezinárodní migrací.

První otázka v tomto okruhu se zabývala důvody migrace – respondenti měli možnost určit dvě hlavní příčiny, které je vedly k rozhodnutí pro odchod z Thajska. Celkový počet dotazovaných, kteří vyplnili tuto otázku, byl 157, přičemž 60 % uvedlo více než jeden důvod k jejich emigraci.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že hlavní příčinou pro migraci je získání peněz, s kterými pak budou moci finančně podporovat rodinu – tuto možnost zvolilo 67,5 % všech dotazovaných Thajců. S touto odpovědí je propojen i druhý nejčastěji udávaný důvod, jimiž jsou lepší finanční podmínky než v Thajsku (65,5 % všech dotazovaných). Provázanost těchto skutečností se zároveň projevila i v celkovém hodnocení emigrace. 84 % všech dotazovaných uvedlo alespoň jeden z těchto faktorů jako hlavní příčinu odchodu pro odchod z Thajska. Obecně totiž platí, že většina pracovních migrantů je z velmi chudých rodin. Mnohdy tak bývá migrace do zahraničí za lepší práci jedinou možností jak zabezpečit rodinu z vydělaných peněz. Třetí hlavní příčinou byla snaha vytvoření rodiny (8 % v celkovém hodnocení). Ostatní důvody již nebyly nijak statisticky významné, jednalo se především o získání pracovního místa, sloučení rodiny, snaha o lepší zkušenosti nebo život v Evropě (viz graf 6).

Výběr České republiky jako cílové země je založen především na základě příznivější migrační politiky a vytvořených migračních sítí.

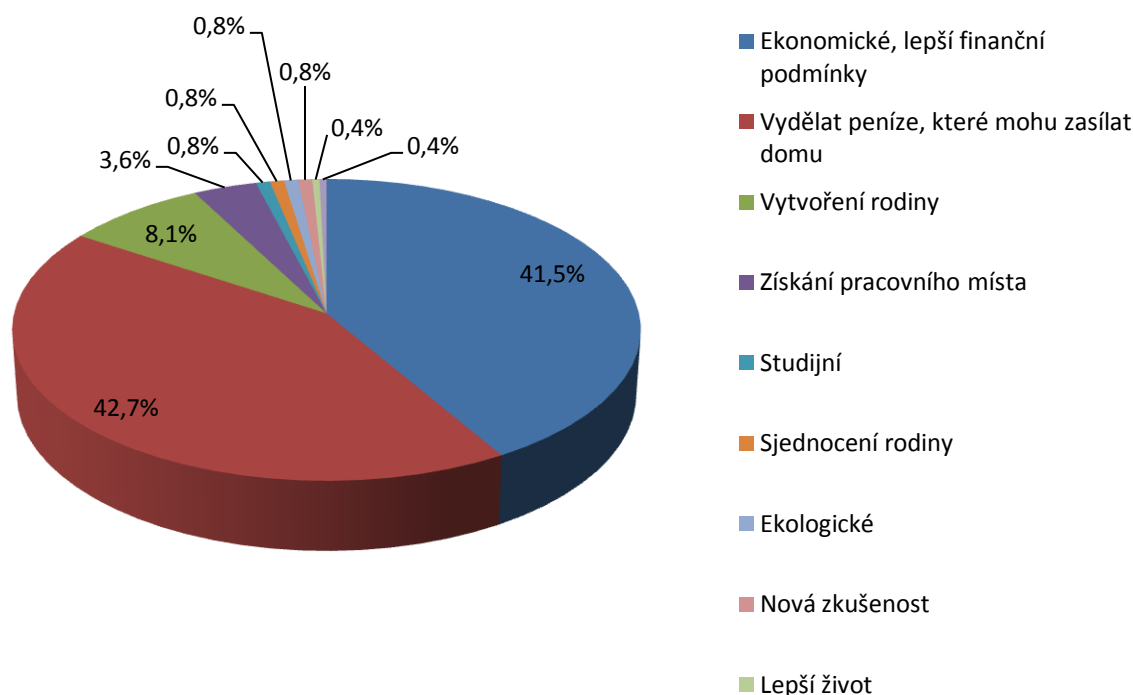
„Bylo mi jedno, kam se dostanu, chtěla jsem do zahraničí, abych mohla vydělat peníze. O České republice mi vyprávěla sestra, která zde již pracovala. Šla jsem tedy za ní, jelikož dostat se do ostatních zemí jako Německo nebo USA je složité, Česká republika je mnohem dostupnější“ (R2).

„Českou republiku jsem si vybrala, protože jsem chtěla vydělat peníze, které pak mohu posílat rodině. Měla jsem již rozjednanou Jižní Koreu, ale přišla za mnou kamarádka s tím, že jde pracovat do České republiky jako masérka. Říkala mi, že zaměstnavatel shání více lidí a zda bych nešla taky. Bylo pro mě důležité, že alespoň někoho budu znát, tak jsem souhlasila. Všechny dokumenty vyřizoval a platil zaměstnavatel (to pak postupně splácela z platu). Trvalo to asi půl roku, než jsem se sem dostala“ (R4).

⁹⁴ Pro místo narození platí, že N=144.

⁹⁵ Bangkok jako město se dělí na 50 obvodů, avšak v tomto měření byl brán jako jeden celek.

Graf 6: Hlavní důvody pro migraci Thajců do České republiky

Zdroj: Dotazníkové šetření

Respondenti se shodují na tom, že vyřízení všech dokumentů a požadavku trvá v průměru 3–6 měsíců. Do Česka se dostávají převážně ve skupinách. „Všechny věci potřebné k pobytu zařizovala společnost. V Thajsku nás kontaktoval zaměstnavatel a dohodl se s pěti holkami, když byl s námi spokojený, nabral dalších deset našich kamarádek“ (R1). Jsou to převážně osoby z Isaanu⁹⁶, kterým zaměstnavatel platí všechny výdaje a ty mu pak postupně splácí. „Tím, že jsem odešla, vznikl mi dluh, který jsem pak splácela 1 rok“ (R1). Někteří imigranti si však cestu platí sami ze svých úspor. Jedná se především o více vzdělané osoby, které již předtím opustili svoje rodné město za účelem práce. Zároveň někteří Thajci mluví o tom, že se snaží o to, aby se do České republiky dostali i jejich příbuzní, kteří by zde mohli pracovat. „Mladší bratr je ještě v Thajsku a pomáhá rodičům, ale už jsem mu zaplatila masérský kurz, aby sem mohl přijet pracovat“ (R4).

Pouze 16,1 % uvedlo, že mělo dostatek informací⁹⁷ o České republice před jejich příchodem. „Měla jsem dostatek informací přes moji sestru, věděla jsem, jak to chodí v práci, jaká je tu krajina a kultura. Další informace mi řekli Češi, kteří nabírali zaměstnance v Thajsku“ (R2). Většina respondentů (58,1 %) odpovědělo, že měli jen pár základních informací. 25,8 % nevědělo o Česku vůbec nic. „O zemi jsem nevěděla nic, kamarádka mi jen řekla, že je to v Evropě“ (R4).

Více než polovina (60,9 %) neměla osobní zkušenosti s předchozí migrací. Necelá třetina (31,4 %) migrovala v rámci země a 7,7 % respondentů mělo zkušenosti s vnitřní i mezinárodní migrací (většinou se však jednalo o země v rámci ASEANu). Nicméně 32,5 % uvedlo, že někdo

⁹⁶ Isaan je označení pro severovýchodní region Thajska.

⁹⁷ Celkový počet respondentů, kteří odpověděli na tuto otázku N=147.

z jejich rodiny v současné době žije v zahraničí. Ve většině případů (60,9 %) se jednalo o sestru, druhým nejpočetnějším rodinným příslušníkem byl bratr a sestřenice (oba 13 %). Tyto osoby převážně žijí rovněž v České republice (28 %), Německu, Singapuru nebo Anglii (všichni 10 %), případně v ostatních zemích⁹⁸ (viz příloha 4, tabulka 4).

„Před příchodem do České republiky jsem již byla v USA, potom jsem se vrátila zpět do Thajska. Chtěla jsem zkusit něco nového, a proto jsem se rozhodla, že si najdu práci v Evropě. Líbí se mi východní Evropa, po které jsem cestovala čtyři týdny. Především v České republice to bylo pěkné. Přes internet jsem si proto zde začala hledat práci“ (R3).

„Předtím než jsem se dostala do České republiky, pracovala jsem u rodičů na poli. Od 14 let jsem získala lepší práci v továrně s nábytkem v Bangkoku. Potom jsem se přesunula do Pattaye, kde jsem začala pracovat jako masérka. Chtěla jsem však jít do světa. Od bratra, který již pracoval v zahraničí, jsem věděla, že si vydělám mnohem více peněz“ (R4).

6.2.4 Přijetí společností a její hodnocení

V této části dotazníkového šetření byl hlavní zřetel zaměřen na pocity imigrantů, které měli po příchodu do České republiky a zároveň jejich hodnocení současného života v nové zemi. Druhá část se zaměřila na přijetí od majoritní společnosti.

V rámci šetření se prokázalo, že 12,4 % dotazovaných bylo po svém příchodu celkově zklamáno Českou republikou, naopak 19,6 % hodnotilo Česko velmi pozitivně a zdejší podmínky předčili jejich očekávání. 32,7 % sdělilo, že je to přesně to, co očekávali. Zbýlých 35,3 % uvedlo, že ani nic neočekávali. Tento stav přesně koreluje s jejich předchozími informacemi o České republice – osoby, které neměli předchozí informace, rovněž nic neočekávali; ti, kteří naopak měli dostatek informací, uvedli, že je to přesně to, co očekávali nebo že stav předčil jejich očekávání. S dobou strávenou v České republice se negativní i více pozitivní ohlasy snižují. Při hodnocení života v Česku vyjádřilo svoji spokojenost 28 %, spíše spokojených bylo 15,2 %, neutrální pocity prožívalo 54,4 % a nespokojených bylo 1,9 %. Tato změna je zapříčiněna délkou pobytu. Především osoby, které byly zklamané po příchodu do země, zde utvořily přátelství s ostatními Thajci a necítí se být po čase tolik izolovaní. Naopak nadšení z pobytu v nové zemi velmi klesá po zjištění skutečné reality (velká pracovní vytíženost, nedodržování pracovní smlouvy...).

Většina všech (93,3 %) Thajců si myslí, že se v České republice má lépe než v Thajsku (viz příloha 4, tabulka 5). Jako hlavní důvod uvedlo 126 (N=148) dotazovaných vyšší výdělek peněz. Tento stav logicky souvisí s jejich důvodem emigrace v důsledku ekonomické deprivace v rodné zemi (na téměř totožné výsledky v České republice naráží Prachakitbamrung 2011). Je však nutno podotknout, že v celkovém součtu⁹⁹ nebyl finanční faktor natolik dominantní. Více než polovina ho označila za hlavní důvod, který zlepšuje kvalitu jejich života, nicméně respondenti rovněž oceňovali to, že mohou žít v Evropě nebo že zde mají více osobních svobod (viz tabulka 6).

⁹⁸ Pro toto měření nebyly úplné údaje. Z celkového počtu respondentů uvedlo 50 osob, že některý z jejich rodinných příslušníků žije v současné době v zahraničí, ale pouze 23 osob uvedlo, o koho se jedná a 21 osob, v které zemi žije.

⁹⁹ K této otázce byla možnost zvolit 2 důvody. Tuto možnost zvolilo téměř 80 % respondentů. Celkově tak bylo zaznamenáno 235 odpovědí.

Tabulka 6: Příčiny lepšího života Thajců v České republice (N=148)

Důvod	Počet 1	Počet 2	Počet celkem	Podíl celkem
Vydělávám více peněz	126	0	126	53,6
Mohu žít v Evropě	8	18	26	11,1
Více možností	10	22	32	13,6
Lepší práce	3	17	20	8,5
Sjednocení/vytvoření rodiny	1	0	1	0,4
Více osobních svobod	0	13	13	5,5
Lepší klimatické podmínky	0	17	17	7,2

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: respondenti měli možnost uvést dva důvody, které vedou ke zlepšení jejich života. Sloupec s názvem Počet 1 zahrnuje odpovědi, které byly označeny jako první. Počet 2 zahrnuje odpovědi, které byly označeny jako druhé. Počet celkem je součet předchozích dvou sloupců. Podíl celkem je procentuální zastoupení obou odpovědí, přičemž 100 % je rovno N=148.

Jako velmi překvapivé se ukázaly výsledky z hlediska hodnocení etnicity. Většina Thajců v Česku má smíšenou identitu, kdy se neoznačili ani za Thajce ani za Čecha (56,1%). 43,2% se označilo za Thajce a 1 osoba se dokonce označila jako Čech.

Ze subjektivního hlediska hodnotí Thajci jejich přijetí majoritní společnosti jako bezproblémové. 32,7 % dotazovaných¹⁰⁰ uvedlo, že byli přijati českou většinovou společností dobře nebo velmi dobře. Naopak pouze 3 % sdělilo, že byli přijati špatně. Zbytek je v tomto postoji neutrální a necítí, že by byl přijat ani dobře ani špatně (viz příloha 4, tabulka 6). Ačkoliv jsou tyto výsledky vcelku pozitivní, tak pouze 51 % dotazovaných odpověděla, že neměla problém s rasizmem nebo diskriminací. 22,7 % uvedlo, že byli přímo obětí rasizmu a 26,2 % sdělilo, že osobní zkušenosti nemá, avšak zná případy, kdy krajané tento problém u majoritní společnosti měli.

„Sama jsem moc problému neměla, jen takový vnitřní pocit, kdy víte, že se na vás lidi koukají divně jen kvůli tomu, že nevypadáte jako oni. Od ostatních ale vím, že občas čelili narážkám, co tu dělají nebo ať se vrátí tam, odkud přišli“ (R3).

„Problém diskriminace jsem u sebe zažila asi dvakrát, kdy jsem čelila různým narážkám. Špatné je to ale na cizinecké policii. Je těžké se tam vůbec dostat a pak se tam k nám chovají hrozně, jsou arogantní nebo nám informace říkají v češtině a pak jsou naštvaní, že jim nerozumíme“ (R4).

¹⁰⁰ Pro tuto otázku je N=156.

6.2.5 Sociální vazby

Účelem této části bylo zjistit sociální vazby, které imigranti udržují, a zjistit tak jejich začlenění do majoritní společnosti v České republice.

V otázce jaké mají kamarády v České republice všichni dotazovaní (N=121) uvedli, že jsou to ostatní Thajci – převážně se jedná o Thajce, které potkali zde v Česku. Pouze 48 % uvedlo, že je v kontaktu i s Čechy, přičemž se většinou jedná o kontakt se zaměstnavatelem, který je Čech nebo se zákazníky v práci. Z této skupiny 18 % sdělilo, že minimálně polovina jejich kamarádů jsou Češi. Tyto osoby jsou převážně migranti, kteří zde mají rodinu nebo na území republiky pobývají již delší dobu.

„V kontaktu s Čechy jsem přes svého manžela, setkáváme se pravidelně s jeho rodinou nebo kamarády, kteří jsou už i moji kamarádi, ale sama jsem s nimi nikdy nešla. Nemám na to čas, a pokud ho mám, trávím ho s ostatními Thajci, kteří jsou v České republice“ (R4).

Jako komunita udržují Thajci mezi sebou velmi silné vztahy – 83,4 % uvedlo, že se s ostatními krajany stýká několikrát za týden. To je dáno samozřejmě jednak tím, že pracují po skupinách ve stejném zaměstnání, jednak jejich kulturou a náboženstvím a rovněž tím, že bydlí blízko sebe. Více než polovina (51 %) uvedla, že ostatní Thajci bydlí ve stejném domě. Třetina sdělila, že ostatní krajané jsou dostupní do 30 minut (viz příloha 4, tabulka 7). Kontakty s krajany navazují především v práci nebo se již znají z Thajska a společně přiletěli do České republiky pracovat (viz tabulka 7).

Kontakty však neudržují pouze se svými krajany v České republice, ale zároveň i se svými přáteli a známými v Thajsku. Většina tyto sociální vazby udržuje několikrát za týden (48,5 %) nebo alespoň jednou za týden (22,4 %), a to především pomocí internetu (50 %) a telefonu.

Tabulka 7: Způsob seznámení s krajany v České republice

Způsob seznámení	Počet	Podíl
Přicestovali spolu	42	18,3
V práci	81	35,2
Na oslavách	41	17,8
Doporučení známých	33	14,4
Internet	4	1,7
Náhodně	24	10,4
V Thajském chrámu	5	2,2
CELKEM	230	100

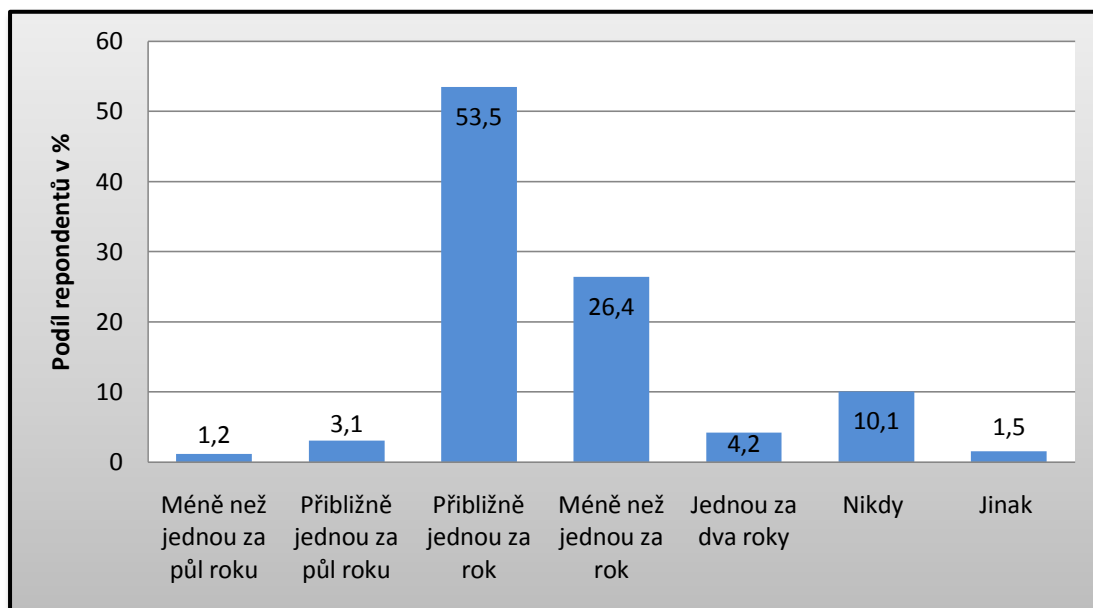
Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíl je uveden v procentech. Platí tedy, že 100 % je N=230.

Pro Thajce je z hlediska jejich víry a kultury nejdůležitějším faktorem života rodina. Tento jev se prokázal již při samotné migraci, kdy byla finanční pomoc rodině označena jako její hlavní důvod. Není tedy překvapením, že kontakty mezi sebou udržují i po příchodu do České republiky. Obdobně jako u přátel je nejoblíbenějším komunikačním prostředkem telefon (58 %) a internet (42 %), nicméně kontakt je intenzivnější – 70 % je ve spojení se svou rodinou více než jedenkrát za týden a 22 % aspoň jednou týdně (viz příloha 4, tabulka 8 a 9).

Svůj kontakt s rodinou a přáteli v Thajsku rovněž udržují přes návštěvy rodné země. I když je tento styk z jejich hlediska finančně náročný, 90 % respondentů uvedlo, že jezdí v určitých

pravidelných intervalech domů, přičemž 54 % respondentů se do Thajska vrací jednou ročně (viz graf 7). V rámci své návštěvy rovněž kontaktují své známé s informacemi o České republice a s pověřením zaměstnavatele se snaží nabírat nové zaměstnance.

Graf 7: Frekvence návštěv rodné země

Zdroj: Dotazníkové šetření. N=159.

Je třeba si uvědomit, že svoje vazby s rodinou neudržují jen skrze kontakty pomocí internetu nebo telefonu, ale zároveň i zasíláním remitencí. To samozřejmě vyplývá z tradic bun khun (viz kapitola 1) a zároveň i z podstaty jejich migrace. 95,6 % respondentů uvedlo, že domu zasílá pravidelně nebo nepravidelně finanční obnos. Ostatní osoby, které v současné době remitence nezasílají, jsou především manželky Čechů.

„Pravidelně posílám peníze na studium svému synovi, který žije v Thajsku“ (R1).

„Dříve jsem jednou za 3 měsíce posílala pravidelně 40 000 až 50 000 Kč své rodině. Nyní neposílám nic, jelikož jsme si s manželem otevřeli vlastní masážní salon a už mi tak nezbyývají peníze, které bych domů mohla poslat. Naopak, jednou nám posílala rodina peníze zpět, abychom mohli začít provozovat náš podnik“ (R4).

Remitence jsou většinou zasílány každý měsíc (43,7 %) nebo nepravidelně (31,8 %) pokud ušetří určitou částku peněz (viz tabulka č. 7). Částky se liší podle toho, v jaké frekvenci jsou zasílány. Nejběžnější variantou je 10 000 Kč jednou za měsíc. Následně se částky zvyšují v rámci desetitisíců, jednorocní platby tak v průměru činí sumu okolo 60 000 Kč (viz příloha 4, tabulka 10)¹⁰¹. Nejoblíbenějším způsobem zasílání remitencí je přes Western Union, ale někteří volí i zasílání přes ostatní Thajce, kteří plánují cestu do Thajska. Tímto způsobem se snaží vyhnout vysokým poplatkům za oficiální cestu transakce. Peníze z remitencí jsou především využívány na zkvalitnění životních podmínek rodiny. *„Za posílané peníze rodina dělala hlavně úpravy na baráku nebo rozšiřovali pole, aby mohli více vypěstovat. Vždycky mi pak poslali fotky, co všechno za peníze pořídili, a já jsem pak byla šťastná, že jsem jim mohla pomoci“ (R4).* Peníze slouží i na lepší vzdělání potomků, kteří zůstali v Thajsku nebo na nákup

¹⁰¹ V důsledku citlivosti těchto dat vyplnilo tuto otázku pouze 66 % respondentů.

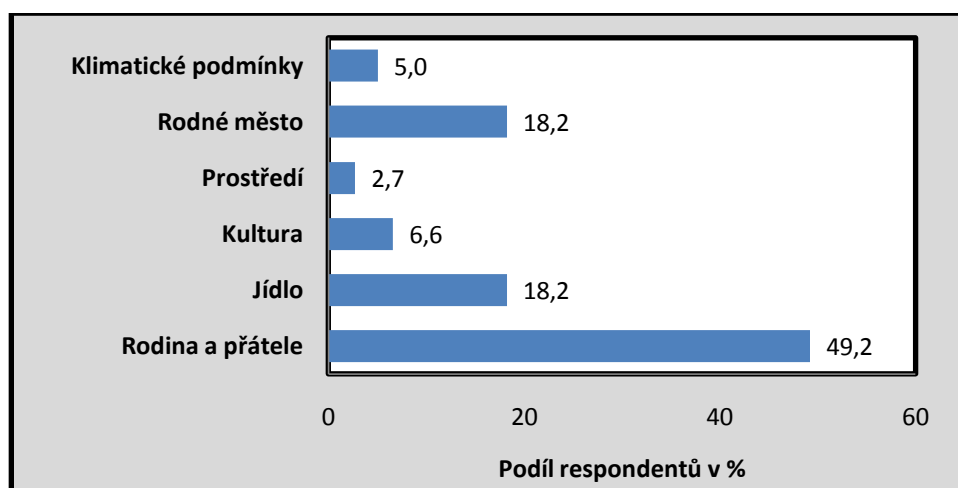
spotřebičů. Lidé z Isaanu rovněž při svých návštěvách podporují rozvoj ve vesnici, především financemi na vylepšení chrámů.

Ačkoliv většina respondentů je v častém kontaktu se svými blízkými, cítí se být v České republice osamělí. Dotazovaní měli možnost vyjádřit svůj stesk na klasické pětiúrovňové stupnici¹⁰². Více než polovina (58,7 %) odpověděla, že se jim po Thajsku stýská velmi. Následné hodnocení se každým stupněm snižovalo až na 3,2 % těch, kterým se stýskalo málo (viz příloha 4, tabulka 11). Nejvíce respondentům chybí jejich rodina a přátelé, jídlo a rodné město (viz graf 8).

Na základě těchto výsledků a nedostatečném kontaktu s majoritní společností, který ústí ve vědomou separaci, nemůžeme v České republice mluvit o sociální integraci Thajců na úrovni interaktivní nebo identifikační (viz kapitola 2.4). To ostatně potvrzuje i otázka, která se zaměřila na jejich trvalé usazení v České republice. 40 % Thajců vyjádřilo svojí touhu vrátit se zpět do Thajska a pouze 8 % je rozhodnuto zůstat natrvalo v Česku (viz tabulka 8).

„Do České republiky, jsem přijela před šesti lety. Za tu dobu jsem si tu našla manžela a vydělala nějaké peníze. Chci tu ještě pracovat, abych vydělala co nejvíc peněz, potom se s manželem vrátíme do Thajska, ale ještě nevím kdy“ (R4).

Graf 8: Důvody stesku (N=152)

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou z celkového součtu zastoupeny v procentech. Platí tedy, že 100 % je N=152.

¹⁰² Hodnota jedna znamenala, že se respondentovi nestýská po rodné zemi vůbec, jeho stesk se stupňoval na základě vyšších hodnot, kdy ohodnocení pět znamenalo, stýská se mi velmi.

Tabulka 8: Touha trvalého usazení Thajců v České republice (N=153)

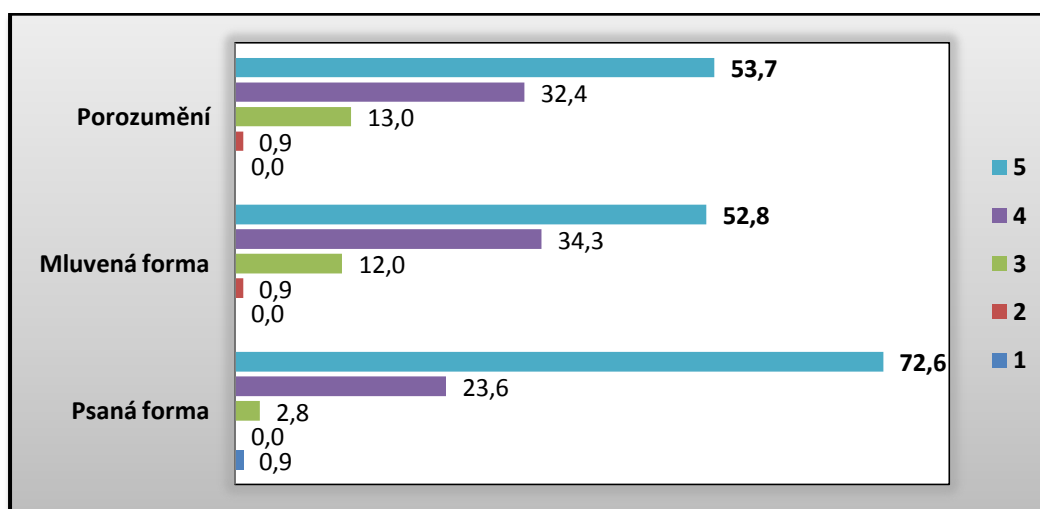
Rozhodnutí	Počet	Podíl
Ano, chci zůstat v České republice	12	7,8
Ne, chci se vrátit zpět do Thajska	60	39,2
Ne, chci se časem odstěhovat do jiné země	6	3,9
Ještě nevím	75	49,0
CELKEM	153	100

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou z celkového součtu zastoupeny v procentech. Platí tedy, že 100 % je N=153.

6.2.6 Jazykové znalosti

Tato část výzkumu se logicky dle názvu zaměřovala pouze na získání informací o znalosti českého jazyka. Ten je z hlediska kulturní integrační dimenze považován za základní podmínku ke sbližování a porozumění.

Na stupnici od jedné do pěti¹⁰³ měli respondenti ohodnotit svojí znalost češtiny ve třech úrovních: psaní, čtení a porozumění. Ve všech úrovních byla nejčastějším hodnocením známka 5, tedy žádná znalost. Zřetelné to bylo především u schopnosti psát, kde se hodnotilo 73 % respondentů právě nejhorší známkou. Jedinou výjimku tvořila vysokoškolsky vzdělaná žena, která zde žije několik let a je vdaná za Čecha – ta své znalosti hodnotila nadprůměrně ve všech oblastech (s hodnocením 1 v psané formě byla jediná ze všech, obdobně i s hodnocením 2 v mluvené formě). Pouze 3 % označili svojí schopnost psaní jako průměrnou. To je samozřejmě dáno naprostou odlišností české a thajské abecedy. V kombinaci s nedostatkem času je pro Thajce téměř nemožné se tuto schopnost naučit. Ostatní dvě skupiny dopadly v hodnocení téměř totožně (viz graf č. 9).

Graf 9: Úrovně znalosti českého jazyka

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou udávány v procentech. Hodnocení je založeno na pětiúrovňové škále, kdy 1 = výborná znalost, 5 = žádná znalost. N=108.

¹⁰³ Hodnocení bylo jako ve škole, kdy 1 = výborná znalost, naopak 5 = žádná znalost.

S velmi špatnými výsledky ohledně znalosti českého jazyka, koresponduje i odpověď, na otázku, zda se v současné době učí český jazyk. Téměř polovina (47 %) respondentů poukázala na to, že se češtinu neučí a ani to nemá v plánu. Dalších 15 % se češtinu neučí, ale v budoucnosti to předpokládá. Ostatní Thajci se učí jazyk nepravidelně v kurzech nebo sami, pouze 5 % se učí pravidelně (viz příloha 4, tabulka 12).

„Češtinu se učím občas sama, ale stále nerozumím, umím jen pár slovíček, které využiju v práci. Je to velice těžký jazyk“ (R2).

„Češtinu se učím sama, na žádné kurzy jsem nechodila. Většinu se naučím od svého manžela¹⁰⁴, ostatních nebo knih. Když jsem přiletěla, neuměla jsem vůbec nic. Měla jsem jen pár poznámek ohledně termínů, které využiju v práci – záda, bolí atd. Dnes už rozumím celkem dobře. Chtěla jsem se naučit jazyk kvůli tomu, abych rozuměla, když půjdu na nákup nebo abych se domluvila s manželovou rodinou“ (R4).

V souvislosti s předchozím hodnocením byla respondenty označena angličtina jako hlavní dorozumívací prostředek s majoritní společností, nutno však podotknout, že i úroveň angličtiny je mezi Thajci velmi nízká. To všeobecně vede ještě k větší izolovanosti od majoritní společnosti.

6.2.7 Socioekonomické zázemí

Tato předposlední část výzkumu se zabývala především otázkami, které nám napomohou zhodnotit strukturální dimenzi sociální integrace. Hlavní část tak byla zaměřena na zaměstnání a ubytování.

Většina (91,6 %) Thajců je v České republice zaměstnaná, ostatní osoby zde působí jako podnikatelé, studenti nebo jsou v domácnosti. Drtivá většina (92,4 %) uvedla specifikaci svého zaměstnání jako masérka nebo terapeutka (viz tabulka 9).

Tabulka 9: Druhy povolání Thajců v České republice (N=145)

Zaměstnání	Počet	Podíl
Masérka/terapeutka	134	92,4
Kuchařka	3	2,1
Recepční	1	0,7
Studentka	2	1,4
Žena v domácnosti	3	2,1
Byznysmenka	1	0,7
Majitelka masáží	1	0,7
CELKEM	145	100

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou udávány v procentech. Povolání jsou udávána v ženském rodě z hlediska nadstandardního zastoupení žen. Zde je nutno podotknout, že ačkoliv 5 osob uvedlo, že zde podniká a zároveň zde mají víza k dlouhodobému pobytu za účelem k podnikání, tak pouze dvě z nich se v této tabulce označili za podnikatele. Ostatní jsou sice majitelem salonu, ale zároveň v něm pracují jako běžní zaměstnanci.

Ačkoliv má velká část respondentů pouze základní vzdělání, tak 81,6 % uvedlo, že pracuje ve svém vystudovaném či vyučeném oboru. V tomto smyslu se však jedná o specializované

¹⁰⁴ Manžel respondentky je Čech.

masérské kurzy, které absolvovali v Thajsku. 18,4 % uvedlo, že ve vystudovaném oboru nepracuje. Přímým zaměstnavatelem bývá z 81 % Čech, ostatní uvedli, že je jejich zaměstnavatel jiný cizinec.

Platové podmínky jsou odlišné dle místa výkonu a délce pobytu v České republice, naopak vzdělání u osob v masážních salonech nehraje žádnou roli. Obecně tedy platí, že nejvyšší plat mají Thajci, kteří pracují v Praze oproti těm, kteří pracují v menších městech. Zároveň je důležité, jak dlouho zde již pracují. S rostoucí délkou pobytu narůstá jejich plat. To je zapříčiněno faktem, že mzda Thajců v masážních salonech je většinou složena ze dvou částek. První je základní plat a druhá jsou podíly z odpracovaných masáží (hodin), v některých případech je mzda založena pouze na podílech z masáží. Terapeutky, které zde žijí již delší čas, mají své stále zákazníky a odpracují tak více hodin, za které se jim zvyšuje plat. Zaznamenaný je i rozdíl mezi obory, kde kuchaři a podnikatelé pobírají ve všech případech více peněz než masérky. Platové podmínky dle kategorií zachycuje tabulka 10.

Tabulka 10: Platové kategorie Thajských imigrantů v České republice (N=135)

Platová kategorie	Počet	Podíl
5000 - 7500	1	0,7
7500 - 10 000	23	17,0
10 000 - 12 500	4	3,0
12 500 - 15 000	18	13,3
15 000 - 20 000	80	59,3
20 000 - 25 000	4	3,0
25 000 - 30 000	1	0,7
30 000 a více	4	3,0
CELKEM	135	100

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou z celkového součtu zastoupeny v procentech. Platí tedy, že 100 % je N=135.

Respondenti s ohledem na své zaměstnání v 27 % uvedli, že měli nějaké problémy v práci (viz graf 10). Především se jednalo o diskriminaci s ohledem na jejich původ a překročení zákonné pracovní doby. Nicméně tato statistika je zároveň ovlivněna několika faktory – jednak neznalostí jejich práv a povinností v České republice, neznalostí jazyka, nevědomostí na koho se obrátit v případě problému a obavou o ztrátu zaměstnání. Tyto příčiny jsou hlavním faktem, proč si samotní respondenti ani neuvědomují, že je něco špatně. Především se jedná o délku pracovní doby (většina masážních salonů má dvanácti hodinovou pracovní dobu každý den) nebo porušení pracovních podmínek ve smlouvě, která je pouze v českém jazyce. Dalším případem určitého ovlivnění této statistiky je ztráta dat po zásahu majitele masáží¹⁰⁵.

„Měla jsem štěstí na zaměstnání, svoji pracovní smlouvu jsem na rozdíl od ostatních holek co znám měla přeloženou do thajštiny, takže jsem věděla, co podepisuju. Celkově jsem se svým zaměstnavatelem neměla žádný problém. Každý den jsem pracovala 12 hodin a měla jsem 2 volné dny za měsíc. Byla jsem ráda, že mohu hodně pracovat, jelikož potom jsem mohla posílat více peněz své rodině. Nyní již pracuji v salonu, který jsme si otevřeli s manželem. Od svých

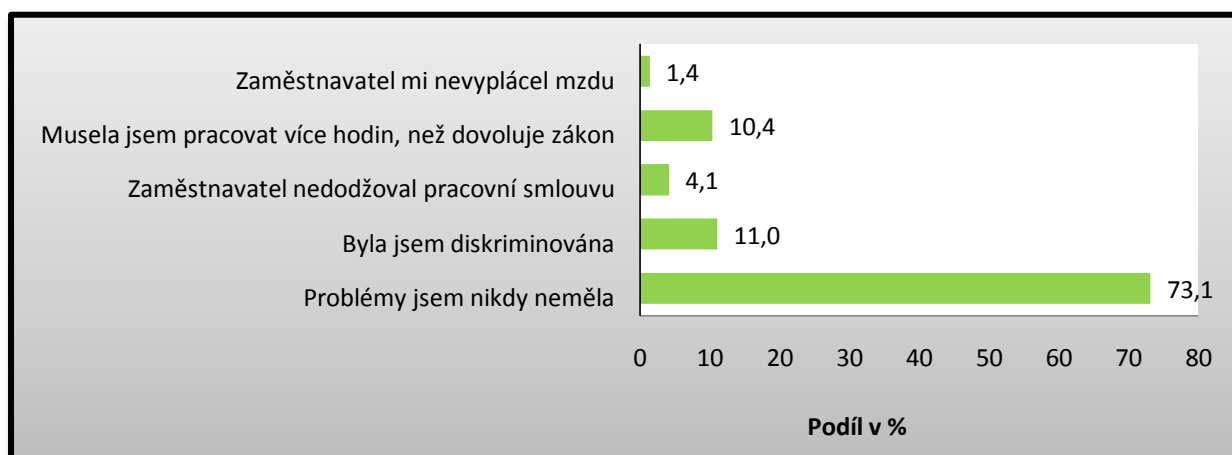
¹⁰⁵ V jednom případě prošly vyplněné dotazníky kontrolou od zaměstnavatele. Ten následně odstranil celou část o zaměstnání, jelikož všichni (9) zaměstnanci uvedli, že mají v zaměstnání problémy. Po telefonickém kontaktu uvedl, že to jsou interní problémy společnosti a zveřejněné výsledky by vrhaly na společnost špatný stín, a proto nehodlá data poskytovat třetí osobě.

kamarádek ale vím, že všichni takové štěstí nemají. Zaměstnavatel jim třeba po příjezdu vezme pas, aby nešli někam jinam, nebo nedostávají zaplacenou. Dost holek si stěžuje i na pokuty, které jim ukládá zaměstnavatel, například pokud chtějí jít k doktorovi, musí zaplatit 30 euro za to, že nebudou v práci celou pracovní dobu, nebo pokuty za každou minutu pozdního příchodu do práce“ (R4).

„Svoji pracovní smlouvu jsem měla napsanou v češtině, ale nevím, co se tam psalo, jelikož jsem tomu nerozuměla, jen co mi řekl zaměstnavatel. V práci je však všechno v pořádku. Pracuji každý den 10 hodin, takže si mohu vydělat nějaké peníze“ (R2).

„Pracovní smlouvu jsem měla v češtině. Můj manžel, který je Čech, mi to ale přeložil, než jsem to podepsala. V práci mám občas problémy se zaměstnavatelem, především z hlediska pracovní doby. Jelikož on tvrdí, že každý den je pracovní. Párkrát jsem se vůči jeho podmínkám ohradila, ale ne moc, jelikož pokud bych proti něčemu protestovala, tak by mě vyhodil“ (R3).

Graf 10: Pracovní problémy Thajců v České republice (N=145)

Zdroj: Dotazníkové šetření. Poznámka: Podíly jsou z celkového součtu zastoupeny v procentech. Platí tedy, že 100 % je N=145.

Ubytování je obvykle poskytnuto majitelem masáží, který pronajme dům nebo byt pro své zaměstnance a náklady jim pak následně strhává z vydělané mzdy. Ubytování je vybíráno v blízké lokalitě od zaměstnání – 35 % Thajců uvedlo, že jsou v práci za 15 min chůze (viz příloha 4, tabulka 13). Častou variantou bývá zajištěný byt přímo v budově, kde se nachází masážní salon. Tím jsou jednak vyřešeny problémy s jejich špatnou orientací¹⁰⁶ a jednak se tím snižuje jejich každodenní zátěž. Jsou zde opět zřetelné rozdíly mezi Thajkami, které mají českého manžela a ostatními masérkami. Manželky Čechů bydlí společně se svou nově vytvořenou rodinou v bytech, které jsou ve vlastnictví jejich manželů nebo v pronajatých bytech, které společně platí. Naopak všechny ostatní bydlí v podnájmech, které sdílí s ostatními Thajci. Pouze 5,9 % respondentů sdělilo, že žijí sami (viz příloha 4, tabulka 14). Ačkoliv jsou se svým ubytováním většinou všichni spokojeni, vyskytují se zde problémy, které pramení z velkého počtu ubytovaných v jednom bytě nebo z podmínek, které jsou v bytě od majitele

¹⁰⁶ Tím, že jsou Thajci téměř neustále v zaměstnání, neznají tak své okolí. Rovněž je zde jazyková bariéra, kvůli které mají omezené možnosti na získání informací.

nastoleny (např. ostraha bytu, která hlídá jeho nájemníky, aby po určité hodině nevycházeli z bytu ven¹⁰⁷).

„V současné době bydlím s manželem, ale předtím, když jsem pracovala u předchozího zaměstnavatele, tak jsem bydlela s holkama z masáží v bytě, který nám zařídil zaměstnavatel. Byla jsem tam já a další dvě holky, každá měla svoji místnost. Musely jsme však do zaměstnání dojíždět. Ostatní holky bydlely přímo nad masážním salonem, ale na druhou stranu měly jen jednu místnost, kde jich bydlelo šest“ (R4).

6.2.8 Kultura

Poslední část dotazníkového šetření byla zaměřena na analyzování kulturních vazeb v nové společnosti.

Kulturní návyky a zvyky spojené s buddhismem jsou pro Thajce nedílnou součástí jejich života a to ne jen v jejich rodné zemi, ale zároveň i v České republice. Thajci se mezi sebou sdružují a udržují svoje zvyky a rituály – 86,5 % respondentů uvedlo, že v Česku udržuje thajské zvyky a tradice, přičemž 98 % z nich je slaví společně s dalšími osobami. Jedná se především o hlavní thajské svátky jako Songkran, Loi Kratong a státní svátek Thajského království. Během těchto tradičních svátků jsou především v Praze pořádány oslavy, kterých se účastní velké množství thajských migrantů, ale zároveň i členové thajské ambasády v Praze. Kromě těchto svátků se Thajci scházejí i na další oslavy spojené s oslavou narozenin, narození potomka nebo dalších významných událostí.

Pro udržení víry je velmi důležitý Wat Thai Prague (thajský chrám v Praze), který byl založen v roce 2010. Jeho název je zavádějící – nejedná se o samostatnou budovu ve smyslu klasického chrámu nebo kostelu. Jsou to v podstatě provizorní podmínky v jednom bytě, kde jsou umístěny relikvie, o které se starají buddhističtí mniši z Thajska. Nicméně pro Thajce se zde konají pravidelné buddhistické obřady, které jsou pro jejich osobní život velmi důležité.

¹⁰⁷ Na tento fakt narazil i Prachatimbamrung (2011). Vystihuje ho tak, že si zaměstnavatel chce pojistit své zaměstnankyně, aby si nenašly nějakého muže a pak ze salonu neutekly.

Obrázek 8: Wat Thai Prague (thajský chrám Praha)

zdroj: <http://www.thaitemple.cz/>.

„Do chrámu chodím pravidelně každý týden, je to pro mě velice důležité, můžu zde být spjata se svojí kulturou. Navíc se zde setkávám se svými krajany, s kterými si pak po obřadu mohu povídat a dozvědět se tak nové informace“ (R4).

Na otázku, zda slaví zároveň i české svátky nebo zda udržují české tradice, odpovědělo 35,5 % Thajců negativně. Většina (62,6 %) sdělila, že udržuje jen některé tradice, především Vánoce a Velikonoce. Tento fakt je spojen s tím, že je to další možnost, jak se setkat s ostatními krajany. 1,9 % uvedlo, že slaví všechny české svátky a tradice – zde se jedná pouze o manželky Čechů. Ostatní Thajci neznají českou kulturu a ani nemají zájem se něco o České republice učit, z tohoto hlediska tedy nelze ani očekávat bližší kulturní začlenění. To je zapříčiněno především velkou pracovní vytížeností a nemožností získat informace nebo se dostat do užšího kontaktu s majoritní společností.

7. Diskuse

Tato kapitola si klade za cíl porovnat výsledky empirického šetření se získanými teoretickými znalostmi a strategiemi thajské migrace/integrace, které pramení v základech zahraniční literatury.

V úvodní kapitole této diplomové práce byl na základě vědeckých studií vytvořen přehled migračního chování thajských imigrantů ve vybraných zemích, které svým charakterem představují hlavní cílové destinace. Pro účely této práce byly identifikovány čtyři modely: americký, německý, britský a skandinávský. Ač se do značné míry překrývají, každý z nich má své charakteristické vlastnosti. Výsledky empirického šetření nám nyní dovolují zhodnotit postavení České republiky v integračním poli zmíněných modelů, což je zároveň jedním z cílů této práce.

Již na první pohled je zřetelné, že se Česká republika bude od ostatních modelů jaksí odlišovat a nebude kopírovat všechny charakteristické znaky pro jeden či druhý prototyp. V Česku je již z hlediska migračního vývoje země jasný rozdíl v počtu thajských imigrantů. Zatímco u ostatních vybraných zemí Thajci představují necelou desetinu obyvatelstva v České republice je to pouze 0,006 %. Tento fakt je zapříčiněn tím, že ostatní země jsou již migračně vyspělé a mají s mezinárodní a tím pádem i thajskou migrací dlouholeté zkušenosti. V tomto směru je rovněž důležitá oblíbenost Thajska jako turistické země. Určitou výjimku tvoří Island, jako představitel čtvrté varianty integrace Thajců, nicméně i zde začal nárůst thajské populace podstatně dříve než v Česku. V postupném nárůstu thajské populace, která není zatím početně výrazná, avšak každoročně roste, se i tak vývoj v České republice nejvíce blíží skandinávskému modelu.

Důvody pro migraci jsou ve všech státech přijímajících thajské imigranty stejné. Hlavním důvodem pro emigraci je převážně ekonomická deprivace v důsledku relativní chudoby. Migrantů se tak snaží odchodem z rodné země zajistit sobě a celé své rodině lepší životní podmínky. Vábičím faktorem k emigraci je tedy především lepší ekonomická situace v cílové zemi, která logicky vede k vyššímu platovému ohodnocení. Ne jinak je tomu i u Thajců v České republice. Rozdílné jsou však způsoby, jakými se Thajci do „vysněných“ destinací dostávají. V České republice převládá způsob, kdy jsou migranti osloveni kontaktní osobou (především se jedná o majitele masážního salonu nebo příbuzné, kteří již zde pro někoho pracují) a je jim nabídnuta práce (migranti jsou osloveni přímo v Thajsku). Relativně jednodušší podmínky, které jim umožňuje migrační politika naší republiky, vedou k tomu, že sem výhradně míří za pracovní příležitostí. To je také jedním z hlavních důvodů, proč si vybírají Česko jako cílovou destinaci a proč zde většina Thajců žije legálně na základě dlouhodobých víz za účelem zaměstnání. Jak samotní Thajci přiznávají, do „tradičních vyspělých zemí“ je složité a nákladné se jako migrant z třetí země dostat. Z tohoto důvodu mění svoje strategie příchodu oproti jiným zahraničním destinacím. Obdobně jako v Česku je využíváno migračních sítí ke kontaktu mezi Thajci, kteří žijí v Thajsku a v zahraničí. Nicméně represivní migrační politika jim zabraňuje dostat se do země jako pracovní migrant. Pro Evropu je tak velmi typické, že Thajci pronikají do zemí na základě vytvořeného manželství. Jak poukazuje Lisborg (2002) i Butratan a Trupp (2011) v Dánsku, Německu, Rakousku a Nizozemsku je běžné, že 60–70 % Thajek v zemi je provdaná za muže z majoritní populace. Yahirun (2011) rovněž popisuje slučování rodiny jako hlavní faktor příchodu druhé vlny Thajců do Spojených států amerických. Ruenkaew (2011) poukazuje na to, že jsou mnohdy využívány nelegální praktiky, především v Japonsku, ale i

Německu a USA se množí neoprávnění migranti a s tím spojené jejich neoprávněné ekonomické aktivity. V tomto směru je Česká republika specifická a nepodobá se žádnému z uvedených modelů (viz kapitola 1).

Obdobně jako v evropských zemích jsou migranti v České republice převážně ze severovýchodního regionu Thajska, velkou část tvoří zároveň osoby z Bangkoku. V tomto směru se Česko nejvíce podobá skandinávskému modelu, který vykazuje stejné rozložení. Naopak je zde zaznamenána velká odlišnost vůči Spojeným státům americkým, kde žijí migranti ze všech provincií Thajska rovnoměrně¹⁰⁸. Vysoká koncentrace Thajců v Praze je obdobná situaci ve Vídni nebo Londýně oproti příkladům z USA nebo Německa, kde je thajské obyvatelstvo rozprostřeno rovnoměrněji po celé zemi. Nutno podotknout, že obdobně jako zahraničí, nesledují thajské manželky v Česku migrační trendy a stěhují se na místa za svým manželem, ač to vždy nemusí být místo s vyšší koncentrací Thajců. Tento fakt je jasně zřetelný na úrovni okresů, kde v několika žije pouze jedna osoba z Thajska.

Genderové složení thajské populace v Evropě je velmi specifické, svým způsobem odporuje klasickému migračnímu trendu, který je založený na větší mezinárodní migraci mužů, které pak následují ženy. Thajci mířící do EU však praktikují opačný model, což samozřejmě koreluje s tím, že hlavním způsobem pro získání pobytu je manželství. Oproti tomu je zastoupení mužů a žen ve Spojených státech amerických velmi vyrovnané, což je důsledkem toho, že zde začínala první mezinárodní migrace Thajců. Po první vlně žen jsou v zemi i příbuzní a navíc zde vznikají už druhé generace. První však stále zůstávají, což logicky vede k vyrovnanějšímu genderovému složení. Česká republika je s 93% složením žen nad devadesát procent velmi unikátní, nejvíce se podobá Německu, kde podílové složení žen dosahuje 86 %.

Věkový průměr je v Česku o něco vyšší než v ostatních zemích, ale postupně se snižuje. Kromě Spojených států, kde je medián věku téměř o deset let nižší, můžeme opět konstatovat, že situace zde je podobná dalším zemím Evropy. Poslední identifikační charakteristikou je úroveň dosaženého vzdělání. Zatímco ve struktuře amerického a britského modelu je viditelný vysoký počet vysokoškolsky vzdělaných, v modelu německém a skandinávském je zastoupení vysokoškoláku velmi nízké. Česká republika se 7% zastoupením vysokoškoláků inklinuje k druhé variantě uvedených modelů.

Samostatná integrace do společnosti probíhá v několika fázích (Berry 2006) a do různých dimenzí (Boswick a Heckmann 2006). Jako nejdůležitější faktor, který vede k lepšímu začlenění do společnosti, byl identifikován ve všech zemích jazyk. Ten je důležitý nejen pro udržení kontaktu mezi migrantem a majoritní společností, ale zároveň je faktorem pro lepší sociálněekonomické postavení. Jazyková znalost Thajců je však ve většině zemí velmi nízká, což logicky vyplývá z jejich nízkého vzdělání. Výjimku tvoří situace ve Spojených státech amerických, kde druhá generace Thajců mluví již plynule anglicky a naopak pomalu ztrácí znalost mateřského jazyka.

Při bližším pohledu na jazykovou vybavenost Thajců v modelových zemích jsou odlišné dvě dimenze, které vedou k lepší jazykové znalosti. První je zřetelná především ve Velké Británii a je založena na vyšším vzdělání, kdy více vzdělané osoby mají lepší znalost anglického jazyka – v omezené míře jsou to i manželky mužů z majoritní populace. Vše se navíc umocňuje délkou strávenou v zemi. Odlišný je stav na Islandu, kde díky pracovním kurzům v zaměstnání získávají lepší jazykové znalosti i méně vzdělané osoby oproti ženám, které mají manžela

¹⁰⁸ Na základě Yahirun 2012, emailová korespondence.

z majoritní společnosti, avšak tráví celý čas v domácnosti. I zde je zřetelný faktor vyššího vzdělání a doba strávená v zemi. Velmi nízká znalost češtiny, případně angličtiny jako druhého dorozumívacího jazyka, je viditelná i v Česku. Díky velmi odlišné struktuře jazyka a velké náročnosti češtiny dosahují průměrných znalosti po několika letech pobytu především manželky Čechů.

V důsledku velké pracovní vytiženosti a neznalosti jazyka tak dochází k separaci Thajců v České republice. Opět jsou zřetelné dva odlišné „typy“ Thajců. Manželky Čechů mají větší zájem se naučit jazyk a většinou se díky manželovi snaží začlenit do sociálních sítí. Mají větší ochotu se podílet na společných aktivitách s většinovou společností. Naopak většina pracovních migrantů přiznává, že na kontakt s majoritní společností mimo pracovní dobu nemají čas a zároveň se nemají jak dorozumět. Svůj volný čas tak tráví většinou s ostatními Thajci a Čechům se vyhýbají a neudržují s nimi žádný kontakt. Je tedy zřetelné, že zde téměř neexistují interaktivní dimenze integrace, vyjma thajských manželek. Obdobné výsledky jsou zaznamenány i u ostatních autorů, kteří se zajímají o thajskou komunitu v ostatních zemích Evropy.

Kromě amerického modelu je pro Thajce typický stesk po rodné zemi, především z hlediska rodinného, což je v souladu s jejich buddhistickou vírou. Thajci se snaží udržovat stálý kontakt se svojí rodinou a známými v Thajsku, ať již skrze komunikaci přes internet či telefon nebo skrze pravidelné návštěvy rodné země. Z jejich emigrační podstaty vyplývá i zasílání remitencí, které se pohybují v evropských zemích v průměru 2 500–15 000 Kč za měsíc (Suksonboom 2007). Obdobná částka (průměrně 10 000 Kč) byla na základě výzkumného šetření zjištěna i v Česku. Ze zjištění Suksonboom (2007) vyplývá, že Thajci si zasílané remitence vzájemně porovnávají a požadují pak po svých členech domácnosti, kteří žijí v zahraničí, stejné částky, které dostávají i ostatní. To je však určitý problém v méně ekonomicky vyspělých zemích, jelikož se diametrálně odlišují jejich platové podmínky. Z tohoto důvodu jsou Thajci v České republice „rádi“ za každodenní práci, aby mohli naplnit očekávání svojí rodiny. V konečném důsledku někdy zasílají po odečtení nákladů na ubytování všechny své vydělané peníze do Thajska. Svým příkladem „hodné dcery“ si budují lepší sociální postavení sebe a své rodiny v Thajsku (Lisborg 2002).

Strategií většiny Thajců totiž není trvalé usazení v hostitelské zemi, ale pouze snaha o vydělání dostatečného obnosu peněz na zlepšení životní úrovně, jednak jejich a jednak jejich rodiny. Po vydělání dostatečné částky je cílem vrátit se zpět do rodné země. Tento stav v sobě logicky vylučuje i dimenzi identifikační, která je viditelná pouze u amerického modelu.

Strukturální dimenze integrace v sobě zahrnuje začlenění imigrantů do klíčových institucí (vzdělání, sociální zabezpečení, trh práce) hostitelské země. Začlenění se do této sféry je obvyklé u všech thajských imigrantů, jelikož to vyplývá z jejich podstaty emigrace. Druh povolání je pro každou modelovou zemi do určité míry odlišný. Pro Spojené státy americké je charakteristický vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných, kteří se snaží podnikat. Méně vzdělaní pracují především v restauracích a maloobchodech. Pro Německo, Nizozemsko, Japonsko a některé další evropské státy je typický velký počet nelegálních migrantů spojených s prostitucí. Legálně pobývajících Thajci v Německu jsou především manželky, které zůstávají v domácnosti (43 % ze všech legálních migrantů), 23 % pracuje ve službách a to především v restauracích, další velká skupina pracuje v továrnách. Britský model je rovněž spojen s vysokým zastoupením manželek v domácnosti, navíc je zde velká skupina studentů. Ostatní pracují především v restauracích, hotelech a maloobchodech, obvyklé jsou i thajské masáže. U

skandinávského modelu je opět dvojí rozdělení mezi manželky v domácnosti a manuálně pracujícími v továrnách (především se jedná o zpracování ryb, pekárny) a práce ve službách (hotely a pečovatelské služby). Práce zde oproti ostatním zemím není spojená s prostitucí, co je zřetelné i podle výzkumného šetření v Česku, kdy všichni respondenti potvrdili, že zde neznají nikoho, kdo by pracoval v tomto segmentu. Pro Thajce v České republice je typická práce v masážních salonech, kde pracuje téměř 93 % všech dotazovaných. Thajci jsou zde navíc na základě zaměstnaneckého poměru a nejsou majitelem salonu, jako je tomu například ve Velké Británii. Poslední dobou v České republice vznikají thajské restaurace, v kterých ve světě pracuje velká část migrantů z Thajska a to jako majitelé, kuchaři nebo další personál. V Česku se tento vývoj nepotvrdil. Ve větší polovině těchto restaurací pracují pouze Češi, v některých restauracích jsou zaměstnání pouze kuchaři z Thajska. Svým primárním zaměřením pouze na jeden pracovní segment se Česká republika nepodobá žádnému z modelů.

Ubytování je naopak ve všech zmiňovaných zemích obdobné – pracovní migranti sdílejí společné domácnosti s dalšími Thajci. Naopak manželky žijí společně s nově vytvořenou rodinou. O začlenění do vzdělávacího systému nemůžeme v současné době v případě Thajských migrantů mluvit, jelikož drtivá většina Thajců je zde za účelem zaměstnání a mladší generace se zde téměř nevyskytuje nebo teprve vzniká.

Poslední složku integrace jsme identifikovali jako kulturní dimenzi, která se vyznačuje účastí na získávání kulturních a znalostních hodnot a kompetenci cílové společnosti bez nutnosti vzdání se svojí bývalé kultury. Základní podmínkou sblížení je však společný jazyk. Z tohoto hlediska byla tato dimenze integrace identifikována pouze u amerického modelu. U ostatních je kulturní dimenze integrace zaznamenána pouze u thajských manželek. Obdobná situace je i v České republice. Pro Thajce je zřetelné, že si udržují vlastní kulturu a vzájemně se shromažďují. Neprojevují žádný zájem naučit se něco o majoritní společnosti nebo získat informace o České republice. Výjimku opět tvoří manželky, které se většinou snaží začlenit a přijímají kulturní návyky většinové společnosti.

Celkově můžeme shrnout, že z hlediska charakteristiky imigrantů je u nás obdobný stav jako ve většině evropských zemí. Jedná se především o vysoké zastoupení ženské populace a vysoký podíl imigrantů ze severovýchodního regionu Thajska, navíc je zde obdobná charakteristika z hlediska vzdělanostní struktury¹⁰⁹. Nicméně Česká republika svým způsobem nezapadá do žádného zahraničně-integračního modelu a to především atypickým zaměřením v pracovním segmentu, odlišným způsobem získávání povolení k pobytu a rovněž nízkým počtem mezikulturních manželství, jenž v ostatních zemích hraje významnou roli. V celkovém pohledu je situace v České republice nejvíce podobná skandinávským zemím a naopak nejvíce odlišná způsobu integrace ve Spojených státech amerických. Situace v Česku svým způsobem vytváří nový model, který je zaměřen na legální pracovní migraci bez snahy se začlenit do ostatních struktur společnosti. Tento stav se obdobně rýsuje i ve Slovenské republice, kde je zřetelný každoroční nárůst Thajské populace, která byla v roce 2011 zastoupena 164 jedinci a zároveň většina pracuje rovněž v thajských masáží. Lze tedy předpokládat, že i zde bude platit obdobný model jako v Česku. Ten by tak mohl být základem pro migrační/integrační strategii Thajců v postkomunistických zemích.

¹⁰⁹ Odlišná charakteristika je pouze ve Velké Británii.

8. Závěr

Integrace thajských migrantů v zahraničí je vzhledem k pozdnímu vývoji mezinárodní migrace v Thajsku poměrně novým tématem. V České republice nebylo toto téma doposud v komplexní míře analyzováno. Z čehož vyplynul první a primární cíl této práce, kterým bylo odpovědět na otázku, jak probíhá integrační proces Thajců v Česku.

Mezi hlavní cíle práce rovněž patřilo v souhrnném měřítku analyzovat vztahy mezi Thajskem a Českou republikou. Touto částí se zabývala celá pátá kapitola diplomové práce. Bylo zjištěno, že ačkoliv jsou vztahy mezi současným Českem a Thajským královstvím krátké, kontakty mezi územími přetrvávají již 300 let. Ty byly udržovány vždy v pozitivním hledisku a nikdy nenastal konflikt mezi zeměmi. A to i v případě, kdy Česká republika jako součást Rakousko-Uherské monarchie stála na opačné straně během první světové války. Útlum vzájemných kontaktů byl způsoben pouze rozdílným politickým systémem na obou stranách ve 20. století. V současné době jsou vztahy na velmi dobré úrovni, což se projevilo i ukončením vízové povinnosti pro občany České republiky mířících do Thajska za účelem krátkodobého pobytu (tj. maximálně na dobu 30 dnů).

Na základě výzkumného šetření a rozboru dostupné literatury jsem došel k následujícím závěrům.

Příchod Thajců na území České republiky byl jako u ostatních mezinárodních migrantů ovlivněn politickou situací v tehdejší Československu. Restriktivní migrační politika neumožňovala příchod většího počtu prozápadně orientovaných Thajců. Tento stav se změnil s následnou přeměnou politického systému a transformací České republiky. V první vlně příchozích mezinárodních migrantů již zaznamenáváme první „pionýry“ z řad thajského obyvatelstva. Od roku 1994, ve kterém bylo zaznamenáno 17 Thajců na našem území, se značně proměnil jejich počet. Do roku 2010 byl u této skupiny viditelný konstantní nárůst. Během roku 2010 však nastala změna v důsledku světové finanční krize. Ta ústila v ekonomický úpadek některých zaměstnavatelů thajských migrantů a poprvé po šestnácti letech růstu byl zaznamenán pokles těchto migrantů v Česku. Ke konci roku 2011 tak dosáhl počet Thajců v zemi 609 osob. Což i přes úbytek v posledním roce znamená celkový čtyřicetinasobný nárůst za poslední dvě dekády (viz tabulka č. 2 ve čtvrté kapitole).

Thajci v České republice pochází téměř ze všech provincií Thajska. Největší skupina (43 %) přichází ze severovýchodního regionu. Průměrný věk je 40,1 let, postupem doby se však snižuje. Úroveň vzdělání je nízká, avšak od roku 2008 je zřetelný nárůst osob s vyšším vzděláním. Velmi specifické je genderové složení. Ženy v této komunitě tvoří 93 %, což je podle dostupných informací nejvyšší podílové zastoupení u thajské komunity na světě (týká se území, kde je více jak 500 Thajců). K této skutečnosti se váže i pozice na trhu práce. Thajci jsou v Česku výhradně zaměstnáni jako maséři.

Nejpočetnější zastoupení Thajců je situováno do hlavního města, ve kterém se nachází téměř polovina thajských imigrantů. Tito migranti svým místem bydliště vytvářejí určitý prstenec kolem centra města, kde jsou soustředěny masážní salony, v kterých tráví většinu svého dne. Další větší koncentrace je zaznamenána ve velkých městech (Brno, Ostrava), příhraničních regionech (Cheb) nebo lázeňských centrech (Karlovy Vary). Rozmístění Thajců

po Česku je velmi nerovnoměrné, což potvrzuje i vysoká hodnota Giniho korelačního koeficientu dosahující 0,784.

Níže komentuji výsledky práce v návaznosti na formulované hypotézy.

Hypotéza integrační proces ve všech sférách nebude v České republice naplněn. Tato hypotéza byla potvrzena.

Thajci se v Česku jako v ostatních evropských zemích integrují jen do určitých dimenzí. Zřetelné je začlenění ze strukturálního hlediska a to především na pracovní trh. Částečně lze pozorovat začlenění kulturní a interaktivní a to pouze u thajských manželek Čechů. Ty mají z hlediska svého rodinného stavu větší zájem naučit se jazyk a většinou se díky manželům snaží začlenit do sociálních sítí. Zároveň tak přijímají kulturní zvyklosti a v určité míře se snaží přizpůsobovat majoritní společnosti. To však neplatí pro pracovní migranty, kteří neovládají český jazyk a většinou ani nemají zájem se ho učit. Setrávají pouze se svojí komunitou, přijímají jenom vlastní kulturu a nemají zájem se začleňovat do majoritní společnosti, čímž se od ní dobrovolně separují. Identifikační dimenze nebyla potvrzena ani u jedné skupiny. Cílovou strategií Thajců je snaha o vydělání dostatečného obnosu peněz na zlepšení jejich životní úrovně a rodiny zůstávající v Thajsku. Po vydělání dostatečné částky je cílem vrátit se zpět do rodné země. Pouze necelých 8 % respondentů uvedlo, že by chtělo v České republice zůstat navždy. I tento fakt však nemusí znamenat identifikaci s Českem jako takovým.

Hypotéza 2 Thajci se budou lépe začleňovat skrze manželství. Tato hypotéza byla potvrzena.

Potvrzení předchozí hypotézy tento fakt již potvrzuje. Thajky, které jsou zde provdané za Čecha, se lépe začleňují do více dimenzí integrace. Hlavním katalyzátorem je jejich manžel, od kterého získávají kulturní informace, učí se jazyk a dostávají se do kontaktu s většinovou společností. Z toho důvodu mají ve většině případů ulehčenou pozici pro jejich případné začlenění. Z výzkumného šetření se prokázalo, že tyto ženy lépe ovládají český jazyk, mají více přátel mezi Čechy a rovněž slaví české svátky a udržují tradice.

Hypotéza 3 do České republiky přichází hlavně ženy z Thajska. Tato hypotéza byla potvrzena.

Tato hypotéza stála na předpokladu migrace Thajců do Evropy, která je založena převážně na migraci thajských žen. Ačkoliv Česká republika neodpovídá migračnímu trendu feminizace migrace, thajská komunita je v tomto směru výjimečná. Je jednoznačně založena na migraci žen, které tvoří 93 %. Takto vysoký podíl není pozoruhodný pouze v rámci Česka. Na základě analýzy dostupných informací nebyl v žádné zemi, v které žije více než 500 Thajců zjištěn vyšší podíl než 90 %. Na druhou stranu je tento fakt ovlivněn tím, že koncentrace Thajců v České republice je oproti hlavním cílovým zemím populačně málo početná. Dá se tedy předpokládat, že s vyšším počtem migrantů by se zároveň snižoval podíl zastoupení žen.

Hypotéza 4 získání dlouhodobého pobytu v České republice primárně nastává skrze manželství. Tato hypotéza nebyla potvrzena.

Oproti ostatním zemím, kde je tento účel hlavním předpokladem pro vstup do země, se tento záměr v Česku neprokával. Příznivější migrační politika umožňuje lehčí přístup na pracovní trh. Thajci v České republice tak nejčastěji získávají dlouhodobá víza za účelem zaměstnání – ta tvoří 74,35 % všech povolení k dlouhodobým pobytům. Na základě manželství je zde pouze

16,43 % osob s dlouhodobým pobytem. Počet uzavřených manželství se však každým rokem zvyšuje o 2–4 %. Což souvisí s délkou pobytu Thajek v Česku, kdy s delším stráveným časem narůstá počet manželství. Je zde tak zřejmý opačný trend než v ostatních zemích. První získání víza nastává za účelem zaměstnání, jež se po určité době mění na důvod rodinný. To je zřetelné především u trvalých pobytů Thajců, kde rodinný důvod tvoří 79 %.

Hypotéza 5 důvodem příchodu do České republiky je zisk ekonomických prostředků, které budou ve formě remitencí zasílány zpět do země původu. Tato hypotéza byla potvrzena.

Na základě výzkumného šetření se prokázalo, že lepší finanční podmínky než v Thajsku a zasílání finančního obnosu do mateřské země jsou z 84 % hlavní příčinou vedoucí k migraci do České republiky. Reálně však 95,6 % respondentů uvedlo, že remitence do Thajska posílá v pravidelných či nepravidelných intervalech.

Hypotéza 6 thajská komunita udržuje kontakt mezi s sebou a separuje se od majoritní společnosti, vyjma manželek Čechů. Tato hypotéza byla potvrzena.

Výzkum prokázal separaci většiny Thajců od majoritní společnosti. Výjimku tvoří manželky, které se v důsledku svého rodinného stavu do společnosti začleňují. Pracovní migranti však v důsledku přílišné pracovní vytíženosti nemají možnost většího kontaktu s většinovou společností. Ve svém volném čase upřednostňují styk se svými krajany a nevyhledávají tak kontakty s českými občany.

Hypotéza 7 Česká republika není pro Thajce cílovou zemí, v které se chtějí trvale usadit. Tato hypotéza byla potvrzena.

Pouhých 8 % Thajců vyjádřilo touhu zůstat trvale v České republice. Nicméně největší skupina (49 %) nebyla rozhodnuta, zda se má vrátit do Thajska nebo zůstat v Česku. Ostatní respondenti se chtějí vrátit do rodné země, přičemž určitá část (4 %) má zájem migrovat jinam. Toto rozhodnutí je však individuální a nejsou zde žádné signifikantní souvislosti. Určitým trendem však je, že se většinou jedná o osoby starší 40 let, které zde žijí déle než 3 roky.

Třetím hlavním cílem práce bylo zhodnotit výsledky empirického šetření v širším kontextu ostatních zemí, otestovat tak model proces migrace a integrace Thajců v Česku vis-a-vis fungujícím vzorcům v zahraničí. Pro tento účel byl v úvodu práce vytvořen soubor modelových zemí, které svým charakterem celkově vystihují thajskou mezinárodní migraci. Výsledky výzkumného šetření byly porovnány s těmito vzorci v diskusi předchozí kapitoly. Bylo zjištěno, že Česká republika svým způsobem přesně nezapadá do žádného modelu. A to především z hlediska jednostranně zaměřeného výběru povolání, způsobem vstupu do země a nízkým počtem mezikulturních manželství. Tyto tři charakteristické vlastnosti jsou oproti vytvořeným modelům typické pouze pro Českou republiku. Z hlediska demografických a geografických vlastností příchozích Thajců však Česko zapadá do trendů thajské migrace do Evropy. V rámci již zaběhnutých a ověřených teorií a konceptů je využíváno migračních sítí, na jejich základě se Thajci dostávají do České republiky. Rovněž je zřetelný koncept transnacionalizace a strategie rodiny, jež vychází z teorie nové ekonomie pracovního trhu.

Závěrem je tedy možné poukázat na to, že jsou v České republice viditelné dvě skupiny Thajců (manželky Čechů a pracovní migranti), které se lépe či hůře integrují do majoritní

společnosti. A to jak z hlediska institucionálního, kulturního či jazykových znalosti, sociálních vazeb a styků. Identifikace s Českem není u Thajců zřetelná vůbec.

Domnívám se, že thajská populace v Česku bude v budoucnu stále přibývat, jelikož je tato komunita na našem území teprve krátce a objevuje zde svoje uplatnění. Navíc její specifické pracovní zaměření ještě stále nenaplnilo celý pracovní trh. S předpokládaným zvyšujícím se počtem a prodlužující se dobou pobytu zároveň očekávám lepší integraci do majoritní společnosti. A to především z hlediska druhé generace, která zde pomalu vzniká v současné době. Nicméně je třeba si uvědomit, že i pracovní trh je z hlediska masáže velmi omezený. V tomto směru je zřetelně dominantní Praha, u které je již tato nabídka dostatečně naplněna. Z tohoto důvodu si myslím, že nárůst bude pozvolně probíhat především do dalších velkých měst, ve kterých se poptávka po thajských masážích teprve rýsuje. Na základě poznatků z výzkumného šetření a analýzy současného vývoje tak neočekávám, že by thajská populace překročila do roku 2015 hranici 1000 osob, pokud bude pokračovat vývoj stejným směrem jako doposud. Nabízí se varianta, zda se Thajci zároveň nezaměří na další segmenty trhu, do kterých se transformují v zahraničí. Jedná se především o nekvalifikovaná pracovní místa, kde působí jako levná pracovní síla (v továrnách, stavebnictví nebo jako pomocnice v domácnosti). V tomto směru je však omezující určitá specifikace pracovního trhu v České republice, kde již na těchto místech působí jiné „zaběhnuté“ imigrační skupiny. Jedná se především o Ukrajince a ostatní migranty z východu pracujících na stavbách nebo jako uklízečky. Navíc, pro lepší uplatnění těchto skupin hraje lepší kulturní souznění a především jazyková podobnost, díky které se zvyšuje schopnost naučit se český jazyk. Ten je tak hlavním limitujícím faktorem pro lepší začlenění Thajců nejen na pracovní trh. Po vzoru zahraničí se tak jeví jako nejvíce reálná možnost pro „nový“ segment zaměstnání Thajců práce v pohostinství. Thajská „kuchyně“ je velmi oblíbená po celém světě a restaurací přibývá každým rokem. V Česku se kromě Prahy nenachází téměř žádné thajské restaurace. Vzniká zde tak určitá díra na trhu, která by mohla být využita, a v budoucnu hrát významnější roli v zaměstnávání Thajců na území České republiky.

Otázkou tedy zůstává, jak se bude thajská migrace dále vyvíjet. V tomto směru by bylo zajímavé po určité době zopakovat výzkum a porovnat zjištěné výsledky. Především zjistit, zda komunita Thajců dosáhla svého maxima z hlediska jednooborového zaměření pouze na thajské masáže nebo se objevil nový pracovní segment pro jejich zaměstnání. Zajímavým hlediskem by mohl být také vývoj mezikulturních manželství – prozkoumat, zda pokračuje zvyšující se trend uzavírání těchto sňatků, a jestli nakonec probíhá naturalizace těchto žen. A především jak se bude formulovat nově vznikající druhá generace, což z hlediska krátké doby thajské migrace do České republiky v současné době nemůžeme určit. Rovněž bych doporučil zaměřit se na širokou skupinu Thajců, která si nebyla jistá svým návratem do vlasti. Jistě by bylo přínosné zjistit realitu, která by mohla naznačit, jakým směrem se bude thajská migrace vyvíjet. Těmito směry by mohl jít případný následný výzkum.

Literatura

- BADE, K. J. (2004): *Evropa v pohybu: Evropská migrace dvou století*. Lidové noviny, Praha.
- BANGKOK. (2012): *Geography of Bangkok*. [online], Bangkok, 2012, [cit. 24. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.bangkok.go.th/th/page/index.php?&153> Geography_of_Bangkok&l=en >.
- BAO, J. (2010): The Thais in SIMICH, J. L., WRIGHT, T. C. (2010): *More Peoples of Las Vegas: One City, Many Faces*. University of Nevada Press, Nevada, s. 183-198.
- BARŠA, P. (1999): *Politická teorie multikulturalismu*. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno.
- BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. (2005): *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno.
- BAUBÖCK, R. (1994): *Integration of immigrants*. [online], Institute For Advanced Studies, 1995, [cit. 24. 6. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.ihs.ac.at/publications/lib/ihsrp_15.pdf>.
- BERRY, J. W. (2006): *Context of acculturation* in SAM, L. D., BERRY, J. W. (2006): *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. Cambridge University Press, Cambridge.
- BIRABONGSE, C. (1992): *The price and I: Life with the Motor Racing Prince of Siam*. Veloce Publishing Plc, Dorset.
- BISSAT, J. G. (2008): *Thai migrants and relative success of integration in Iceland*. [online], Population Research Institute, Reykjavík, 2008, [cit. 4. 6. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://epc2008.princeton.edu/download.aspx?submissionId=80364>>.
- BOSSWICK, W., HECKMANN, F. (2006): *Integration of migrants: contribution of local and regional authorities*. [online], European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2006, [cit. 24. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/22/en/1/ef0622en.pdf>>.
- BOSWELL, Ch. (2007): *Theorizing Migration Policy: Is There a Thirty Way?* International Migration Review, Vol. 41, Iss. 1, s. 75-100.
- BROŽÍK, J. (2012): *Thajsko: Historie: absolutní monarchie*. [online], Thajsko.com, 2012, [cit. 24. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://thajsko.com/historie/absolut/absolut.htm>>.
- BRUBAKER, R. (2001): *The return of assimilation? Changing perspectives on immigration and its sequels in France, Germany, and the United States*. Ethnic and Racial Studies, Vol. 24, No. 4, s. 531 – 548.
- BUTRATAN, K., TRUPP, A. (2011): *Thai Communities in Vienna*. ASEAS-Austrian Journal of South-East Asian Studies, Vol. 4, Iss. 1, s. 183-190.

- BYBERG, H. I. (2002): *Immigrant women in Norway: A summary of findings on demography, education, labour and income*. Statistic Norway, Oslo.
- CASTLES, S., MILLER, M. J. (2003): *The age of migration: International population movements in the modern world*. Palgrave Macmillan, Basingstoke.
- CENSUS (2010): *Executive Summary The 2010 Population and Housing Census*. [online], Bangkok, National Statistical Office Thailand, 2010, [cit. 4. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://popcensus.nso.go.th/upload/census-report-6-4-54-en.pdf>>.
- ČERMÁKOVÁ, D. (2010): *Cizinci v Česku* in SÝKORA, L. (2010): *Rezidenční segregace*. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Praha.
- ČERMÁK, Z., JANSKÁ, E. (2011): *Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálně geografické diferenciacie Česka*. Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 116, č. 4, s. 422-439.
- ČERNÍK, J. (2005): *Klientský systém jako qausi-feudalismus v Česku*. [online], Migraceonline.cz, 2005, [cit. 24. 5. 2012]. Dostupné z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/JCernik_Klientura_1.pdf>.
- ČESKO-THAJSKÁ SPOLEČNOST (2007): *Thajské království a česko-thajské vztahy*. Praha.
- ČESKO-THAJSKÁ SPOLEČNOST (1998): *Stanovy*. Praha.
- CIA. (2012): *World Factbook: Thailand*. [online], Central intelligence agency, 2012, [cit. 24. 6. 2012]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the world factbook/geos/th.html>>.
- ČNB. (2012): *Kurzy devizového trhu*. [online], Praha, Česká národní banka, 2012, [cit. 1. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp>.
- ČSU (2010a): *Cizinci v ČR podle státního občanství 1994-2010*. [online], Praha, Český statistický úřad, 2010, [cit. 24. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B900334BBE/\\$File/c01r02.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B900334BBE/$File/c01r02.pdf)>.
- ČSU (2010b): *Průměrný věk cizinců v České republice*. [online], Praha, Český statistický úřad, 2010, [cit. 24. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/C0005358AC/\\$File/141411_kt03.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/C0005358AC/$File/141411_kt03.pdf)>.
- ČSU (2010c): *Trvale a dlouhodobě usazení cizinci v ČR; 1985-2010*. [online], Praha, Český statistický úřad, 2010, [cit. 24. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B9003347F1/\\$File/c01r01.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/B9003347F1/$File/c01r01.pdf)>.
- ČSU (2012): *Vývoj počtu cizinců s trvalými a dlouhodobými pobyty nad 90 dní v ČR 1993-2010*. [online], Praha, Český statistický úřad, 2010, [cit. 26. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.
- DESBARATS, J. (1979): *Thai Migration to Los Angeles*. Geographical Review, Vol. 69, No. 3, s. 302-318.

- DISMAN, M. (2002): *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Karolinum, Praha.
- DRBOHLAV, D., UHEREK, Z. (2007): *Reflexe migračních teorií*. Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 112, č. 2, s. 125 – 141.
- DRBOHLAV, D. (2008a): *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Karolinum, Praha.
- DRBOHLAV, D. (2008b): *K některým aspektům nelegální migrace a neoprávněných ekonomických aktivit migrantů*. In: POLANSKÁ, J., KADLECOVÁ M., Neregulární pobyt cizinců v ČR: Problémy a jejich řešení. Grafikon, Praha.
- DRBOHLAV, D. a kol. (2010): *Migrace a (i)migranti v Česku: Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Sociologické nakladatelství, Praha.
- DRBOHLAV, D. (2011): *Imigrace a integrace cizinců v Česku: několik zastavení na cestě země v její migrační proměně z Davida na téměř Goliáše*. Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 116, č. 4, s. 401-421.
- DUANGKUMNERD, V. (2009): *The intermarriage of Thai women in Germany*. Doctoral Thesis, School of Applied Statistics, National Institute of Development Administration, Bangkok, s. 151.
- FRANC, A. (2010): *Soudobé poznatky a teoretické přístupy k migraci*. [online], Metodologický portál, [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/a/9445/9445/S_OUDOBE-POZNATKY-A-TEORETICKE-PRISTUPY-K-MIGRACI.html>.
- GERSTNEROVÁ, A. (2009): *Integrace kvalifikovaných subsaharských imigrantů v Praze: Komparativní srovnání se situací v Paříži, Londýně a Lutychu*. Disertační práce, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, s. 183.
- HAANDRIKMAN, K. (2012): *Bi-national Marriages in Sweden: Is There an EU effect?* Stockholm University, Stockholm.
- HECKMANN, F. (1999): *Integration Policies in Europe: National Differences or Convergence?* [online], Efms Paper č. 33, [cit. 2. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.efms.uni-bamberg.de/pdf/efms_p33.pdf>.
- HENDL, J. (2006): *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. Portál, Praha.
- HOFSTEDE, G. (2007): *Kultury a organizace: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití; software lidské mysli*. Linde, Praha.
- HOFSTEDE, G., HOFSTEDE, G. J., MINKOV, M. (2010): *Cultures and Organization: Software of the Mind*. McGraw-Hill, New York.
- HUGUET, J. W., CHAMRATRITHIRONG, A. (2011): *Thailand migration report 2011: Migration for Development in Thailand: Overview and Tools for Policymakers*. IOM, Bangkok.
- HUGUET, J. W., PUNPUING, S. (2005): *International migration in Thailand*. IOM, Bangkok.

- CHAČATUROV, R. (2009): *Podnikatelské prostředí, obchodní zvyklosti a kulturní specifika Thajska*. Diplomová práce, Katedra mezinárodního obchodu VŠE, Praha, s. 105.
- CHANTAVANICH, S. (2003): *Culture of Peace and Migration: Integrating Migration Education into Secondary School Social Science Curriculum in Thailand*. Asian Research Center for Migration, Bangkok.
- ILINITCHI, C. P. (2010): *Vybrané teorie migrace a jejich význam při vytváření migračních politik*. Acta Oeconomica Pragensia, roč. 2010, č. 6, s. 3 – 26.
- ILO. (2012): *From Asia to Europe and Back: A rapid appraisal of Thai workers travelling to and from the European Union, and available assistance*. ILO, Manila.
- IS CIS. (2012): *Charakteristika cizinců z Thajska na území České republiky*. Cizinecký informační systém, Praha.
- JELÍNKOVÁ, M. (2011): *Česká migrační a integrační politika v perspektivě mongolské migrace*. Disertační práce, Katedra veřejné a sociální politiky FSV UK, Praha, s. 216.
- KITCHAROEN, P. (2007): *An Ethnography of Restaurant Workers: Thai Women in England*. Asian and Pacific Migration Journal, Vol. 16, No. 4, s. 555-577.
- KUŠNIRÁKOVÁ, T., ČIŽINSKÝ, P. (2011): *Dvacet let české migrační politiky? Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná?* Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 116, č. 4, s. 497-517
- LISBORG, A., PLAMBECH, S. (2009): *Economic and Social Empowerment of Returned Victims of Trafficking in Thailand and the Philippines*. ILO, Bangkok.
- MACHOVÁ, B. (2009): *Svět chudoby*. [online], Metodický portál, 2009, [cit. 13. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/2852/SVET-CHUDOBY.html>>.
- MARTORELL, Ch., MORLAN, B. (2011): *Thais in Los Angeles*. Arcadia Publishing, Charleston.
- MASSEY, D. S., ARANGO, J., HUGO, G., KOUAOUCL, A., PELLEGRINO, A., TAYLOR, E. (1993): *Theories of International Migration: A Review and Appraisal*. Population and Development Review, Vol. 19, No. 3, s. 431-466.
- MEDOVÁ, L. (2011): *Vrátit se, či zůstat? Aspirace neoprávněně pracujících migrantů*. Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 116, č. 4, s. 462-479.
- MILLS, M. B. (1997): *Contesting the Margins of Modernity: Women, Migration, and Consumption in Thailand*. American Ethnologist, Vol. 24, No. 1, s. 37-61.
- MILLS, M. B. (2003): *Thai women in the global force: consuming desires, contested selves*. Rutgers University Press, Piscataway.
- MVČR. (2011a): *Cizinci s povoleným pobytem*. [online], Praha, Ministerstvo vnitra České republiky, 2011, [cit. 30. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.

- MVČR. (2011b): *Přesídlení barmských uprchlíků z Thajska a Malajsie na základě Koncepce národního přesídlovacího programu*. [online], Praha, Ministerstvo vnitra České republiky, 2011, [cit. 21. 10. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx?q=Y2hudW09OA%3D%3D>>.
- MZV. (2005): *Velvyslanectví České republiky v Bangkoku: Vzájemné vztahy*. [online], Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012, [cit. 8. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/bangkok/cz/vzajemne_vztahy/thajsko/index.html>.
- MZV. (2012): *Základní informace o teritoriu: Thajsko*. [online], Praha, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012, [cit. 11. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/thajsko/index.html>.
- NICM. (2011): *Stupně znalosti jazyků podle Rady Evropy*. [online], Praha, Národní informační centrum pro mládež, [cit. 20. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/stupne- znalosti-jazyku-podle-rady-evropy>>.
- NOVOTNÝ, J., JANSKÁ, E., ČERMÁKOVÁ, D. (2007): *Rozmístění cizinců v Česku a jeho podmiňující faktory: pokus o kvantitativní analýzu*. Geografie – Sborník České geografické společnosti, roč. 112, č. 2, s. 204-220.
- NOŽINA, M. a kol. (2004): *Siam Undiscovered: Czech-Thai encounters between the 16th and 21st centuries: rare documents, old photographs, royal visits*. Amarin Printing and Publishing Public Co., Bangkok.
- NOŽINA, M., ŠITLER, J., FAJFROVÁ, J. (2005): *Thajské království a Česká republika – přehled bilaterálních vztahů*. Mezinárodní vztahy, Vol. 40, no. 3, s. 63–80.
- OHTSUKI, Y. (2010): *Weak ties a Key Ingredient for Social Integration: Women's Organizations and Thai Women in Sweden*. Master Thesis, Faculty of Social Sciences, Lund University, Sweden, s. 63.
- PATRAPORN, R. V. (2010): *Thai Americans* in Chen W. CH., Yoo, G. J., Encyclopedia of Asian American Issues Today. ABC-CLIO, LLC, Santa Barbara, s. 81-89.
- PIPER, N., ROCES, M. (2003) *Wife or Worker? Asian women and migration*. Rowman a Littlefield Publishers, Lanham.
- PHOLPHIRUL, P., RUKUMNUAYKIT, P. (2010): *Economic Contribution of Migrant Workers to Thailand*. International Migration, Vol. 48, Iss. 5, s. 174-202.
- PLAMBECH, S. (2007): *Managing Migration – Risk and Remittances among Migrant Thai Women*. Master Thesis, Institute of Social Anthropology, Lund University, Sweden, 95 s.
- PORTES, A. (1997): *Immigration Theory for a New Century: Some Problems and Opportunities*. International Migration Review, Vol. 31, No. 4, s. 799-825.
- PRACHAKITBAMRUNG, P. (2011): *Findings from a migration mapping: Thai migrant workers in the Czech republic*. La Strada, Praha.

- PRUŠVICOVÁ, A. (2010): *Integrace druhé generace Vietnamců v Praze*. Diplomová práce, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 92 s.
- PULKRÁBKOVÁ, I. (2001): *Thajsko: Domorodé horské kmeny*. Magazín Koktej, roč. 2001, č. 2, s. 40-77.
- RATNER, M. (2000): *Thai Americans: An entry form Gale's Gale Encyclopedia of Multicultural America*. [online], everyculture.com, 2000, [cit. 24. 10. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.everyculture.com/multi/Sr-Z/Thai-Americans.html#b>>.
- RAKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R. (2008): *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I*. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Praha.
- RUENKAEW, P. (2009): *Female Transnational Migration from Thailand Like Thirty Years Before?* Pacific News, Iss. 32, s. 22–24.
- RUENKAEW, P. (2011): *Thai Female Migration to Japan: Flows and Consequences*. [online], Kyoto Working Papers on Area Studies no. 108, [cit. 3. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <http://repository.kulib.kyoto-u.ac.jp/dspace/bitstream/2433/155734/1/ssh_106.pdf>.
- SIMS, J. M. (2008): *Thai Perspectives on Life in Britain*. Runnymede, Chichester.
- SCIORTINO, R., PUNPUING, S. (2009): *International migration in Thailand 2009*. IOM, Bangkok.
- SKYSCARPETCITY (2005): *The reality 25 biggest city in Thailand*. [online], SkyscraperCity, 2005, [cit. 11. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.skyscrapercity.com/archive/index.php/t-196651.html>>.
- STAŇKOVÁ, E. (2009): *Integrace cizinců v České republice se zaměřením na státní příslušníky Vietnamu*. Diplomová práce, Fakulta humanitních studií Univerzita Tomáše Bati, Brno, s. 78.
- SUKSOMBOON, P. (2007): *Remittances and Social Remittances: Their Impact on Lived Experiences of Thai Women in the Netherlands and Non-Migrants in Thailand*. Institute of Social Studies, Netherlands.
- SURVEYSYSTEM. (2012): *Sample Size Calculator*. [online], Surveysystem.com, 2012, [cit. 7. 7. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.surveysystem.com/sscalc.htm>>.
- ŠIŠKOVÁ, T. a kol. (2001): *Menšiny a migranti v České republice: My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Portál, Praha.
- ŠILHÁNOVÁ, V. (2007): *Suburbanizace: Hrozba fungování malých měst*. Civitas per popul, Hradec Králové.
- THAITEMPLE. (2012): *Wat Thai Prague*. [online], thaitemple.cz, 2012, [cit. 7. 7. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.thaitemple.cz>>.

- THAIWEBSITE. (2012): *Thailand: Tourist Arrivals from 1998 till 2011. Quarterly Data 2007–2011*. [online], thaiwebsite.com, 2012, [cit. 24. 6. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.thaiwebsites.com/tourism.asp>>.
- TOLLAROVA, B. (2006): *Integrace cizinců v Česku: pluralita, nebo asimilace?* [online], Biograf, 2006, [cit. 2. 2. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.biograf.org/clanky/members/clanek.php?clanek=v3902>>.
- VAŇKOVÁ, R. (2007): *Psychologické aspekty adaptace v rozdílném sociokulturním prostředí*. Diplomová práce, Katedra psychologie, FF Univerzita Palackého, Olomouc, 127 s.
- UHEREK, Z. (2003): *Cizinecké komunity a městský prostor v České republice*. Sociologický časopis, roč. 49, č. 2, s. 193-216.
- VELÁZQUEZ, F. C. (2000): Approaches to the study of international migration: a review. Estudios Fronterizos, vol. 1, num. 1, s. 137-168.
- VOJTKOVÁ, M. (2005): *Teorie mezinárodní migrace*. [online], Socioweb, 2005, [cit. 26. 4. 2012], Dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=253&lst=1>>.
- WYATT, D. K. (2004): *Dějiny Thajska*. Lidové noviny, Praha.
- YAHIRUN, J. J. (2011) *Thai immigrants* in BAYOR, R. H., Multicultural America . ABC-CLIO LLC, Santa Barbara, s. 2097-2135.
- ZVOLÁNEK, P. (2005): *Thajsko*. CP Books, Brno.

PŘÍLOHY